

MEGAFON

Posebna izdaja, april 2021

VEČ ZA VSE,
VEČ ZA DOMAČE!

The AIPA logo, featuring a stylized clapperboard icon above the lowercase letters 'aipa'.

aipa

Navodila za implementacijo

Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 (o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES

in

Direktive (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 (o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS

s poudarkom na avdiovizualnem področju

PREDGOVOR

Februarja je minilo leto dni, odkar je v Državnem svetu potekal posvet o potencialih razvoja avdiovizualne (AV) industrije v Sloveniji. Sporočilo je bilo jasno: če se ne bomo zorganizirali, bo Slovenija v AV industriji igrala obrobno vlogo. Kar pa bi bila velika škoda, saj imamo na AV področju mnogo tehničnega in strokovnega znanja. Vse, kar potrebujemo, je več proaktivnega pristopa s strani države.

Da imamo v Sloveniji vse predispozicije za uspešen razvoj AV industrije dokazujejo tako vrhunsko usposobljeni kadri in produkcije kot tudi naravne danosti države. Vendar pa regulativni in procesni, kot mestoma tudi infrastrukturni pogoji tega preboja ne omogočajo.

AV industrijo smo razvili do te točke, da lahko nudimo vrhunske storitve in produkte, vendar za nadaljnji razvoj in izkoriščanje vseh potencialov gospodarskega razvoja te industrije zgolj subvencije s področja kulture niso dovolj. Razvoj bo uspel le, če bomo vzpostavili ustrezne pravne in ekonomske okvirje.

Osrednja nit lanskega posveta je bila predstavitev Študije državnih podpor ter ekonomskih in fiskalnih učinkov AVI v Sloveniji, ki jo je priznana analitska hiša Deloitte Slovenija pripravila v sodelovanju z Društvom avdiovizualnih producentov Slovenije in Društvom Filmskih producentov Slovenije ter Slovenskim Filmskim centrom.

Slovenski avdiovizualni sektor, v katerem prevladujejo majhna in mikro podjetja, je leta 2019 ustvaril nekaj manj kot 200 milijonov evrov prihodkov, v državni proračun pa je neposredno in prek posrednih multiplikativnih učinkov prispeval kar 72 milijonov evrov. Delež bruto dodane vrednosti, ki jo prek plačanih fiskalnih prispevkov sektor prispeva v državni proračun, znaša skoraj 40 odstotkov.

AV panoga je tudi pomemben zaposlovalec, saj zaposluje skoraj 3.000 ljudi, od tega kar 1.600 neposredno v panogi. Količnik multiplikatorja ekonomskih učinkov panoge tako znaša 1,8, kar pomeni, da je slovenski avdiovizualni sektor na 100 zaposlenih ustvaril še dodatnih 80 delovnih mest v slovenskem gospodarstvu. Zgolj za primerjavo: omenjeni količnik postavlja slovenski avdiovizualni sektor ob bok norveškemu.

Še boljše rezultate ima panoga na področju bruto dodane vrednosti (BDV). Sektor na zaposlenega ustvari 59.300 evrov bruto BDV, kar je nekajkratnik slovenskega bruto domačega proizvoda na prebivalca. Delež BDV panoge v BDV države je bil 0,27-odstoten. S tem se je slovenski avdiovizualni sektor zavihtel na prvo mesto po pomenu panoge v BDV med primerljivimi državami.

Analitska hiša je na podlagi poglobljene analize zaznala tudi priložnosti ter predstavila tudi vrsto predlogov za prepoznavanje avdiovizualnega sektorja kot celovitega sektorja gospodarstva.

Pomemben del zagotovitve ustreznega pravnega okolja so tudi evropsko primerljivo urejene avtorske in sorodne pravice, zato je za avdiovizualni sektor še kako pomembno, da se v slovenski pravni red ustrezno, predvsem pa skladno s pričakovanji deležnikov, preneseta Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 (o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (t.i. Copyright direktiva)¹ in Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 (o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (t.i. SatCab direktiva)².

1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0790>

2 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0789>

Glavni predstavniki AV sektorja, zbrani v Društvu slovenskih režiserjev (Društvo DSR), Združenju filmskih snemalcev Slovenije (Združenje ZFS), Društvu slovenskega animiranega filma (Društvo DSAF), Društvu Filmski producenti Slovenije (Društvo FPS), Društvu avdiovizualnih producentov Slovenije (Društvo DAVP), Društvu postprodukcijskih ustvarjalcev (DPPU) in Društvu slovenskih avdiovizualnih igralcev (Društvo DSI) so pod okriljem Zveze društev slovenskih filmskih ustvarjalcev, ki povezuje zgoraj navedena nacionalna strokovna združenja s področja avdiovizualnega ustvarjanja, ponovno združili moči in v drugem sodelovanju z analitsko hišo Deloitte pripravili predloge prenosov navedenih direktiv v slovenski pravni red.

Deloitte je pri pripravi predlogov upošteval ugotovitve Študije državnih podpor ter ekonomskih in fiskalnih učinkov AVI v Sloveniji, predloge krovnih združenj Agicoa Alliance³, FERA⁴, AEPO-ARTIS⁵ in SAA⁶ ter seveda pričakovanja in želje, podane s strani glavnih deležnikov procesa prenosa direktiv – to pa so soavtorji, igralci in producenti.

Predlogi zajemajo spremembe dveh zakonov, ki sta obravnavana ločeno zaradi jasnejšega pregleda materije. Prenos direktiv vpliva na Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP)⁷ ter na Zakon o upravljanju avtorske in sorodnih pravic (ZKUASP).⁸

Deležniki in ostala strokovna javnost s tega področja pričakuje, da bodo spremembe obravnavane celostno in prenesene v oba zakona na način, ki je podrobneje predstavljen in utemeljen v nadaljevanju. Le tako bodo namreč odpravljene več desetletij trajajoče anomalije našega pravnega reda, s pravilno implementacijo pa bo vzpostavljeno kreativni industriji prijazno okolje.

Sprejetje direktiv na ravni EU prav gotovo pomeni enega največjih premikov – morda je celo ustrežnejše, da zapišemo preskokov – na področju avtorskega prava v zadnjih desetletjih.

Ker take priložnosti (in s tem naloge) naša generacija ne bo več imela, se moramo zavedati, da je v dobro celotnega AV sektorja izjemno pomembno direktivi implementirati na način, ki bo skozi prizmo kolektivnega uveljavljanja za imetnike pravic na AV delih najbolj optimalen, ob tem pa upoštevati zgodovino in specifiko dosedanjega kolektivnega uveljavljanja pravic pri nas.

Gregor Štibernik

3 <https://www.agicoa.org/english/about/agicoaalliance.html>

4 <https://screendirectors.eu/>

5 <http://www.aepo-artis.org/>

6 <https://www.saa-authors.eu/>

7 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAK0403>

8 <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAK07317>

UVOD

Smo res vsi v istem čolnu?

Implementacija Direktiv (EU) 2019/789 in (EU) 2019/790 v našo zakonodajo ponuja izjemno priložnost, da v Sloveniji sistemsko uredimo področje upravljanja s pravicami, ki izvirajo iz uporabe AV del. Zdajšnje rešitve namreč ustvarjalce na AV področju kar se kolektivnih pravic tiče, postavljajo v deklasiran položaj.

Pandemija je samo še dodatno razgrnila ta pereči problem. Dejstvo je, da prav zaradi epidemije različne spletne platforme iz dneva v dan podirajo poslovne rekorde. Kako jih ne bi, ko pa so milijoni po svetu zaradi omejitev prisiljeni ostati doma in preživljati čas pred zasloni.

Tudi zato je sedaj skrajni čas, da se prisluhne pozivom ustvarjalcev k pravični delitvi ustvarjenih prihodkov, saj brez njihovih del ne bi bilo prihodkov platform.

Podatki so dovolj zgovorni⁹: kar 15 odstotkov vsega internetnega prometa odpade na YouTube. Temu sledi Netflix. Največji svetovni ponudnik televizijskih serij in filmov generira kar 11 odstotkov celotnega svetovnega internetnega prometa. Na mobilnih omrežjih sta si YouTube in Netflix odrezala še večji kos pogače. Na YouTube odpade kar 35 odstotkov svetovnega internetnega prometa na mobilnih omrežjih, na Netflix pa 15 odstotkov.

Da so spletne platforme z avdiovizualnimi vsebinami v velikem naletu kaže tudi podatek, da so med 10 največjimi generatorji celotnega internetnega prometa v ZDA kar štirje ponudniki avdiovizualnih vsebin, in sicer poleg Netflixa še Amazon Prime, Hulu in Disney+. Pandemija covid-19 je torej drastično vplivala na uporabo interneta po svetu, saj je veliko operaterjev doseglo 100-odstotno rast obsega prometa. Uporabniki pa so se iz podjetniških in izobraževalnih omrežij preselili na potrošniška omrežja, zato je na video igre, filme in socialna omrežja v prej omenjenem obdobju odpadlo kar 80 (!) odstotkov globalnega internetnega prometa.

Pogajalci in mediji so v fazi sprejemanja Copyright direktive posvečali pozornost predvsem njenemu 17. členu, pri čemer so se krovne organizacije soavtorjev (FERA in SAA) zavemale za uvedbo dodatne določbe v osnutku predloga Evropske komisije, in sicer za pravico do nadomestila za avdiovizualne avtorje z naslova uporabe njihovih del, zlasti na spletu. Isti cilj zasledujejo igralci, njihov glas na političnem parketu EU pa je organizacija AEPO-ARTIS. S podporo Evropskega parlamenta je bil v okviru Sveta EU dosežen kompromis o 18. členu, ki predvideva načelo ustreznega in sorazmernega nadomestila za AV ustvarjalce. 18. člen je potrebno implementirati tako, da bo AV ustvarjalcem tudi v praksi zagotovil izplačilo nadomestila, katerega bi plačevale spletne platforme oz. vsi tisti, ki dela izkoriščajo.

Zdravstvena kriza zaradi izbruha pandemije covid-19 je za nekaj mesecev ustavila ustvarjanje AV del, zaradi česar so ustvarjalci ostajali doma. Kriza je tako pokazala, kako pomembno je, da se lahko zanesejo na mehanizme, ki niso omejeni zgolj na plačila v fazi (pred)produkcije, ampak lahko računajo tudi na poplačila v primeru poznejše uporabe njihovih del. V mnogih evropskih državah nadomestila AV ustvarjalcem zagotavljajo njihove kolektivne organizacije. Tako kolektivne organizacije ne zbirajo samo vseh nadomestil iz naslova kabelske retransmisije v Evropi, ampak zbirajo tudi nadomestila z naslova radiodifuzije in drugih oblik priobčevanja. Pri nas tudi tega dela pravic (še) ne uveljavljamo.

Tudi na področju spleta se zadeve premikajo. Licenčnine od ponudnikov videa na zahtevo tako npr. zbirajo v Belgiji, Franciji, Estoniji, Italiji, Španiji, Švedski ter v Švici in sicer na podlagi zakonskih določb oz. na podlagi prostovoljnih sporazumov. Krovne organizacije imetnikov pravic na AV delih so zato EU pozvale, da spremeni zastarelo strukturo nadomestil AV ustvarjalcev in uvedejo neodtujljivo pravico do nadomestila za izkoriščanje njihovih del na zahtevo.

9 <https://www.sandvine.com/phenomena>

Enako logiko - da avdiovizualni ustvarjalci dobijo licenčnine z naslova uporabe njihovih del - bi morala pri priporočilih za 17. člen Copyright direktive zasledovati Evropska komisija. Komisija se namreč ne more več skrivati za načelom pogodbene svobode, še posebej ne več, ko se je jasno izkazalo, da so avtorji in izvajalci v šibkem pogodbenem položaju, ko podelijo licenco oz. prenesejo svoje pravice (glej uvodno izjavo 72 Copyright direktive).

Zaradi razvoja tehnologij in z njimi povezanega nepredvidljivega enormnega razmaha uporabe AV del ni več dopustno, da bi AV ustvarjalci plačilo za svoje delo dobili le enkrat za vselej, saj tak pristop onemogoča, da bi ustvarjalci dobili kakršnakoli nadomestila oz. plačila iz naslova uporabe njihovih del.

Zato mora biti zakon jasen: avdiovizualni avtorji in izvajalci morajo biti ne glede na pogodbo upravičeni do plačila oz. nadomestila v primeru poznejše uporabe njihovih del. Ustvarjalci večine evropskih držav so enotni: najustreznejše je, da države članice v zakonodaje zapišejo neodtujljivo pravico do nadomestila, tega pa naj uveljavljajo kolektivne organizacije. Glede ponudnikov spletnih storitev za izmenjavo vsebin pa: medtem, ko je bil poudarek (neupravičeno?) pri pogajanjih o Copyright direktivi predvsem na glasbi, večina omenjenih platform ponuja javnosti tudi video posnetke. To je dokaz, da je AV repertoar zelo pomemben del platform in ga je kot takega treba v celoti upoštevati pri dajanju priporočil državam članicam EU o implementaciji 17. člena Copyright direktive. Avdiovizualni ustvarjalci morajo dobiti nadomestilo iz naslova uporabe njihovih del na platformah za izmenjavo vsebin.

Cilja 17. člena Copyright direktive sta dva:

- a) spodbuditi in okrepiti licenciranje in sicer zato, da je javnosti dostopno čim več vsebin, obenem pa
- b) ustvarjalce tudi ustrezno (po)plačati.

V tem okvirju je kolektivno licenciranje - ob upoštevanju velikega števila avtorsko zaščitenih del, naloženih na platformah za izmenjavo vsebin - najprimernejši model avtorizacije. Zato bi ga morala Evropska komisija uvrstiti v priporočila za države članice.

Kolektivno upravljanje v EU je zelo razvito, urejeno pa je z Direktivo o kolektivnem upravljanju avtorskih in sorodnih pravic (2014/26). Ta določa evropske standarde o upravljanju, preglednosti in odgovornosti kolektivnih organizacij.

Kolektivne organizacije:

- a) je enostavno najti (v skladu z 39. členom Direktive o kolektivnih organizacijah 2014/26 morajo države članice Evropski komisiji predložiti seznam kolektivnih organizacij s sedežem na njihovih ozemljih),
- b) so regulirane in nadzorovane tudi s strani regulatornih organov.

Nepomembno ni niti, da so inkluzivne - pripravljene zagotoviti licence vsem uporabnikom in na svojih področjih zastopati širok spekter repertoarjev (za razliko od npr. agencij, ki delajo po principu *crème de la crème*).

Ponovno naj poudarimo, da AV sektor ne sme biti izključen iz modela kolektivnega upravljanja. Zdaj v primerjavi z glasbenim ali literarnim skorajda je. Pogosto je prepričanje, da je v AV sektorju individualno urejanje edino zveličavno, kar pa je zmotno. Morda je tako urejanje res funkcioniralo v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja, prav gotovo pa danes ne nudi vseh odgovorov na vprašanja učinkovitega licenciranja.

Zgolj dva primera: ocenjujemo, da v Sloveniji več kot 400.000 uporabnikov do AV vsebin dostopa s časovnim zamikom. Je res kdo, ki misli, da lahko to ureja individualno? Imamo več kot 6.000 lokalov, barov in trgovin s TV ekrani, individualno urejanje pravic pa misija nemogoče. V obeh primerih navkljub uporabi in z njo povezanem generiranju prihodkov imetniki pravic na AV delih že desetletje ostajajo goli, lačni in bosí.

Najboljši načini za pridobivanje avtorizacije

Kolektivne organizacije je enostavno najti, so strogo regulirane, in se hitro prilagodijo velikosti in poslovnemu modelu različnih platform za izmenjavo vsebin.

Narava AV del je taka, da je za njihov nastanek sodelovanje številnih imetnikov pravic predpogoj. Ustvarjalci običajno pod določenimi pogoji pogodbeno prenesejo svoje pravice na producente, tako da lahko za ta dela dovoljenja dajo producenti oz. (če zakon oz. prostovoljni sporazumi tako določajo) kolektivne organizacije. Večina avtorskih pogodb pa zaenkrat ne vključuje primerov, ko avdiovizualna dela uporabljajo platforme za izmenjavo vsebin. Še slabše je zadeva urejena v primeru pogodbenih verig za starejša dela, kjer je vprašanje lastništva oz. prenosa pravic nejasno oz. prekinjeno.

Iz prakse: Matjaž Javšnik je igral v izjemno priljubljeni seriji TV Dober dan (1999 – 2002). Danes jo lahko gledamo tudi na YouTube, ki je nastal nekaj let zatem (2005), ko se je nadaljevanje že iztekla. Tako je nemogoče, da bi ne samo omenjeni priljubljeni igralec, temveč tudi vsi ostali soavtorji in izvajalci (in najverjetneje tudi (ko)producenti) v svojih pogodbah imeli urejene pravice tudi za to obliko uporabe oz. da so prejeli kakršnokoli nadomestilo za to uporabo.

Zato bi moralo veljati, da tudi v primeru, če nekateri posamezni imetniki pravic avdiovizualnih del, kot so producenti oz. distributerji, zavrnejo izdajo licence platformam za izmenjavo vsebin oz. se ne odzovejo na njihovo zahtevo za dovoljenje, platforme ne bi smele biti brez obveznosti, da pridobijo dovoljenje od drugih imetnikov pravic. V prvi vrsti gre tu za avdiovizualne ustvarjalce in njihove kolektivne organizacije. Licenca, ki jo izdajo kolektivne organizacije, je nujna in bo igrala ključno vlogo pri zbiranju nadomestil za avdiovizualne ustvarjalce od platform za izmenjavo vsebin. To predvideva tudi uvodna izjava 61. Copyright Direktive, ki določa, da bi morali imetniki pravic prejeti primerno plačilo za uporabo njihovih del.

Dokler nekateri imetniki pravic ne bodo platformam onemogočili objavo njihovih del (z različnimi pravnimi sredstvi), bodo številna avdiovizualna dela v celoti ali delno na voljo v njihovi ponudbi. To je potrdila tudi študija SAA o navzočnosti avdiovizualnih del na platformi YouTube, kjer je na voljo veliko število filmov in serij, za katere imetniki pravic niso izdali izrecne licence in niso zahtevali odstranitve – verjetno ne bi veliko zgrešili, če bi navedli, da sem sodi večina domačih del na tej platformi.

Ključnega pomena je, da avdiovizualni ustvarjalci niso prikrajšani za plačilo, če so njihova dela na voljo, tudi če drugi imetniki pravic ne ukrepajo. To je enostavno rešljivo s tarifnimi sporazumi med AV kolektivnimi organizacijami in platformami za izmenjavo vsebin, ki so nujni za to, da bodo ustvarjalci dobili nadomestila za uporabo njihovih del.

Zakonska pravica do plačila

Da bi tudi v praksi zagotovili, da bodo avdiovizualni ustvarjalci dobili pravično nadomestilo za uporabo njihovih del s strani platform za izmenjavo vsebin, bi morala Evropska komisija državam članicam priporočiti, da v zakone implementirajo neodtujljivo in neprenosljivo pravico do nadomestila, ki jo uveljavljajo kolektivne organizacije avdiovizualnih ustvarjalcev. S tem se bo omogočilo, da bodo lahko ustvarjalci zahtevali plačilo nadomestil in jih tudi dobili od spletnih platform.

Podobna shema je bila že ustvarjena s SAT-CAB direktivo iz leta 1993. Ta predvideva nekatera pravila na področju avtorskih pravic, ki je bila pred kratkim razširjena na vse vrste retransmisije. S tem je bil položen temelj za uporabo avtorskih in sorodnih pravic za določena spletna predvajanja televizijskih hiš in retransmisije televizije in radia.

Zakonska ureditev nadomestil, ki bi jih plačevale platforme za izmenjavo vsebin in bi bile kolektivno upravljane, bi bila velik napredek pri tem, da bi AV ustvarjalci dobili pravično nadomestilo za uporabo njihovih del na spletu. To pa bi bil tudi korak k temu, da bi dosegli pravično in kulturi prijazno digitalno okolje.

Nadomestilo avdiovizualnim ustvarjalcem za uporabo na spletu s strani platform za izmenjavo vsebin bi moralo biti:

- a) obvezno,
- b) neodtujljivo in
- c) kolektivno upravljano.

Da je to izvedljivo, če le obstajata razumevanje in volja, sta dokazali Španija in Italija s pravo ureditve, ki predvideva nadomestila za vse oblike uporabe v javnostih, tudi na spletu.

Več za vse!

Za celostno ureditev AV področja pa v skrbi za avtorje in izvajalce nikakor ne smemo pozabiti še na tretjo skupino imetnikov pravic in na pereč problem, na katerega opozarjajo naša vidnejša producerska združenja: producenti AV del so kar se nadomestilih iz naslova sorodnih pravic tiče v primerjavi s kolegi iz drugih držav (pa tudi v primerjavi z drugimi ustvarjalci v Sloveniji, npr. proizvajalci fonogramov) zakonsko izrazito diskriminirani.

Glede na določbe (zastarelega) zakona uživajo zgolj eno kolektivno pravico in sicer samo pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje, pa še ta je do pred kratkim 'živela' zgolj na papirju. Šele letos po desetletju nezbiranja bodo deležni prvih izplačil s tega naslova.

Ta anomalija in neenaka obravnava istovrstnih (in celo istih) imetnikov pravic je neprimerna in krivična, je pa relativno hitro rešljiva z nekaj razumevanja in volje. Na to namreč kažejo primeri iz npr. Španije, Poljske, Srbije ter celo Mongolije, Severne Makedonije in Kosova*), ki so isti kategoriji pravic zakonsko zagotovile enake pravice.

Zato je nujno potrebno, da se ob implementaciji direktiv odpravi tudi diskriminacija različnih kategorij imetnikov sorodnih pravic. Kot je razvidno iz spletnega mesta MGRT so bile ustrezne pobude in rešitve s strani strokovne in zainteresirane javnosti že dane.

Več za domače!

Zaradi prepovršnega prenosa Direktive o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic¹⁰ v naš pravni red, so slovenski ustvarjalci v primerjavi s tujimi v podrejenem položaju.

Veljavna ureditev vplačil v namenske sklade otežuje, na nekaterih mestih pa celo onemogoča izvajanje skladov v praksi. Trenutno veljavna ureditev npr. popolnoma odveč in neupravičeno razlikuje med avtorskimi organizacijami in tistimi organizacijami, ki upravljajo s sorodnimi pravicami, saj izrecno prepoveduje namenske sklade za izvajalce, proizvajalce fonogramov in filmske producente. Tako razlikovanje nima ne dejanske ne pravne podlage, ni ustrezno in ga je potrebno nadgraditi. V večini tujih zakonodaj so vplačila v namenske sklade namreč mnogo širše opredeljena, v Sloveniji pa smo prikrajšani za mnogokatero dobrobit iz namenskih skladov, ki se zdijo našim kolegom nekaj samoumevnega.

Sedanja ureditev je premalo domišljena tudi glede višine sredstev, ki jih lahko organizacija odvede v sklade, saj smo z 10% glede privatnega reproduciranja na samem repu EU držav! S takim pristopom po nepotrebnem slabimo naše ustvarjalno okolje.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0026&from=EN>

Temelj vseh težav pa tiči v tem, da ZKUASP sploh ne pozna termina 'nerazdeljiv avtorski honorar', ki pa je v Direktivi o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic jasno opredeljen, vsebinsko ločen od 'nerazdeljenih avtorskih honorarjev', nedvoumno zapisano pa je tudi določilo, kaj in kako ravnati z nerazdeljivimi honorarji.

Zato je potrebno izkoristiti procese amandmiranja ZASP in ZKUASP in ob tem odpraviti nedoslednosti, ki so se prikradle v navedena zakona. To je brez slabe vesti potrebno narediti tako, da bo iz naslova kolektivnega upravljanja ostalo več tudi za domače, saj je iz samih recitalov direktive jasno razvidno, da mora Unija pri svojih ukrepih upoštevati kulturno raznolikost ter prispevati k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino.

Organizacije za kolektivno upravljanje pravic imajo in bi morale še naprej imeti pomembno vlogo pri spodbujanju raznolikosti kulturnega izražanja, tako da najmanjšim in manj priljubljenim repertoarjem omogočajo dostop na trg ter da zagotavljajo socialne, kulturne in izobraževalne storitve v korist imetnikov pravic in javnosti.

V krovnih avdiovizualnih organizacijah menimo, da bi Slovenija z inkluzivno in celostno implementacijo direktiv in sočasno osvežitvijo določenih delov ZASP in ZKUASP poslala pozitivno sporočilo širši mednarodni skupnosti.

Danijel Hočevar, Matevž Luzar, Sebastian Cavazza

PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBAH IN
DOPOLNITVAH ZAKONA
O AVTORSKI IN
SORODNIH PRAVICAH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

1.1. Ocena stanja

Varstvo avtorske in drugih sorodnih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti, zagotavlja 60. člen Ustave Republike Slovenije. Republika Slovenija je spomladi leta 1995 sprejela prvi Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, ki je bil do sedaj večkrat dopolnjen, zadnjič v letu 2019. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah¹¹ (v nadaljnjem besedilu: ZASP) je temeljni predpis, ki ureja vsa vprašanja s področja avtorske in sorodnih pravic.¹²

Od zadnje spremembe ZASP je bila na ravni Evropske unije sprejeta Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS¹³ (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/789).

Direktiva (EU) 2019/789 določa pravila, katerih namen je izboljšati:

- čezmejno razpoložljivost televizijskih in radijskih programov na enotnem trgu Evropske unije z olajšanjem ureditve avtorske in sorodnih pravic za nekatere spletne storitve radiodifuznih organizacij ter
- retransmisijo televizijskih in radijskih programov razen kableske retransmisije.

Nadalje, preko:

- razširitve »načela države izvora« še na druge oblike retransmisije, tudi online,
- vpeljave obveznega kolektivnega upravljanja s pravico do retransmisije in
- ureditve neposrednega oddajanja (»direct injection«),

je njen namen zagotoviti imetnikom pravic ustrezno plačilo, RTV organizacijam in operaterjem pa ustrezno pravno varnost.¹⁴ Direktiva (EU) 2019/789 vsebuje tudi pravila za programe, ki se prenašajo z neposrednim oddajanjem.¹⁵

Od zadnje spremembe ZASP je bila sprejeta tudi Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/790).

Direktiva (EU) 2019/790 določa:

- pravila za prilagoditev nekaterih izjem in omejitev avtorske in sorodnih pravic digitalnemu in čezmejnemu okolju,
- ukrepe za poenostavitev nekaterih postopkov licenciranja zlasti, a ne izključno, v zvezi z razširjanjem razprodanih del in drugih predmetov varstva ter spletno razpoložljivostjo avdiovizualnih del na platformah videa na zahtevo, s čimer bi se zagotovil širši dostop do vsebin, ter

11 Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19).

12 Predlog predpisa, Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-drzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=3155>, dostopano dne 11.11.2020.

13 Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kablesko retransmisijo (v nadaljnjem besedilu: Direktiva Sveta 93/83/EGS).

14 Gospodarski pomen avdiovizualne industrije v Sloveniji, Megafon, ALPA, k. o., september 2020.

15 Direktiva (EU) 2019/789, 1. člen, 1. odstavek.

- druga pravila za oblikovanje dobro delujočega trga za avtorsko pravo, kar vsebuje zlasti pravico avtorjev do pravičnega nadomestila ter nekatere druge pravice, kot so pravica do preglednosti, pravica do spremembe pogodb (mehanizem prilagoditve pogodb), pravica do alternativnega reševanja sporov, pravica do preklica, ipd. Vsebuje tudi pravila za lažjo uporabo vsebin v javni domeni.¹⁶

Novo sprejeti direktivi prinašata zakrožen sklop pravic, ki avdiovizualnim ustvarjalcem, zlasti izvajalcem (povečini preko sistema obveznega kolektivnega upravljanja) zagotavljajo vrsto pravic iz naslova njihovega umetniškega ustvarjanja.

Direktivi sta del Strategije enotnega digitalnega trga Evropske unije, veljati pa sta začeli dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije. Države članice Evropske unije morajo omenjeni direktivi v svojo zakonodajo prenesti do 7. junija 2021. Njuna pravočasna in pravilna implementacija bo bistveno prispevala k vzpostavitvi spodbudnega okolja za filmsko ustvarjanje in v tem okviru k rasti in pospešitvi razvoja avdiovizualne industrije v Sloveniji.

1.2. Razlogi za sprejem zakona

Glede na pomen avdiovizualne industrije in glede na izjemno povečanje uporabe avdiovizualnih vsebin, je potrebno slovensko zakonodajo skladno s sprejetima direktivama ustrezno spremeniti in prilagoditi digitalni dobi, v kateri živimo. Avtorska dela so danes v veliki meri dostopna na spletu, zato avtorsko pravo ne ureja več zgolj položaja avtorjev, založnikov, producentov, uporabnikov del, temveč ureja tudi položaj uporabnikov interneta. Pred sprejetjem obravnavanih direktiv mnoga področja namreč niso bila urejena celovito. Omenjena zakonodaja določa pravila, katerih namen je nadaljnja harmonizacija prava Evropske unije, ki se uporablja za avtorsko in sorodne pravice v okviru notranjega trga, ob upoštevanju zlasti digitalnih in čezmejnih načinov uporabe varovanih vsebin.

Načini uporabe del, zaščitene z avtorskimi pravicami, so se torej skozi čas, zlasti z razvojem interneta in informacijske tehnologije, močno spremenili. Kot že omenjeno, velika večina vsebin je namreč dostopna tudi prek spleta, uporabniki pa seveda želijo imeti čim hitrejši in čim boljši dostop do spleta, kadarkoli in kjerkoli. Radiodifuzne organizacije in operaterji posledično ponujajo vedno več vsebin, programov, katerih velik del so vsebine, ki so predmet avtorske in drugih pravic. Ponudniki vsebin ter »broadcasterji« so primorani slediti potrebam in željam uporabnikov, hkrati pa so omejeni z avtorskim pravom.

Vsled omenjenemu izjemnemu povečanju uporabe avdiovizualnih vsebin je implementacija obravnavanih direktiv posebej pomembna z vidika avtorjev, saj le-ti še vedno ne dobivajo primernih in pravičnih nadomestil iz naslova uporabe njihovih avtorskih pravic.

Za celostno ureditev avdiovizualnega področja pa v skrbi za avtorje in izvajalce nikakor ne smemo pozabiti še na tretjo skupino imetnikov pravic in na pereč problem, na katerega opozarjajo naša vidnejša producerska združenja: producenti avdiovizualnih del so, kar zadeva nadomestila iz naslova sorodnih pravic, v primerjavi s kolegi iz drugih držav (pa tudi v primerjavi z drugimi ustvarjalci v Sloveniji, npr. proizvajalci fonogramov) zakonsko izrazito diskriminirani. Glede na določbe (zastarelega) zakona uživajo zgolj eno kolektivno pravico, in sicer samo pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje, pa še ta je do pred kratkim »živela« zgolj na papirju. Šele letos bodo po desetletju nezbiranja deležni prvih izplačil iz tega naslova. Ta anomalija in neenaka obravnava istovrstnih (in celo istih) imetnikov pravic je neprimerna in krivična. Je pa z nekaj razumevanja in volje relativno tudi hitro rešljiva. Na to namreč kažejo pozitivni primeri iz držav (npr. Španija, Poljska, Srbija ter celo Mongolija, Severna Makedonija in Kosovo), ki so zakonsko zagotovile isti kategoriji imetnikov pravic enake pravice.¹⁷

¹⁶ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točka 3.

¹⁷ Implementacija Direktiv (EU) 2019/789 in (EU) 2019/790, Zavod AIPA, v dopisu za MGRT.

Razvoj digitalnih tehnologij in interneta je preoblikoval tudi distribucijo televizijskih in radijskih programov ter dostop do njih. Evropska unija si prizadeva, da bi bili evropskim potrošnikom na spletu na voljo številnejši televizijski in radijski programi.¹⁸ Da bi prispevali k pravilnemu delovanju notranjega trga je treba v državah članicah zagotoviti boljše razširjanje televizijskih in radijskih programov, ki izvirajo iz drugih držav članic, v korist uporabnikov po vsej Evropski uniji, prek olajšanja licenciranja avtorske in sorodnih pravic na avtorskih delih in drugih predmetih varstva, ki jih vsebujejo radiodifuzna oddajanja določenih vrst televizijskih in radijskih programov. Televizijski in radijski programi so pomembna sredstva za spodbujanje kulturne in jezikovne raznolikosti ter socialne kohezije in za povečanje dostopa do informacij.¹⁹

Kot že omenjeno, uporabniki vse bolj pričakujejo, da bodo do televizijskih in radijskih programov imeli dostop ob času in na kraju po lastni izbiri. Upoštevanje navedeno, radiodifuzne organizacije zato poleg tradicionalnih oddajanj televizijskih in radijskih programov vse pogostejše ponujajo spletne storitve, ki dopolnjujejo oddajanje programov. Pri teh storitvah gre za vzporedno predvajanje na spletu (sočasno oddajanje) in možnost poznejšega gledanja ali poslušanja programa, tj. po prvotnem predvajanju (storitve časovno zamaknjene televizije).²⁰

Posledično radiodifuzne organizacije dnevno prenašajo veliko število ur televizijskih in radijskih programov. Ti programi vključujejo različne vsebine, kot so avdiovizualna, glasbena, literarna ali grafična dela, varovana na podlagi prava Evropske unije z avtorsko ali sorodnimi pravicami ali z obojimi. Rezultat tega je kompleksen postopek ureditve pravic številnih imetnikov pravic za različne kategorije del in drugih predmetov varstva. Pogosto je treba pravice urediti v kratkem časovnem okviru, zlasti pri pripravi programov, kot so novice ali aktualno informativni programi. Da bi bile njihove spletne storitve na voljo čezmejno, morajo imeti radiodifuzne organizacije zahtevane pravice za dela in druge predmete varstva za vsa ustrezna ozemlja, kar dodatno povečuje kompleksnost urejanja takih pravic.²¹

Gospodarskega potenciala avdiovizualnih vsebin torej ni več mogoče zanikati, predvsem zaradi video vsebin na zahtevo, ki so med letoma 2012 in 2017 beležile največjo rast prihodkov znotraj avdiovizualne industrije. Medletna rast prihodkov v navedenem obdobju je za ta segment znašala 44% in v letu 2017 predstavljala kar 77% skupne rasti trga. Neposredna bruto dodana vrednost (v nadaljnjem besedilu: BDV) avdiovizualne industrije v Sloveniji je v letu 2016 znašala 94,464 milijona evrov, vključno s posrednimi učinki pa je avdiovizualna industrija v letu 2016 ustvarila 170 milijonov evrov BDV.

Iz gospodarskega vidika ima avdiovizualna industrija v Sloveniji mnoge pomembne učinke: odpiranje novih delovnih mest, ustvarjalno gospodarstvo, tuje naložbe in izvoz, turizem, krepitev nacionalne blagovne znamke, razvoj talentov in spretnosti.²²

ZASP je, poleg namena implementacije direktiv, potrebno spremeniti tudi z dopolnitvijo oziroma prilagoditvijo obstoječih določb, ki so se v praksi pokazale kot nezadostne, neustrezne oziroma ne dovolj transparentne. V nadaljevanju primeroma navajamo nekaj primerov:

- Priobčitev javnosti po satelitu (182. člen ZASP);
- Avtorski honorar in nadomestilo (81. člen ZASP);
- Evidenca dohodka (82. člen ZASP);
- Preklic materialne avtorske pravice (83. člen ZASP).

18 V EU kmalu boljši čezmejni dostop do spletnih vsebin, <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2019/04/15/eu-set-to-enhance-cross-border-access-to-online-content/>, dostopano dne 10.11.2020.

19 Direktiva (EU) 2019/789, Preambula, točka 1.

20 V EU kmalu boljši čezmejni dostop do spletnih vsebin, <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2019/04/15/eu-set-to-enhance-cross-border-access-to-online-content/>, dostopano dne 10.11.2020.

21 Direktiva (EU) 2019/789, Preambula, točka 3.

22 Gospodarski pomen avdiovizualne industrije v Sloveniji, Megafon, ALPA, k. o., september 2020.

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Glavni cilj predloga zakona je implementacija Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/789 v slovenski pravni red ter dopolnitev oziroma prilagoditev določb obstoječe zakonodaje, ki so se v praksi pokazale kot nezadostne, neustrezne oziroma ne dovolj transparentne.

2.2. Načela

Predlog zakona temelji na naslednjih načelih:

- načelo primerne in sorazmerne plačila,
- načelo enakopravnosti med imetniki pravic na istovrstnih avtorskih delih, zagotavljanje pravne varnosti, še zlasti uporabnikom in imetnikom pravic.

2.3. Poglavitne rešitve predloga zakona

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenašajo določbe Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 ter odpravljajo nekatere pomanjkljivosti obstoječe zakonodaje.

Poglavitne rešitve predloga spremembe zakona so naslednje:

- vpeljava načela »države izvora« za nekatere spletne storitve, ki jih zagotavljajo radiodifuzne organizacije;
- sprememba definicije retransmisije;
- uvedba novega instituta neposrednega oddajanja;
- določitev izjeme avtorske pravice za zagotovitev širšega dostopa;
- določitev ukrepov za boljše prakse licenciranja;
- zagotovitev varstva medijskih publikacij za spletno uporabo;
- določitev pogojev za uporabo varovanih vsebin s strani spletnih platform za deljenje vsebin;
- zagotovitev pravičnega plačila za avtorje in izvajalce;
- odprava diskriminacije med istovrstnimi imetniki pravic;
- ureditev drugih pravic avtorjev.

2.4. Predstavitev predlaganih poglavitnih rešitev

1. Zagotovitev načela »države izvora« za nekatere spletne storitve, ki jih zagotavljajo radiodifuzne organizacije

Direktiva (EU) 2019/789 določa, da morajo radiodifuzne organizacije za vključitev nekaterih programov v svoje spletne storitve, ki so na voljo v drugih državah, pridobiti dovoljenje imetnikov pravic pri delu in drugem predmetu varstva, ki je vsebovan v teh programih, samo za tisto državo Evropske unije, v kateri imajo svoj glavni sedež.

Načelo države izvora pomeni zakonsko določitev kje, torej v kateri državi članici, se uporabljajo avtorska dela ali sorodne pravice, s čimer se harmonizira materialno avtorsko pravo na ravni Evropske unije, prav tako pa s tem odstopamo od uporabe načela teritorialnosti in kumulativni uporabi več nacionalnih zakonov za eno dejanje eksploatacije.

Ker pa se pomožna spletna storitev *de facto* lahko opravlja čezmejno v drugih državah članicah, je treba pri določanju zneska plačila za zadevne pravice zagotoviti, da pogodbenice upoštevajo vse vidike pomožne spletne storitve, kot so: značilnosti storitve, vključno s trajanjem spletne razpoložljivosti programov, vključenih v storitev, občinstvo, vključno z občinstvom v državi članici, v kateri ima radiodifuzna organizacija svoj glavni sedež, in v

drugih državah članicah, v katerih se do pomožne spletne storitve dostopa in se uporablja, ter razpoložljive jezikovne različice.

Načelo države izvora se mora uporabljati izključno za razmerje med imetniki pravic ali subjekti, ki zastopajo imetnike pravic, kot so organizacije za kolektivno upravljanje pravic in radiodifuznimi organizacijami ter zgolj za namen zagotavljanja pomožne spletne storitve.²³ Pomožne spletne storitve pomenijo spletno storitev, s katero radiodifuzna organizacija javnosti zagotavlja televizijske in radijske programe ali se ti zagotavljajo pod njenim nadzorom in odgovornostjo, sočasno z njihovim radiodifuznim oddajanjem.²⁴

Načelo države izvora za pomožne storitve, kot to določa Direktiva (EU) 2019/789, v slovenski zakonodaji trenutno ni urejeno.

Za olajšanje urejanja pravic za čezmejno opravljanje pomožnih spletnih storitev, je treba zagotoviti uvedbo načela države izvora, kar zadeva izvrševanje avtorske in sorodnih pravic, relevantnih za dejanja, ki nastanejo med zagotavljanjem pomožne spletne storitve, dostopa do nje ali njene uporabe.

2. Nova definicija retransmisije

Pojem »retransmisija« pomeni sočasno, nespremenjeno in neskrajšano retransmisijo, razen kabelske retransmisije, kakor je opredeljena v Direktivi 93/83/EGS, namenjeno za sprejem s strani javnosti, prvotnega prenosa televizijskih ali radijskih programov iz druge države članice, namenjenih za sprejem s strani javnosti, pri čemer je ta prvotni prenos po žici ali po zraku, vključno po satelitu, vendar ne po spletu, pod pogojem, da:

- retransmisijo opravi pogodbenica, ki ni radiodifuzna organizacija, ki je opravila prvotni prenos ali pod nadzorom in odgovornostjo katere je bil opravljen ta prvotni prenos, ne glede na to, kako pogodbenica, ki izvaja retransmisijo, pridobi nosilne signale programa od radiodifuzne organizacije za namene retransmisije, in
- se retransmisija, kadar poteka prek storitve dostopa do interneta, kot je opredeljena v 2. točki drugega odstavka 2. člena Uredbe (EU) 2015/2120²⁵, izvaja v upravljanem okolju.²⁶

ZASP med drugim ureja pravico radiodifuzne retransmisije, pravico sekundarnega radiodifuznega oddajanja, pravico dajanja na voljo javnosti, ter priobčitev javnosti po spletu. Definicija retransmisije določa: »Pravica radiodifuzne retransmisije je izključna pravica, da se sočasno, nespremenjeno in neskrajšano priobči javnosti neko radiodifuzno oddajano delo:

- če jo vrši druga RTV organizacija od prvotne; ali
- če gre za prenos po kablu ali mikrovalovnem sistemu, pa gre za več kot 100 kabelskih priključkov ali je delo prvotno oddajano iz druge države (kabelska retransmisija).«²⁷

Definicija radiodifuzne retransmisije iz ZASP je z vidika spremenjenih okoliščin na področju informacijske tehnologije s časoma postala nezadostna. Prav tako obstoječa definicija ne opredeljuje namena prenosa (tj. za sprejem javnosti). Spremembe zakonske ureditve pravice radiodifuzne retransmisije morajo strmeti tudi k jasni razmejitvi med obema fazama prenosa programskih signalov – prvotni in nadaljnji prenos, k čemer bi pripomogel tudi opis njunih značilnosti in prepovedi ter določitev pogojev za njuno veljavnost.

²³ Direktiva (EU) 2019/789, Preambula, točka 9.

²⁴ Direktiva (EU) 2019/789, 2. člen, 1. odstavek.

²⁵ Uredba (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji (Besedilo velja za EGP).

²⁶ Direktiva (EU) 2019/789, 2. člen, 2. odstavek.

²⁷ ZASP, 31. člen.

3. Uvedba novega pravnega instituta neposrednega oddajanja

Direktiva (EU) 2019/789 določa pravila, ki urejajo uporabo varovanih del ali predmetov varstva z »neposrednim oddajanjem«, tj. tehniko, s katero radiodifuzna organizacija prenaša signal distributerjem prek zasebne linije – tako da teh signalov med prenosom ne more prejeti javnost, distributer pa nato ponudi programe javnosti.

Pri uporabi neposrednega oddajanja in kadar sama radiodifuzna organizacija ne izvaja vzporednih prenosov istih programov, se šteje, da radiodifuzna organizacija in distributer signala sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti. To pomeni, da morata obe pogodbenici pridobiti dovoljenje za svoje sodelovanje v navedeni dejavnosti.²⁸

V Direktivi (EU) 2019/789 je pojasnjen pravni status t.i. tehnike neposrednega oddajanja oziroma »direct injection«, pri katerem radiodifuzijske hiše posredujejo svoje nosilne signale programa distributerjem signalov tako, da ti signali niso dostopni javnosti v času oddajanja. V takšnem primeru se šteje, da gre za enkratno dejanje komunikacije z javnostjo. To pomeni, da bosta morala radiodifuzijska hiša in distributer signalov prenesti temeljne pravice.

Slovenska zakonodaja obravnavanega področja trenutno ne ureja. Gre za popolnoma nov pravni institut.

Potreben je tudi razmislek k uvedbi instituta neposrednega oddajanja v slovensko zakonodajo z uvrstitvijo pod pravico retransmisije, in sicer tako njene čiste oblike (pure direct injection) kot tudi njegove vzporedne oblike (parallel direct injection), kjer RTV organizacija prenaša svoje signale neposredno javnosti in tudi operaterju retransmisije.

Namen uvrstitve instituta neposrednega oddajanja pod pravico retransmisije je preprečiti, da bi se le-ta obravnaval kot nova pravica, saj iz Direktive (EU) 2019/789 na več mestih izhaja umeščenost obravnavanega instituta pod pravico retransmisije. Direktiva (EU) 2019/789 med drugim neposredno oddajanje uvršča med prvotne prenose, pri vzporednem neposrednem oddajanju, ki mu sledi prenos po tretjih organizacijah, pa tega napotuje na uporabo pravil o retransmisiji, prav tako obravnavana Direktiva distributerje signala večkrat uvršča pod institute retransmisije. Skladno z omenjeno Direktivo se izenači distributerja signalov z operaterjem retransmisije. Glede razmerij v zvezi s pridobivanjem pravic in plačil se šteje, da RTV organizacija in operater retransmisije sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za kar morata oba pridobiti dovoljenje imetnikov pravic in jim oba poravnati nadomestila glede na delež uporabe del.²⁹

4. Izjeme avtorske pravice za zagotovitev širšega dostopa

Direktiva (EU) 2019/790 olajšuje uporabo avtorsko varovanih gradiv za različne namene, večinoma v povezavi z dostopom do znanja, z uvedbo obveznih izjem avtorske pravice za spodbujanje:

- besedilnega in podatkovnega rudarjenja (za reprodukcijo in pridobivanje izvlečkov vsebine, ki jih opravijo raziskovalne organizacije in ustanove za varstvo kulturne dediščine in za reprodukcije in izvlečke zakonito dostopnih del za namene besedilne in podatkovnega rudarjenja);
- digitalne uporabe del za namen ilustracije pri poučevanju (za nekomercialni namen ter pod pogojem, da je za uporabo odgovorna izobraževalna ustanova, da poteka v njenih prostorih oziroma preko varnega elektronskega okolja, ki je dostopno zgolj učencem/študentom in učiteljskemu osebju); in
- ohranjanja kulturne dediščine (dovoli se izdelava kopij ustanovam za varstvo kulturne dediščine z namenom ohranjanja le-te).

²⁸ Povzeto po *Avtorske pravice – spletni prenosi radiodifuznih organizacij ter retransmisije televizijskih in radijskih programov*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4399777>, dostopano dne 10.9.2020.

²⁹ Povzeto po: *Dopis društva slovenskih avdiovizualnih igralcev Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo*.

Slovenska zakonodaja obravnavanega področja trenutno ne ureja. Pri implementaciji izjem predvidenih z Direktivo (EU) 2019/790 je potrebno upoštevati zlasti dejstvo, da je pogodbeno določilo, ki je v nasprotju z izjemami glede:

- besedilnega in podatkovnega rudarjenja za namene znanstvenega raziskovanja, uporabe del in drugih predmetov varstva v dejavnostih digitalnega in čezmejnega poučevanja, ter
- ohranjanja kulturne dediščine

neizvršljivo.³⁰

5. Ukrepi za boljše prakse licenciranja

Direktiva EU 2019/790 določa:

- pravila za prilagoditev nekaterih izjem in omejitev avtorske in sorodnih pravic digitalnemu in čezmejnemu okolju ter
- ukrepe za poenostavitev nekaterih postopkov licenciranja z namenom omogočitve širšega dostopa do vsebin.

Postopki licenciranja so poenostavljeni zlasti z zagotavljanjem:

- novega sistema, ki ustanovam za varstvo kulturne dediščine (kot so knjižnice, muzeji in arhivi) olajšuje digitalizacijo in razširjanje razprodanih del, ki jih imajo v zbirki (tudi na spletu in prek meja Evropske unije);
- posebnega pravila o razširjenem kolektivnem licenciranju in podobnih mehanizmi;
- pogajalskega mehanizma za pomoč zainteresiranim stranem pri doseganju sporazumov o dajanju na voljo avdiovizualnih del na platformah videa na zahtevo (v primeru težav glede licenciranja pri sklenitvi potrebnega sporazuma v povezavi s storitvami videa na zahtevo).

Slovenska zakonodaja obravnavanega področja trenutno ne ureja.

Za zagotavljanje varstva na področju kulturne dediščine:

- potrebno je zagotoviti, da lahko organizacija za kolektivno upravljanje pravic sklene neizključno licenco za nekomercialne namene z ustanovo za varstvo kulturne dediščine za reproduciranje, priobčitev javnosti ali distribuiranje javnosti del, ki jih hranijo ustanove, vse navedeno upošteva omejitve, ki jih določa Direktiva (EU) 2019/790;
- države članice morajo zagotoviti, da lahko imetniki pravic kadarkoli izključijo svoja dela iz mehanizma licenciranja.

Glede razširjenega kolektivnega licenciranja in podobnih mehanizmi je potrebno upoštevati naslednja posebna pravila:

- kolektivno licenciranje naj se uporabi zgolj na tistih področjih uporabe, kjer je pridobitev dovoljenj od imetnikov pravic na individualni ravni zelo težavna in nepraktična;
- razširitev licenčnega sporazuma pomeni, da se uporabi tudi za pravice imetnikov pravic, ki niso s pogodbenim dogovorom pooblastili organizacije za kolektivno upravljanje, da jih zastopa ali v primeru, ko ima v zvezi s takim dogovorom organizacija pooblastilo na podlagi zakona oziroma se zastopanje domneva.

Za lažje licenciranje pravic na avdiovizualnih delih za storitve videa na zahtevo je potrebno upoštevati tudi, da bi države članice morale zagotoviti pogajalski mehanizem, ki strankam, ki so pripravljene skleniti sporazum, omogoča, da uporabijo pomoč nepristranskega organa ali enega ali več mediatorjev.³¹

³⁰ Direktiva (EU) 2019/790, 7. člen, 1. odstavek.

³¹ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točka 52.

6. Varstvo medijskih publikacij za spletno uporabo

Založnikom medijskih publikacij s sedežem v Evropski uniji se zagotovijo nove pravice za digitalno uporabo njihovih medijskih publikacij, čeprav se te pravice uporabljajo samo za uporabo s strani ponudnikov spletnih storitev in ne za zasebne ali nekomercialne načine uporabe s strani posameznih uporabnikov. Te nove pravice se ne uporabljajo za dejanja vstavljanja hiperpovezav in zelo kratke izvlečke medijskih publikacij.

Založnik je na podlagi dejstva, da je avtor prenesel pravico na založnika ali mu jo licenciral, lahko upravičen do deleža nadomestila oziroma ustreznega deleža prihodkov, ki nastane zaradi njene uporabe.³²

Slovenska zakonodaja obravnavanega področja trenutno ne ureja. Pravica do ustreznega nadomestila v primeru javnega posojanja je trenutno urejena le na ravni knjižničarstva.³³

Države članice založnikom medijskih publikacij, ki imajo sedež v državi članici, zagotovijo pravice iz Direktive 2001/29/ES³⁴ za spletno uporabo njihovih medijskih publikacij s strani ponudnikov storitev informacijske družbe³⁵ (tj. pravica reproduciranja, pravica priobčitve del javnosti in pravica do dajanja na voljo javnosti).

7. Uporaba varovanih vsebin s strani spletnih platform za deljenje vsebin

Storitve deljenja vsebin na spletu, ki omogočajo dostop do velike količine avtorsko varovanih vsebin, ki jih na strežnik naložijo njihovi uporabniki, so postale glavni vir dostopa do spletnih vsebin. Čeprav omogočajo raznolikost in lahek dostop do vsebin, pa prinašajo tudi izzive, če se avtorsko varovane vsebine na strežnik naložijo brez predhodnega dovoljenja imetnikov pravic. Pravna negotovost obstaja tudi glede tega, ali ponudniki te storitve spadajo na področje uporabe aktov o avtorski pravici in je treba zanje pridobiti dovoljenje imetnikov pravic za vsebine, ki jih njihovi uporabniki naložijo na strežnik brez ustreznih pravic na teh vsebinah, ne da bi to posegalo v uporabo izjem in omejitev, ki jih določa pravo Evropske unije. Ta negotovost vpliva na zmožnost imetnikov pravic, da ugotovijo, pod katerimi pogoji se uporabljajo njihova dela ali drugi predmeti varstva, ter njihovo zmožnost, da bodo zanje dobili ustrezno plačilo.³⁶

Ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu bi morali dobiti dovoljenje imetnikov pravic za dajanje del, ki jih naložijo njihovi uporabniki, na voljo javnosti, na primer z licenčnim sporazumom. Če ponudnik storitev deljenja vsebin predhodno ne pridobi dovoljenja, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti avtorsko varovanih del, razen:

- če si je po »najboljših močeh prizadeval« za pridobitev dovoljenja; in
- če si je po »najboljših močeh prizadeval« preprečiti, da bi bila nedovoljena vsebina na voljo na njegovih spletnih mestih.

Pri presoji teh kriterijev je potrebno upoštevati načelo sorazmernosti.

Uporabniki smejo objavljati vsebine za posebne namene citiranja, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša in lahko uporabijo hitre in učinkovite mehanizme za pritožbe in povrnitev škode v primeru sporov zaradi vsebine, do katere je bil zmotno onemogočen dostop ali je bila odstranjena s platforme. Imetniki pravic morajo svoje zahteve, da se onemogoči dostop do specifičnih del ali drugih predmetov oziroma za odstranitev takih del ustrezno utemeljiti.

³² Direktiva (EU) 2019/790, 16. člen, 1. odstavek.

³³ ZASP, 36. člen.

³⁴ Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi.

³⁵ Direktiva (EU) 2019/790, 15. člen, 1. odstavek.

³⁶ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točka 61.

Vsled dejstvu, da to področje v nacionalni zakonodaji trenutno ni urejeno, je potrebno razmisliti v smeri priprave novega poglavja, ki bi vključeval vse obvezne sestavine iz 17. člena Direktive (EU) 2019/790.

8. Zagotovitev pravičnega plačila za avtorje in izvajalce

Avdiovizualni avtorji težko pridejo do nadomestil za prihodnjo uporabo del. Če želimo zagotoviti delovanje sistema in pošteno nadomestilo ustvarjalcem, mora tudi Slovenija v zakonodaji opredeliti neodtujljivo pravico do nadomestila, ki naj bo kolektivno upravljana. Avdiovizualni avtorji imajo, v nasprotju z ustvarjalci na literarnem ali glasbenem področju, na ravni Evropske unije zagotovljena le nadomestila iz naslova kabelske retransmisije.

Z Direktivo (EU) 2019/790 se nadomestila širijo tudi na druga področja retransmisije, kar v slovenski zakonodaji v tem trenutku ni urejeno. To naj bi končno prineslo boljšo zaščito avtorjev. Vse druge pravice, ki jih imajo v zakonodaji na ravni Evropske unije zagotovljene nekatere druge vrste ustvarjalcev, so odvisne od tega, kje avdiovizualni ustvarjalci bivajo in kje se njihova dela predvajajo. Tako imajo v nekaterih državah Evropske unije ustvarjalci zagotovljeno praktično vso pravno zaščito in nadomestila iz drugih vrst pravic, v drugih pa tega ne poznajo.³⁷

Najbolj pereče so razmere na področju spleta. Razlike med pravicami avtorjev v posameznih državah članicah Evropske unije bodo še večje, če ne bodo vse države članice v zakonodajo uvedle neodtujljive pravice do nadomestila (vsaj za uporabo del na spletu, ki bi bila kolektivno upravljana). Le tako bodo ustvarjalci lahko dobili pravično nadomestilo, izognili pa se bodo tudi morebitnim potrebnim nadaljnjim popravkom zakonodaje v prihodnosti. Avtorji so pri nadomestilih iz naslova svojih pravic v primerjavi s kolegi iz drugih držav (pa tudi v primerjavi z drugimi avtorji v Sloveniji, npr. z glasbenimi avtorji) zakonsko izrazito diskriminirani.³⁸

Na podlagi trenutne ureditve v ZASP uživajo avtorji zgolj dve kolektivni pravici, in sicer:

- pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje, ter
- pravico do nadomestila za kabelsko retransmisijo.

Tako so avtorji avdiovizualnih del dvojno prikrajšani:

- prvič zaradi dolgotrajnih postopkov v primeru izdaje dovoljenj za kolektivno upravljanje,
- drugič pa zaradi zakonske domneve prenosa, ki odreja ustrezna nadomestila, čeprav bi zakon moral ščititi pogodbeno šibkejšo stranko, kar avtorji brez dvoma so.

Takšna anomalija in neenaka obravnava istovrstnih (in celo istih) imetnikov pravic je neprijemna in krivična, je pa relativno hitro rešljiva, zgolj z nekaj dopolnitvami zakonodaje. Zato je nujno potrebno, da se ob implementaciji direktiv odpravi tudi pričujoča diskriminacija, ko isti zakon v zvezi s pravicami iz naslova kolektivnega upravljanja eno skupino avtorjev (npr. glasbene in literarne) obravnava drugače kot drugo skupino avtorjev (npr. avdiovizualne).³⁹

Dobesedna implementacija načela poštenega nadomestila iz 18. člena Direktive (EU) 2019/790 ni dovolj. Omenjeno načelo potrjuje pomembnost nacionalnega zakonodajalca

³⁷ Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red, Društvo slovenskih režiserjev, Društvo slovenskega animiranega filma, Združenje filmskih snemalcev Slovenije, z dne 30.06.2020.

³⁸ Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red, Društvo slovenskih režiserjev, in drugi, z dne 30.06.2020.

³⁹ Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red, Društvo slovenskih režiserjev, in drugi, z dne 30.06.2020.

v zagotavljanju dosege tega cilja, hkrati pa mu nalaga tudi obveznost raziskati in implementirati poln potencial različnih mehanizmov, ki bodo učinkovito zagotovili pošteno nadomestilo za avtorje in izvajalce ter njihovo prilagoditev potrebam posameznih sektorjev.

Države članice Evropske unije bi morale zagotoviti uporabo načela primerne in sorazmerne plačila, kadar avtor ali izvajalec prenese ali licencira svoje pravice za izkoriščanje drugi stranki (npr. založbi ali producentu). Direktiva (EU) 2019/790 namreč določa, da bi plačilo avtorjev in izvajalcev moralo biti ustrezno in sorazmerno z dejansko ali potencialno ekonomsko vrednostjo licenciranih ali prenesenih pravic ob upoštevanju prispevka avtorja ali izvajalca k celotnemu delu ali drugemu predmetu varstva ter vseh drugih okoliščin primera, kot so tržne prakse ali dejansko izkoriščanje dela.⁴⁰

Avtor ima pravico do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje in za fotokopiranje svojega dela, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe.⁴¹ Ostali avtorski honorarji so podvrženi pogodbenemu urejanju. Avtor sicer ima pravico do honorarja tudi v primeru, ko avtorski honorar ali nadomestilo ni bilo določeno, vendar se honorar v tem primeru določi po običajnih plačilih za določeno vrsto del, po obsegu in trajanju uporabe ter glede na druge okoliščine primera.⁴² Navedeno pomeni, da je višina avtorskega honorarja odvisna od pogodbene svobode pogodbenih strank, pri čemer je pogodbena svoboda avtorja v primerjavi z uporabnikom njegovih del (zaradi običajne neenakovrednosti pogodbenih strank v tovrstnih pogodbenih razmerjih) običajno bistveno okrnjena.

Direktiva (EU) 2019/790 določa, da lahko države članice pri izvajanju obravnavanega načela v nacionalnem pravu prosto uporabljajo različne mehanizme in upoštevajo načelo pogodbene svobode ter pravično ravnesje med pravicami in interesi.⁴³ Ne glede na prosto uporabo različnih mehanizmov pa mora biti nadomestilo ustrezno in sorazmerno z ekonomsko vrednostjo prenesenih del. Dejstvo je, da velik del scenaristov in režiserjev danes ne prejema ustreznih nadomestil za uporabo njihovih avtorskih del na digitalnih platformah v Evropi. Eden glavnih razlogov je, da večina držav članic Evropske unije še nima ustrezne zakonodaje, ki bi takšno pravično nadomestilo jasno opredelila. Tako torej prihaja do bistvenega razlikovanja med pravicami avtorjev glede na trg, kjer se njihovo avtorsko delo uporablja (npr. v nekaterih državah Evropske unije, kot sta npr. Francija in Italija, je načelo pravičnega nadomestila poznano že precej časa, medtem ko se v drugih državah šele mora uvesti (tudi npr. v Sloveniji)).

Poleg navedenega je nedopustno tudi razlikovanje pravic avtorjev iz avdiovizualnega sektorja od npr. glasbenega ali literarnega sektorja. Glavni razlog za navedeno je uzakonjena domneva prenosa pravic avtorja na producenta. Avtorji imajo sicer v teoriji možnost pridobiti nadomestilo preko producenta, vendar zaradi njihove šibke pogajalske moči in netransparentnosti glede uporabe njihovega dela, razen vnaprejšnjih plačil, ne dobijo nič.⁴⁴

9. Odprava diskriminacije med istovrstnimi imetniki pravic

ZASP trenutno vsebuje neutemeljeno in zastarelo razlikovanje med istovrstnimi imetniki pravic.

Nabor pravic med npr. izvajalci na fonogramu in izvajalci na videogramu ter na drugi strani med proizvajalci fonogramov ter filmskimi producenti, je neutemeljeno različen v škodo izvajalcev na videogramu ter filmskih producentov. Takšno stanje ustvarja diskriminacijo med istovrstnimi imetniki pravic, za kar ne obstaja ne podlaga v mednarodnem pravu, niti ni utemeljeno v praksi, zato je treba to nedovoljeno razlikovanje odpraviti.

⁴⁰ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točka 73.

⁴¹ ZASP, 37. člen, 1. odstavek.

⁴² ZASP, 81. člen, 1. odstavek.

⁴³ Direktiva (EU) 2019/790, 18. člen, 2. odstavek.

⁴⁴ Povzeto po: Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom Direktive (EU) 2019/790 in Direktive (EU) 2019/789 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red, Društvo slovenskih režiserjev in drugi, z dne 30.06.2020.

10. Ureditev drugih pravic avtorjev

Trenutno veljavna zakonodaja s področja avtorskih in sorodnih pravic le delno ureja spodaj navedene pravice. Te pravice se torej povečini pogodbeno urejajo upoštevaje načelo pogodbenne svobode in interesov pogodbenih strank, oziroma so odvisne od zahteve avtorjev, in posledično ne predstavljajo avtomatične obveznosti uporabnikov.

Pravica do preglednosti: Avtorji in izvajalci bi morali redno (vsaj enkrat na leto) prejeti posodobljene, relevantne in celovite informacije o izkoriščanju njihovih del in izvedb. V primeru neuporabe dela ali izvedbe imajo pravico do preklica v razumnem času. Ta obveznost mora biti sorazmerna in učinkovita. Države članice lahko določijo, da ta obveznost ne velja za tiste avtorje, katerih prispevek je glede na celotno delo neznamenit.⁴⁵

Pravica do spremembe pogodb (mehanizem prilagoditve pogodb): Pogajalske pravice avtorjev in izvajalcev so z Direktivo (EU) 2019/790 okrepljene. Ob pomanjkanju veljavne kolektivne pogodbe imajo avtorji pravico, da od stranke, s katero imajo sklenjeno pogodbo o izkoriščanju pravic, zahtevajo primerno in pravično dodatno plačilo v primerih, v katerih je prvotno dogovorjeno plačilo nerazumno nizko glede na vse prihodke iz izkoriščanja njihovih del.⁴⁶

Pravica do postopka alternativnega reševanja sporov: Države članice bi morale zagotoviti, da imajo uporabniki dostop do mehanizmov za povrnitev škode v okviru izvensodnega reševanja sporov. Takšni mehanizmi bi morali omogočati nepristransko reševanje sporov. Takšen postopek alternativnega reševanja sporov ne bi smel posegati v pravico strank, da uveljavljajo in branijo svoje pravice z vložitvijo tožbe pri sodišču. Uporabniki bi tako morali imeti tudi dostop do sodišča ali drugega pristojnega pravosodnega organa za uveljavljanje izjeme ali omejitve avtorske in sorodnih pravic.

Pravica do preklica: Države članice morajo skladno z obravnavano direktivo Direktive (EU) 2019/790 zagotoviti, da ima avtor ali izvajalec, ki je podelil izključno licenco ali opravil izključen prenos svojih pravic na delu ali drugem varovanem predmetu varstva, pravico, da v celoti ali delno prekliče licenco ali prenos pravic, kadar delo ali drugi varovani predmeti varstva niso izkoriščeni. Države članice lahko določijo, da avtorji ali izvajalci namesto preklica licence ali prenosa pravic lahko prekličejo izključnost pogodbe.⁴⁷

Določbe glede preglednosti, mehanizma prilagoditve pogodbe in postopkov alternativnega reševanja sporov iz Direktive (EU) 2019/790 bi morale biti obvezne, stranke pa ne bi smele imeti možnosti odstopanja od teh pogodbenih določil, ne glede na to, ali so takšna določila vključena v pogodbe med avtorji, izvajalci in njihovimi pogodbenimi nasprotnimi strankami ali v sporazume med navedenimi nasprotnimi strankami in tretjimi osebami.⁴⁸

Na podlagi pregleda trenutno veljavne zakonodaje ugotavljamo, da so navedene pravice vsaj v določenem delu že implementirane v slovensko zakonodajo. Kljub temu pa se pri nadaljnji implementaciji Direktive (EU) 2019/790 priporoča posebna pazljivost pri izpostavljenih pomanjkljivostih trenutne ureditve (kot so omogočanje transparentnosti, večje svobode avtorja z ravnanjem z avtorskimi pravicami, ipd.). Trenutna zakonodaja namreč določene pravice v preveliki meri prepušča pogodbeni svobodi pogodbenih strank. Vsled dejstvu, da gre v tovrstnih razmerjih običajno za neenakovredne stranke, pri katerih v praksi niso upoštevani interesi obeh pogodbenih strank, saj je pogodba običajno pripravljena enostransko s strani močnejše stranke in posledično tudi ni povsem enakovredna za obe oziroma vse udeležene pogodbeno stranke.

⁴⁵ Direktiva (EU) 2019/790, 19. člen, 1. in 6. odstavek.

⁴⁶ Direktiva (EU) 2019/790, 20. člen, 1. odstavek.

⁴⁷ Direktiva (EU) 2019/790, 22. člen, 1. in 2. odstavek.

⁴⁸ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točka 81.

3. PRILAGOJENOST UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE IN PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

3.1. Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog zakona je predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

3.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

3.2.1. Španija

V Španiji nadomestila iz naslova uporabe AV del uspešno zbirajo že od leta 2006, ko je začel veljati zakon (Texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual, regularizando, aclarando y armonizando las disposiciones legales vigentes (aprobado por el Real Decreto Legislativo Nº 1/1996 de 12 de abril de 1996, y modificado hasta el Real Decreto-Ley Nº 26/2020 de 7 de julio de 2020)), ki je med drugim implementiral Direktivo EU o informacijski družbi iz leta 2001.

Španska zakonodaja je za igralce predvidela ekskluzivno pravico, da posredujejo posneto izvedbo javnosti, za katero se nato domneva, da so jo prenesli na filmske producente, in sicer kot del pogodbenega razmerja.

Producenti tako obdržijo ekskluzivno pravico, da z AV deli upravljajo, na upravljanje del igralci torej ne morejo vplivati.

So pa zato v skladu z zakonodajo upravičeni do neodtujljive pravice do ustreznega nadomestila. Ta pravica velja za predvajanje avdiovizualnih del na TV, pa tudi za spletne avdiovizualne storitve, vključno s streamanjem.

Kolektivne organizacije za kolektivno upravljanje zbirajo plačila od uporabnikov in jih razdeljujejo svojim članom, v tem primeru posameznim izvajalcem. Tak način zbiranja je v skladu z evropsko in špansko zakonodajo; pa tudi sicer bi bila kakršnakoli drugačna oblika upravljanja nepraktična, prezahtevna predvsem pa predraga za posamezne izvajalce.

Zakaj je neodtujljivost pravice do nadomestila pomembna, zakaj je še pomembneje, da je upravljana kolektivno, in zakaj tak način prinaša koristi vsem vpletenim stranem:

- spletne glasbene platforme in platforme videa na zahtevo so lahko prepričane, da plačujejo vsem izvajalcem in ne le nekaterim;
- glasbene založbe in filmski producenti ohranijo svoje licence na platformah in pogodbe z izvajalci;
- umetniki oz. izvajalci prejmejo plačilo za svoje delo.

Sistem pravičnega nadomestila deluje paralelno z ekskluzivnimi pravicami, ki se prenesejo s pogodbo. Nadomestilo - kot omenjeno - ne vpliva na upravljanje z ekskluzivno pravico. Zagotavlja pa pravično plačilo za igralce, ki so v pogodbi prenesli ekskluzivno pravico, pa tudi za tiste, ki morda takih pogodb nimajo.

Španski sistem pravičnih nadomestil je skladen z obveznostmi iz različnih mednarodnih sporazumov o avtorskih pravicah, pa tudi z različnimi Direktivami EU. Med drugimi z Direktivo o pravici dajanja v najem in pravici posojanja iz leta 2006, pa tudi Direktivo EU o informacijski družbi iz leta 2001. Pravično in proporcionalno nadomestilo pa v svojem 18. členu predvideva predlani sprejeta Direktiva (EU) 2019/790.

ŠPANSKI PRIMER V PRAKSI

Španska kolektivna organizacija AISGE (Artistas Intérpretes Entidad de Gestión de Derechos de Propiedad Intelectual) zbira nadomestilo za igralce, plesalce, sinhronizatorje in vodje predstav za predvajanje na TV, na spletnih platformah (streamanje), pa tudi na avdiovizualnih posnetkih. Nadomestila plačujejo uporabniki, in sicer v skladu s pogodbenimi tarifami AISGE.

AISGE ima svojo obsežno zbirko avdiovizualnih posnetkov in izvajalcev, poleg tega pa sodeluje tudi z dvema glavnima mednarodnima zbirkama del, in sicer z VRDB (Virtual Recordings Database) in IPD (International Performers Database). To pa omogoča natančno, stroškovno učinkovito in pregledno distribucijo zbranih nadomestil vsem izvajalcem. V VRDB je dokumentiranih več kot 10 milijonov posnetkov, v IPD pa je trenutno več kot milijon izvajalcev, ki so člani 62 kolektivnih organizacij. Vsi pa prispevajo informacije v obe zbirki podatkov.

S pomočjo teh baz podatkov je AISGE leta 2019 razdelil nadomestila več kot 140.000 izvajalcem, ki so sodelovali v več kot 130.000 avdiovizualnih posnetkih. AISGE redno razdeljuje sredstva vsem upravičenim izvajalcem, ne glede na njihovo državljanstvo ali prebivališče.

AISGE kot kolektivna organizacija izpolnjuje določbe Direktive o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic iz leta 2014, med katerimi so:

- preglednost (za zagotovitev pravične in sorazmerne razdelitve nadomestil);
- dobro upravljanje (za nadzor dejavnosti kolektivnih organizacij);
- odgovornost (za nadzor zbranih in razdeljenih denarnih sredstev).

AISGE je imela konec leta 2019 15.624 članov in sporazume o zbiranju s 1.007 uporabniki avdiovizualnih del (TV, kabelskimi in satelitskimi operaterji, streaming platformami, kinooperaterji....).

V letu 2019 je AISGE skupaj zbrala 32.984.466 evrov, od česar:

- z naslova TV 18.250.249 evrov;
- z naslova privatnega kopiranja 6.486.857 evrov;
- z naslova kinematografov 3.048.839 evrov;
- z naslova streaminga 2.029.435 evrov;
- iz drugih virov 3.169.085 evrov.

Španska zakonodaja - člen 108 Obveščanje javnosti:

Povzetek obravnavanega člena:

- Člen 108.1 priznava ekskluzivno pravico izvajalcem, da svoje fiksne predstave objavijo javnosti.
- Člen 108.2 določa domnevo o prenosu te pravice v korist proizvajalca fonograma ali avdiovizualnega producenta, ko tako izvajalec kot producent skleneta pogodbo v zvezi s tem.
- Člen 108.3 zagotavlja neodtujljivo pravico do pravičnega nadomestila, če izvajalec prenese ekskluzivno pravico na producenta. Ta pravica je predmet kolektivnega upravljanja, kar pomeni, da je imetniki pravic ne morejo upravljati posamično, temveč le prek kolektivnih organizacij.

Besedilo obravnavanega člena:

1. Izvajalec ima izključno pravico, da dovoli sporočanje javnosti:

- a) njegovih izvedb, razen kadar takšna predstava sama po sebi predstavlja uprizoritev, predvajano z oddajanjem ali narejeno iz predhodno odobrenih posnetkov,
- b) v vsakem primeru snemanja njegovih izvedb z objavo javnosti na način, določen v členu 20.2.i.

V obeh primerih se takšna licenca podeli v pisni obliki. Če se komunikacija z javnostmi odvija prek satelitske ali kabelske TV in na način, določen v tretjem in četrtem odstavku 20. člena in ustreznih določbah tega zakona, se uporabljajo take določbe.

2. Če izvajalec sklence pogodbe bodisi posamično bodisi kolektivno s producentom fonograma ali avdiovizualnih posnetkov, ki se nanaša na njihovo izdelavo, se domneva, razen v nasprotnem dogovoru v pogodbi in brez poseganja v neizogibno pravico do pravičnosti plačila, na katero se nanaša naslednji odstavek, da mu je dodelil pravico, da delo posreduje na voljo javnosti, na katero se nanaša odstavek 1.b).

3. Če je izvajalec dodelil ali prenesel proizvajalcu fonograma ali avdiovizualnih posnetkov svojo pravico, da delo posreduje na voljo javnosti, na katero se odstavek 1.b) sklicuje s fonogramom ali izvirnikom ali kopijo avdiovizualnega posnetka, ohrani svojo neodpovedljivo pravico do pravičnega plačila, ki ga prejme tisti, ki ga posreduje na voljo javnosti.

4. Uporabniki fonograma, objavljenega v komercialne namene, ali reprodukcije takega fonograma, ki se uporablja za kakršno koli javno komunikacijo, so dolžni plačati enkratni znesek nadomestila izvajalcem in producentom fonogramov, ki si jih bodo ti razdelili. Če ni dogovora o delitvi med njimi, si bodo nadomestili razdelili v razmerju 50:50. Ta obveznost plačila se ne uporablja v primeru dajanja na voljo javnosti na način, ki je določen v členu 20.2.i), brez poseganja v določbe tretjega odstavka tega člena.

3.2.2. Poljska

V poljski zakonodaji je neodpovedljiva pravica do nadomestila določena za skoraj vse vrste uporabe.

Domneva prenosa pravic na producenta je podobna, kot v ostalih Evropskih državah. Prenos pravic za dokončanje AV dela in za distribucijo le-tega sta pogoja za uspešno delovanje producentov.

V poljski zakonodaji so (podobno kot v ZKUASP) naštetni mnogi so-avtorji AV del: režiserji, pisci scenarijev, avtorji dialogov, direktorji fotografije, scenografi, kostumografi, maskerji, oblikovalci zvoka in montažerji.

Ključen je drugi odstavek 70. člena poljskega zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zmieniona ustawa z dnia 13 lutego 2020 r)). Le-ta določa, da je pravica so-avtorjev do nadomestila za skoraj vse vrste uporabe (razen dajanja na voljo javnosti) je neodpovedljiva in ne more biti prenesena na drugega. Hkrati so te pravice upravljane znotraj sistema obveznega kolektivnega upravljanja s pravicami.

Ta pravica do nadomestila je bila v poljski zakon uvedena leta 1994. Čeprav so bili ob uvedbi te pravice producenti zavezani za plačilo nadomestil so-avtorjem, se je sistem leta 2000 spremenil, ker prvotni sistem ni deloval. V letu 2000 je sprememba uvedla obveznost uporabnikov za plačilo so-avtorjem (brez posredništva producenta) in obvezno kolektivno upravljanje te pravice. Tako je bilo praktično upravljanje s pravico avtorja do nadomestila možno šele po tej spremembi poljske zakonodaje.

3.2.3. Nizozemska

Nizozemski zakon (Wet van 23 september 1912, houdende nieuwe regeling van het auteursrecht (Auteurswet 1912, tekst geldend op: 01-09-2017)) pozna neodpovedljivo pravico do nadomestila za oddajanje in retransmisijo ter dajanje na voljo javnosti (t.i. Video on demand ali VoD) je trenutno v procesu implementacije.

Nizozemska vlada je po sprejemu Direktive (EU) 2019/790 ugotovila, da ni potrebe za prenos 18. člena te direktive v Nizozemski zakon, saj imajo v že obstoječem zakonu avtorju pravico do nadomestil, ki izvirajo iz prihodkov, ki jih ustvarijo njihova avtorska dela.

Nizozemska zakonodaja ima še dodatno zaščitene režiserje in pisce scenarijev, ki so upravičeni do nadomestil za vse vrste pravic priobčitve del javnosti, razen kino predstav in dajanja na voljo javnosti.

Nizozemska vlada je nato oblikovala predlog implementacije Direktive (EU) 2019/790, ki bi razširil prej omenjeno zaščito na vse avtorje AV del ter razširil neodpovedljivost pravice tudi na pravico dajanja na voljo javnosti.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O AVTORSKI IN SORODNIH PRAVICAH

1. člen

V Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19) (v nadaljnjem besedilu: ZASP) se v drugem odstavku 1. člena za deveto alineo pika nadomesti z vejico ter se dodata novi deseta in enajsta alineja, ki se glasita:

»- Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES, in

- Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS.«

2. člen

31. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pravica radiodifuzne retransmisije

31. člen

(1) Pravica radiodifuzne retransmisije je izključna pravica do sočasnega, nespremenjenega in neskrajšanega nadaljnjega oddajanja nekih prvotno radiodifuzno oddajanih programskih signalov z delom, če to retransmisijo izvaja druga oseba od prvotne RTV organizacije (v nadaljevanju operater retransmisije), ne glede na to, kako ta operater pridobi od nje programske signale za ta namen.

(2) Prejšnji odstavek ne velja za prvotno oddajanje preko svetovnega spleta (interneta); velja pa za retransmisijo prek storitve dostopa do interneta, kadar ta poteka v upravljanem okolju, v katerem operater retransmisije zagotavlja varno retransmisijo izključno upravičenim uporabnikom.

(3) Storitev dostopa do interneta iz prejšnjega odstavka pomeni javno dostopno elektronsko komunikacijsko storitev, ki omogoča dostop do interneta in s tem povezljivost s tako rekoč vsemi končnimi točkami interneta, kot je opredeljena z veljavnimi predpisi.

(4) Pravica radiodifuzne retransmisije po tem členu je izkazana, kadar RTV organizacija prvotno in brez dostopa javnosti prenaša svoje programske signale operaterju retransmisije (neposredno oddajanje), ta pa jih retransmitira javnosti. Šteje se, da RTV organizacija in operater retransmisije pri tem sodelujeta v enotnem dejanju priobčitve javnosti, za katerega morata vsak zase pridobiti dovoljenja imetnikov pravic.

(5) Avtor, ki je prenesel pravico retransmisije na RTV organizacijo, proizvajalca fonogramov, filmskega producenta ali drugega uporabnika, ima pravico do primernega nadomestila od operaterja retransmisije za vsakokratno retransmisijo svojega dela, če to ni že zagotovljeno z veljavnimi skupnimi sporazumi, kolektivnimi pogodbami ali tarifnimi sporazumi. Avtor se pravici do nadomestila ne more odpovedati.«

3. člen

V 77. člen se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Šteje se, da je ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu, ki omogoča priobčitev avtorskih del javnosti, s sklenitvijo pogodbe o prenosu pravic pridobil tudi pravico za dejanje priobčitve javnosti del svojih uporabnikov, če ti delujejo na nekomercialni podlagi ali kadar njihova dejavnost na spletu ustvarja neznatne prihodke.«

4. člen

V 81. členu se drugi odstavek spremeni, tako da se glasi:

»(2) Če je z avtorsko pogodbo dogovorjeno plačilo v primerjavi z vsemi naknadnimi relevantnimi prihodki, ki izvirajo iz izkoriščanja del, nesorazmerno nizko, imajo avtorji pravico, da od sopogodbjenika oziroma od njegovih pravnih naslednikov zahtevajo dodatno primerno in sorazmerno plačilo (mehanizem prilagoditve pogodbe).«

V 81. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ureditev iz prejšnjega odstavka tega člena se ne uporablja za skupne sporazume, ki jih kolektivne organizacije oziroma neodvisni subjekti za upravljanje, sklenejo z uporabniki del v skladu z zakonom, ki urejajo kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.«

V 81. členu sedanji tretji odstavek postane četrti odstavek in se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Avtor se ne more odpovedati pravici iz drugega odstavka tega člena.«

5. člen

Za 81. členom se doda nov 81.a člen, ki se glasi:

»Obveznost poročanja 81.a člen

(1) Sopogodbjeniki, na katere so avtorji prenesli svoje pravice, oziroma njihovi pravni nasledniki, morajo redno in vsaj enkrat letno avtorjem poročati in v poročilu zagotoviti posodobljene, relevantne in celovite informacije o izkoriščanju njihovih del, zlasti o načinih izkoriščanja, vseh ustvarjenih prihodkih in plačilu, ki jim pripada.

(2) Kadar sopogodbjenik pridobljene pravice avtorja prenese naprej na tretjo osebo, lahko avtorji od teh tretjih oseb zahtevajo dodatne informacije neposredno ali preko prvega sopogodbjenika, prvi sopogodbjenik pa mora avtorju zagotoviti informacije o identiteti tretjih oseb.

(3) V primeru, da bi bilo administrativno breme poročanja (izvedba in stroški izvedbe) nesorazmerno s prihodki, ustvarjenimi z izkoriščanjem dela, je obveznost sopogodbjenikov omejena na vrste in stopnjo informacij, ki še ustrezajo namenu izvrševanja pravice iz prvega odstavka tega člena.

(4) Pravila o poročanju se ne uporabljajo:

- če je avtorjev prispevek glede na celotno delo neznaten in pri tem ne gre za informacije za izvrševanje pravic iz drugega odstavka 81. člena tega zakona,
- za skupne sporazume v skladu z zakonom, ki ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.«

6. člen

Prvi odstavek 83. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Avtor lahko delno ali v celoti prekliče prenos materialne avtorske pravice ali prekliče izključnost prenosa pravice, če jo njen izključni imetnik izvršuje v nezadostni meri ali sploh ne in so zaradi tega avtorjevi upravičeni interesi znatno prizadeti. Avtor preklica ne more uveljaviti, če vzroki za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje pretežno izvirajo iz njegove sfere. Če je delo ustvarilo več soavtorjev, je za preklic po tem členu potrebno soglasje večine.«

7. člen

Za 84. členom se doda nov naslov drugi A oddelek, ki se glasi:

»ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV«.

Za novim naslovom drugega A oddelka se dodata 84.a in 84.b člen, ki se glasita:

»Alternativno reševanje sporov 84.a. člen

(1) Za reševanje sporov iz 2. odstavka 81. člena (mehanizem prilagoditve pogodbe) in 81.a člena (obveznost poročanja) se ustanovi neodvisni organ za alternativno reševanje teh sporov.

(2) Postopek alternativnega reševanja sporov ureja zakon.«

»Postopek alternativnega reševanja sporov 84.b. člen

(1) Spori v zvezi z obveznostjo glede poročanja in prilagoditvijo pogodbe spremenjenim razmeram se lahko predložijo v postopku prostovoljnega, alternativnega reševanja sporov.

(2) Na posebno zahtevo enega ali več avtorjev ali izvajalcev lahko reprezentativne organizacije avtorjev in izvajalcev začnejo tovrstne postopke.«

8. člen

V 107. členu se 3. točka četrtega odstavka spremeni tako, da se glasi:

»3. soavtorji in avtorji prispevkov pravico do primerne nadomestila za vsakokratno javno priobčitev avdiovizualnega dela.«

9. člen

122. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Pravica do nadomestila pri javni priobčitvi 122. člen

(1) Izvajalec ima pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejmeta proizvajalec fonogramov za javno priobčitev fonograma z njegovo izvedbo in filmski producent za javno priobčitev

- 1. videograma z njegovo izvedbo, v obliki:*
- 2. javnega predvajanja (28. člen tega zakona);*

3. javnega prikazovanja (29. člen tega zakona);
4. radiodifuznega oddajanja (30. člen tega zakona);
5. radiodifuzne retransmisije (31. člen tega zakona);
6. sekundarnega radiodifuznega oddajanja (32. člen);
7. dajanja na voljo javnosti (32.a člen tega zakona), ki izhaja iz radiodifuzne retransmisije njegove izvedbe.

(2) Izvajalec se ne more odpovedati pravici do nadomestila iz prejšnjega odstavka.«

10. člen

Za 122.c členom se doda novi 122.d člen, ki se glasi:

»Preklic prenosa pravic v zvezi z videogramom 122.d

(1) Izvajalci izvedb na videogramu lahko preko skupnega zastopnika zahtevajo preklic prenosa svojih izključnih pravic, če filmski producent v 50 letih od zakonite izdaje videograma ali, če ta ni bil izdan, v 50 letih od njegove zakonite priobčitve javnosti, ni v zadostni količini ponudil primerkov videogramov za prodajo ali jih po žici ali brezžično ni naredil dostopne javnosti na način, ki omogoča posameznikom dostop do njih s kraja in v času, ki ju sami izberejo.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka tega člena znaša dodatni rok iz tretjega odstavka 83. člena tega zakona eno leto.

(3) Če filmski producent v roku iz prejšnjega odstavka ne izvede obeh načinov izkoriščanja, lahko izvajalci uveljavijo preklic pogodbe o prenosu materialnih pravic ali pa prekličejo izključnost licence ali pogodbe o prenosu pravic.«

11. člen

V 123. členu se v 2. odstavku spremeni tako, da se glasi:

»(2) Kadar je izvajalec na proizvajalca fonogramov ali filmskega producenta prenesel pravico dajanja v najem fonogramov ali videogramov s svojo izvedbo, mu morata proizvajalec fonogramov in filmski producent plačati primerno nadomestilo. Pravici do tega nadomestila se izvajalec ne more odpovedati.«

12. člen

V 127. členu se v drugem stavku za besedo »fonogramu« doda besedi »ali videogramu«.

V 127. členu se v tretjem stavku za besedo »fonogramu« doda besedi »ali videogramu«.

13. člen

V 128. členu se spremeni 2. odstavek in doda nov 4. odstavek, ki se glasita:

»(2) Fonogram pomeni posnetek zvokov neke izvedbe ali drugih zvokov, ali nadomestka zvokov, razen če gre za posnetek, ki je prvič nastal skupaj z avdiovizualnim delom in je uporabljen sočasno z njim.«

»(4) Pravni status fonograma se ne spremeni z njegovo vključitvijo v videogram.«

14. člen

V prvem odstavku 130. člena se za besedami »ali kakšno drugo obliko javne priobčitve« do-dajo besede »iz 122. člena tega zakona,«.

15. člen

V 133. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Videogram pomeni prvi posnetek avdiovizualnega dela ali zaporedja gibljivih slik, z zvo-kom ali brez, iz prejšnjega odstavka, ali njihovega nadomestka, s katerega se ti lahko zazna-jo, reproducirajo ali priobčujejo s pomočjo naprave.«

16. člen

V 135. členu se dodata dva nova odstavka, ki se glasita:

»(1) Če se videogram, ki je bil izdan za komercialne namene, ali njegov posnetek uporabi za spodaj navedene oblike javne priobčitve, je dolžan uporabnik vsakokrat plačati filmskemu producentu enkratno primerno nadomestilo:

1. za javne priobčitve iz 1.-3. točke prvega odstavka 122. člena tega zakona, ki ga mora filmski producent v celoti izplačati izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na uporabljenem videogramu, in
2. za javne priobčitve iz 4.-6. točke prvega odstavka 122. člena, katerega polovico mora filmski producent izplačati izvajalcem iz prejšnje točke, če niso s pogodbo med njimi določeni drugačni deleži.

(2) Za namen tega člena se videogrami, ki so bili dani na voljo javnosti na način, ki omogoča posameznikom dostop do njih s kraja in v času, ki ju sami izberejo, štejejo kot videogrami, ki so bili izdani v komercialne namene.«

Dosedanje besedilo tega člena postane njegov tretji odstavek.

17. člen

Za 175. členom se doda novo sedmo A poglavje, ki se glasi:

»Sedmo A poglavje POSEBNE DOLOČBE O SPLETNIH STORITVAH«

Za 175. členom se dodajo novi 175.a do 175.h člen, ki se glasijo:

»Spletne storitve 175.a člen

Ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu izvaja dejanje priobčitve javnosti vključno z da-janjem na voljo javnosti, kadar javnosti omogoči dostop do avtorsko varovanih del ali drugih varovanih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki, za kar mora pri-dobiti predhodno dovoljenje imetnikov pravic.

Nedovoljena uporaba 175.b člen

(1) Če ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu nima dovoljenja za uporabo varovanih del in drugih predmetov varstva z dejanji priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javno-sti, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, razen, če dokaže, da:

- si je po najboljših močeh prizadeval za pridobitev dovoljenja in
- si je po najboljših močeh in v skladu s skrbnostjo dobrega strokovnjaka prizadeval, da bi zagotovil nerazpoložljivost konkretnih varovanih del in drugih predmetov varstva, za katere so mu imetniki pravic zagotovili ustrezne in potrebne informacije, in v vsakem primeru
- je po prejemu zadostno utemeljenega obvestila imetnikov pravic nemudoma in brez odlašanja odstranil priglašena dela ali druge predmete varstva s svojih spletnih mest ali onemogočil dostop do njih, ter si po najboljših močeh prizadeval preprečiti prihodnja nalažanja na strežnik, v skladu z 2. alinejo tega odstavka člena.

(2) Pri ugotavljanju, ali ponudnik storitev izpolnjuje svoje obveznosti iz prejšnjega odstavka, se glede na načelo sorazmernosti upoštevajo zlasti naslednji elementi:

- vrsta, občinstvo in obseg storitev ter vrsta varovanih del ali drugih predmetov varstva, ki so jih na strežnik naložili uporabniki storitve, ter
- razpoložljivost ustreznih in učinkovitih sredstev in njihovih stroškov za ponudnike storitev.

Nedovoljena uporaba novih ponudnikov 175.c člen

(1) Novi ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu so tisti, katerih storitve so bile javnosti v Evropski uniji na voljo manj kot tri leta in katerih letni promet je manjši od 10 milijonov EUR.

(2) Novi ponudniki so odgovorni za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti, vključno z dajanjem na voljo javnosti avtorsko varovanih del in drugih predmetov varstva, razen če dokažejo, da so:

- si po najboljših močeh prizadevali za pridobitev dovoljenja;
- ob prejemu zadostno utemeljenega obvestila hitro onemogočili dostop do priglašanih del ali drugih predmetov varstva ali odstranili ta dela ali druge predmete varstva s spletnih mest.

(3) Če povprečno število enkratnih obiskovalcev teh ponudnikov storitev v enem mesecu presega 5 milijonov, izračunano na podlagi prejšnjega koledarskega leta, morajo novi ponudniki poleg pogojev iz prejšnjega odstavka, dokazati tudi, da so si po svojih najboljših močeh prizadevali preprečiti nadaljnja nalažanja priglašanih del in drugih predmetov varstva, za katera so imetniki pravic predložili ustrezne in potrebne informacije na strežnik.

Dovoljene izjeme 175.d člen

(1) Ukrepi, ki jih sprejmejo ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu v sodelovanju z imetniki pravic ne smejo posegati v uporabo izjem ali omejitev avtorske pravice, zlasti tistih, ki zagotavljajo svobodo izražanja uporabnikov.

(2) V skladu z zakonskimi omejitvami avtorske pravice, lahko uporabniki na strežnik naložijo in dajo na voljo javnosti vsebine, ki jih ustvarijo za posebne namene citiranja, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša.

Pravica imetnika pravic do obveščenosti 175.e člen

(1) Ponudniki deljenja vsebin na spletu so imetnikom pravic na njihovo zahtevo dolžni zagotoviti ustrezne informacije o vrsti in načinu sprejetih ukrepov glede preprečevanja nedovoljenih dejanj priobčitve javnosti (vključno z dajanjem na voljo javnosti).

(2) Ukrepi, ki bi lahko privedli do splošne obveznosti spremljanja uporabniških vsebin so prepovedani. Prepovedana je tudi identifikacija posameznih uporabnikov ter obdelava osebnih podatkov, v kolikor ni skladna z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov in pravili Evropske unije.

Zahteva imetnikov pravic

175.f člen

(1) Imetniki pravic lahko od ponudnikov storitev deljenja vsebin zahtevajo, da ti onemogočijo dostop do specifičnih del ali drugih predmetov varstva ali da se ta specifična dela ali drugi predmeti varstva odstranijo s platforme.

(2) Imetniki pravic morajo svojo zahtevo ustrezno utemeljiti. Če je zahteva utemeljena, morajo ponudniki storitev deljenja vsebin sporne vsebine nemudoma in brez odlašanja odstraniti s strežnika ali onemogočiti dostop do teh vsebin.

Dostop do avdiovizualnih del na platformah spletnih platformah videa na zahtevo in njihova razpoložljivost

175.g člen

V pomoč strankam pri sklepanju sporazumov za prenos pravic za namen dajanja na voljo javnosti avdiovizualnih del in videogramov pri ponudnikih storitev deljenja vsebin na spletu na spletnih platformah se ustanovi neodvisni organ za izvajanje te dejavnosti, pri tem pa lahko sodelujejo in pomagajo tudi mediatorji.«

Pritožba uporabnikov

175.h člen

(1) Uporabniki, ki so na strežnik naložili odstranjena avtorska dela ali druge predmete varstva ali do katerih dostopanje je bilo na zahtevo imetnika pravic onemogočeno, se lahko pritožijo ponudniku storitev deljenja vsebin.

(2) Ponudniki storitev deljenja vsebin uporabnike obvestijo o splošnih pogojih poslovanja.«

18. člen

Naslov 182. člena in 182. člen se spremenita, tako da se glasita:

»Priobčitev javnosti po satelitu in pomožne spletne storitve

182. člen

(1) Priobčitev javnosti po satelitu (radiodifuzno oddajanje) nastane le v državi članici Evropske unije, v kateri se vnesejo pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije ustrezni programski signali v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo.

(2) Kadar javna priobčitev po satelitu nastane v državi nečlanici Evropske unije z nižjo stopnjo varstva pravic, šteje, da je nastala v državi članici Evropske unije:

1. v kateri je usmerjevalna postaja, iz katere se prenašajo programski signali, pri tem pa se pravice uveljavijo zoper operaterja te postaje,
2. v kateri ima RTV organizacija, ki je naročila priobčitev javnosti po satelitu, svoj sedež, pri čemer se uveljavijo pravice zoper njo.

(3) Načelo države izvora velja tudi za pomožne spletne storitve RTV organizacij - pomožne spletne storitve RTV organizacij nastanejo le v državi članici, v kateri ima RTV organizacija svoj glavni sedež.

(4) Pomožna spletna storitev je spletna storitev, s katero RTV organizacija ali oseba pod njenim nadzorom in odgovornostjo, sočasno z njihovim radiodifuznim oddajanjem ali v določenem časovnem zamiku po njihovem oddajanju, javnosti priobčuje (vključno z dajanjem na voljo in reproduciranjem):

1. radijske in
2. televizijske programe (novice, aktualni informativni programi ali v celoti financirane lastne produkcije; razen športnih dogodkov in predmetov varstva, ki so vanje vključeni), ter
3. vsa gradiva, ki so pomožna glede na tako radiodifuzno oddajanje.

(5) Pri določitvi zneska plačila za pravice, za katere velja načelo države izvora iz prvega in tretjega odstavka tega člena, se upošteva vse vidike pomožne spletne storitve, kot so: značilnosti storitve, čezmejni obseg, trajanje spletne razpoložljivosti programov, dejansko in potencialno občinstvo ter razpoložljive jezikovne različice, lahko pa tudi izračun zneska plačila na podlagi prihodkov RTV organizacije.

(6) Načelo države izvora po tem členu lahko imetniki pravic in RTV organizacije v skladu s pogodbeno svobodo omejijo.«

Prehodne in končne določbe

19. člen

»(1) Določba 7. odstavka 31. člena se uporabi v primerih, ko je bila pogodba o prenosu pravice radiodifuzne retransmisije sklenjena po uveljavitvi tega zakona.

(3) Določbe tega zakona o primernem nadomestilu za javno priobčitev v korist soavtorjev avdiovizualnega dela, avtorjev prispevkov in filmskih producentov se uporabljajo od 1.1.2022 dalje.«

20. člen

(1) Za sporazume o izvrševanju avtorske in sorodnih pravic, relevantnih za dejanja priobčitve javnosti del ali drugih predmetov varstva po žici ali brezžično in dajanja na voljo javnosti del ali drugih predmetov varstva po žici ali brezžično na način, ki ji omogoča dostop do njih s kraja in v času, ki ga posameznik izbere sam, in ki nastanejo med zagotavljanjem pomožne spletne storitve ter dejanja reproduciranja, ki so potrebna za zagotavljanje dostopa do te spletne storitve ali njene uporabe, ki veljajo 7. junija 2021, se 3. člen tega zakona uporablja od 7. junija 2023 dalje, če se sporazumi iztečejo po navedenem datumu.

(2) Za dovoljenja, pridobljena za dejanja priobčitve javnosti, zajeta v okviru 18. člena tega zakona, ki veljajo 7. junija 2021, velja 8. člen od 7. junija 2025, če se iztečejo po navedenem datumu.«

21. člen

Pravila in druge ustrezne akte, s katerimi se zagotovi izvajanje določbe 7. člena tega zakona izda ministrstvo, pristojno za pravosodje v roku 6 mesecev od uveljavitve tega zakona.

22. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

S predlagano spremembo se v slovenski pravni red prenašata naslednji dve evropski direktivi:

- DIREKTIVA (EU) 2019/790 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (Copyright direktiva) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/790);
- DIREKTIVA (EU) 2019/789 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (Sat-Cab direktiva) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/789).

K 2. členu:

Predlagani novi 31. člen prenaša v slovenski pravni red retransmisijo radiodifuznih programskih signalov po obeh evropskih direktivah s tega področja, po 1993 Direktivi SatCab I⁴⁹ in po 2019 Direktivi SatCab II⁵⁰. Upošteva tehnološko nevtralnost, z uvedbo obveznega kolektivnega upravljanja olajšuje operaterjem retransmisije urejanje pravic, imetnikom pravic pa zagotavlja ustrezno raven pravnega varstva in primernih nadomestil. To pa je glavni namen celotne reforme.

Prvi odstavek na enostaven način povzame dvofazno jedro retransmisije po obeh omenjenih Direktivah. Retransmisija gradi na nekem prvotnem oddajanju (1. faza), ki ga druga oseba (operater retransmisije) prenaša naprej (2. faza) z nespremenjeno vsebino. Bistveno je (2(2) člen nove Direktive): da gre za radiodifuzne programske signale (z avtorskimi deli itd.); da retransmitira druga oseba od prvotne (člen 11bis(1)(ii) Bernske konvencije)⁵¹:

- da sta obe fazi namenjeni javnosti (oddajanje);
- da je retransmisija nespremenjena (sicer bi bila kaj drugega);
- da ni pomembno, kako je operater pridobil programske signale (tehnološka nevtralnost, gl. člena 2(2)(a) in 9 nove Direktive).

Drugi in tretji odstavek implementirata Direktivo SatCab II in rešujeta, kakšno vlogo igra pri retransmisiji internet.

- Drugi odstavek pove, da 1. faza retransmisije ne sme potekati po internetu; 2. faza pa le pogojno, kadar se dogaja v upravljanem okolju tako, da se lahko nadzira končne uporabnike predvsem z vidika ustrezne monetizacije te pravice.
- Tretji odstavek definira, kaj pomeni (retransmisijska) storitev dostopa do interneta, pri čemer je treba poskrbeti za tehnološko in pravno nevtralnost te določbe. Z drugimi besedami, drugače kot Direktiva SatCab II se ni treba sklicevati na Uredbo (EU) 2015/2120 in vsebino njenega člena 2(2)tč.2., ker je na poti že njena peta sprememba, in v bodoče ne kaže nič bolje.

Četrty odstavek implementira domnevno novi inštitut neposrednega oddajanja (člena 2(4) in 8 Direktive SatCab II). Številne okoliščine pa kažejo, da pri tem sploh ne gre za novost, saj so pri neposrednem oddajanju podani vsi znaki zgoraj opisane retransmisije: zgodovinska, gramatikalna, vsebinska in teoretična razlaga nove Direktive (zlasti neizpodbojne domneve iz njenega 8.1. člena) govori v prid retransmisije, kot jo poznamo že sedaj.

⁴⁹ Direktiva (EGS) 93/83/EEC o koordiniranju določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah, ki se nanašajo na satelitsko radiodifuzno oddajanje in kabelsko retransmisijo, UL L 248/15 z dne 6. oktobra 1993.

⁵⁰ Direktiva (EU) 2019/789 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS, UL L 130/82 z dne 17. maja 2019.

⁵¹ Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del, Uradni list SFRJ, MP, št. 14/75, 4/86; Uradni list RS 24/92, RS-MP 3/07.

To izhaja iz številnih določb nove Direktive, npr. njena izrecna navedba v poglavju o retransmisiji, da je neposredno oddajanje eden od primerov (1. faze) retransmisije (gl. 2. stavek 14. uvodne izjave Direktive SatCab II). Iz členov 2(4) in 8 Direktive (ki urejata neposredno oddajanje) je jasno:

- da gre za dvoje ravnanj (za dve fazi);
- da je 1. faza nejavna po normi, javna pa po namenu (s čimer izpolnjuje znake retransmisije);
- da gre za dve odgovorni osebi (vendar brez solidarne odgovornosti);
- da mora vsaka zase pridobiti svojo pravico (torej gre za dve pravici);
- da mora posledično vsaka zase plačati nadomestila, upoštevajoč svojo vsakokratno eksploatacijo;

da naj distributer signalov (2. faza) izkoristi mehanizem obveznega kolektivnega upravljanja (to se lahko doseže s preprostim črtanjem besede »kabelsko« v 4. točki 9. členu ZKUASP). Vse navedeno pa poteka že pri dosedanji retransmisiji in ni nobenega razloga, da bi se zaradi implementacije 8.1. člena nove Direktive spremenilo zatečeno stanje. Na ta način so rešena tudi vprašanja kolektivnega upravljanja: prav tako naj bo obvezno; ker je neposredno oddajanje ena od oblik retransmisije, ta rešitev tudi ne zahteva novih upravnih dovoljenj za obstoječe kolektivne organizacije.

Peti odstavek želi popraviti krivice, ki so se in se še dogajajo avtorjem na področju retransmisije. Gre za dolgoletna neplačila ali plačilna nesorazmerja – s strani producentov napram ustvarjalcem - v okviru dosedanjega izvajanja pravice kabelske retransmisije. Popravijo na ta način, da se uvede posebno neodpovedljivo nadomestilo s strani operaterjev retransmisije v korist ustvarjalcev za vsakokratna dejanja retransmisije.

Omenjena nesorazmerja izvirajo iz več razlogov:

- da imajo veliki uporabniki avtorskih del (npr. RTV organizacije, proizvajalci fonogramov, filmski producenti) izrazito močnejši pogajalski položaj, v katerem pogosto pridobijo od avtorjev pravico retransmisije kar brez plačila nadomestil;
- da se to pokaže v nepregledni eksploatacijski fazi in v praksi, v kateri avtorji v drastičnem nasprotju z 81(1) in npr. 108. členom ZASP ne dobivajo honorarjev ločeno za vsako preneseno pravico, zlasti ne za pravico retransmisije;
- da se število retransmisij lahko točneje spremlja šele pri konkretnih retransmisijah v posamezni državi, ne pa v nekih pavšalnih iz prvotnih pogodb (če so sploh bili dogovorjeni);
- da ni poskrbljeno za načelo pravičnega (primernega in sorazmernega) plačila pri uporabi avtorskih del.

Vse to naj popravi predlagano neodpovedljivo nadomestilo v korist avtorjev. Take rešitve v ZASP že obstajajo, npr. pri sledni pravici (6. odstavek 35. člena), pri privatni uporabi (6. odstavek 37. člena), pri klipingu (3. odstavek 31. člena ZKUASP), pri dajanju v najem fonogramov videogramov (členi 76(4), 104(3), 107(4), 123(2) ZASP) itd. V Nemčiji pa je tak primer § 20b avtorskega zakona, po katerem se tu predlagana rešitev zgleduje. Določba § 20b pri (kabelski) retransmisiji nalaga operaterjem, da plačajo avtorjem in imetnikom sorodnih pravic primerno denarno nadomestilo, čeprav so ti to svojo pravico že bili prenesli na filmskega producenta, proizvajalca fonogramov ali RTV organizacijo. Po svoji pravni naravi je to nadomestilo poseben, na zakonu temelječ zahtevek, ki se navezuje na neposredni akt retransmisije (beri: eksploatacije) in na tistega, ki iz tega vsakokrat in neposredno črpa stalne koristi (operaterji retransmisije); na tiste, brez katerih tega vira koristi sploh ne bi bilo (avtorje in izvajalce) pa se pozabi. Namen zakonskega nadomestila je izravnava šibkega položaja ustvarjalcev v razmerju do mogočnih producentov in medijev. Republika Slovenija naj se odloči, če bo - podobno kot dela Nemčija že 23 let – sledila pravičnosti in omogočila avtorjem ta eksistenčni dodatek.

K 3. členu:

Direktiva (EU) 2019/790 je znatno povečala odgovornost spletnih podjetij (zlasti uporabniških platform, kot so YouTube, Facebook, Twitter ipd.), ki pri svoji dejavnosti uporabljajo oziroma omogočajo uporabo številnih avtorskih del, do imetnikov pravic, da bi jih s tem spodbudila k sklenitvi pravičnih licenčnih pogodb z imetniki avtorske in sorodnih pravic.

Spletna podjetja po dosedanji (safe harbour) ureditvi niso odgovarjala za vsebino, ki so jo na strežnik naložili njihovi uporabniki. Vsebino, ki krši avtorske pravice, so bila zavezana odstraniti le na zahtevo imetnika pravic (notice and take down), kar pa je bilo za slednje- ga nepraktično in mu ni zagotavljalo pravičnega nadomestila. Ponudniki deljenja spletnih vsebin (v nadaljnjem besedilu: OCSSP⁵²) niso bili šteti kot uporabniki avtorsko zaščitene vsebin, vsa odgovornost je bila na končnem uporabniku. S tem, ko so spletna podjetja in OCSSP odgovorni za naloženo uporabniško vsebino avtorskopravne narave, se povečujejo možnosti imetnikov pravic (predvsem izvajalcev in scenaristov pa tudi medijskih založniških hiš, glasbenikov in novinarjev) za sklenitev poštenih dogovorov o licenciranju, torej jim je zagotovljeno pravičnejše nadomestilo v obliki plačila za uporabo njihovih del v digitalnem okolju. Končni uporabniki za kršitve niso odgovorni, če ne delujejo v tržne namene ali s kršitvami ne ustvarjajo znatnih prihodkov. Režim safe harbour se za spletno gostovanje ne uporablja.⁵³

S predlagano dopolnitvijo 77. člena ZASP se implementira drugi odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790.

Gre za domnevo prenosa pravic pri t.i. odprtih spletnih platformah, na katere lahko vsebino naložijo tudi njeni uporabniki (t.i. »user generated content«). S to domnevo se regulira do sedaj najbolj sporne spletne platforme (npr. YouTube in Facebook), ki so se uspešno izogibale plačevanju nadomestil ustvarjalcem z izgovorom, da so avtorska dela naložili uporabniki sami in da platforme niso odgovorne za vsebino takšnega početja. V praksi se je to izkazalo za povzročanje velike škode imetnikom pravic, zato direktiva jasno določa to domnevo. Odgovornost spletnih podjetij implicira uvedbo ukrepov za spremljanje vsebine na spletnih platformah, ki poskušajo rešiti »vrzel vrednosti« (value gap), nastalo pri dosedanjem načinu sklepanja produkcijskih pogodb, ter omogoča imetnikom pravic boljši zaslužek in nadzor distribucije njihovih vsebin na spletu (17. člen).⁵⁴

Za avtorje so spletne platforme pomembni dejavniki njihovih prihodnjih prihodkov, saj se vse večji delež vsebin uporablja prav na takšnih platformah.

Implementacija direktiv v našo zakonodajo ponuja izjemno priložnost, da tudi v Sloveniji sistemsko uredimo to področje. Poslanstvo stanovskih združenj in kolektivnih organizacij je tudi spodbujanje zakonite uporabe avtorskopravno varovanih del. Ko so ustvarjalcem odvzeti kritični prihodki zaradi kraje, se namreč zmanjšajo pogoji in sredstva za ustvarjanje novih avtorskih izdelkov, pri ustvarjalcih pa se posledično izgublja možnost in volja po novem ustvarjanju, kar prav tako pripelje do zmanjšanja novih avtorskih vsebin.⁵⁵

K 4. členu:

Pogajalske pravice avtorjev in izvajalcev so z Direktivo (EU) 2019/790 okrepljene. Ob pomanjkanju veljavne kolektivne pogodbe imajo pravico, da od stranke, s katero imajo sklenjeno pogodbo o izkoriščanju pravic, zahtevajo primerno in pravično dodatno plačilo v primerih, v katerih je prvotno dogovorjeno plačilo nerazumno nizko glede na vse prihodke iz izkoriščanja del.⁵⁶ To pravico trenutno delno ureja 81. člen ZASP, ki določa: »Če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem ali nadomestilom, lahko avtor zahteva spremembo pogodbe tako, da se mu določi pravičnejši delež pri dohodku.« Ta pravica je že v trenutno veljavnem zakonu določena kot pravica, kateri se ne more odpovedati, vendar pa je z vidika Direktive (EU) 2019/790 še vedno malenkost pomanjkljiva: sklicuje se na dobiček, in ne na relevantne prihodke uporabnika, poleg tega je zavezan samo uporabnik, ne pa tudi njegovi pravni nasledniki.

⁵² Online content-sharing service providers.

⁵³ Gospodarski pomen avdiovizualne industrije v Sloveniji, Megafon, ALPA, k. o., september 2020.

⁵⁴ Gospodarski pomen avdiovizualne industrije v Sloveniji, Megafon, ALPA, k. o., september 2020.

⁵⁵ Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red, Društvo slovenskih režiserjev, in drugi, z dne 30.06.2020.

⁵⁶ Direktiva (EU) 2019/790, 20. člen, 1. odstavek.

S predlagano spremembo 81. člena ZASP se implementirata prvi in drugi odstavek 20. člena Direktive (EU) 2019/790. S to spremembo se popravlja nezadostno določbo o t.i. »bestseller clause«, saj je več desetletna praksa pokazala, da je pri nas ni izkoristil še noben ustvarjalec. Zakaj je temu tako, je jasno: ustvarjalec je pri pogajanjih s producentom ali spletnimi platformami v nesorazmerno šibkem položaju, saj nima niti sredstev niti znanja niti časa za sodne boje. V praksi se sooča še z grožnjami glede bodočega dela (»če boš tožil, ne boš več delal za nas«⁵⁷). Zato je edino smiselno, da se njegov položaj opolnomoči z zakonom in da se mu tako zagotovi uporabno možnost zahtevati svoj pravičen del zaslužka od uporabe njegove stvaritve.

Uzakonitev neodtujljive in neodpovedljive pravice do nadomestila za avdiovizualne avtorje je kompatibilna z mednarodnimi sporazumi, npr. Bernsko konvencijo, in sporazumi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO), predvsem ker ne pomeni zamenjave pravice do nadomestila za ekskluzivne pravice, temveč zagotavlja pravico do nadomestila po prenosu ekskluzivne pravice na producenta.

K 5. členu:

Zakonska obveznost preglednosti uporabnikov avtorskih del omogoča transparentno in pravično delovanje trga z avtorskimi vsebinami. V nasprotnem primeru namreč ustvarjalci nikakor ne morejo pridobiti podatkov o uporabi njihovih del, ki je podlaga za izračun primerne in sorazmernega nadomestila.

S predlaganim 81.a členom ZASP se implementirata prvi in drugi odstavek 19. člena Direktive (EU) 2019/790, skladno s katerima bi avtorji in izvajalci morali redno (vsaj enkrat na leto) prejeti posodobljene, relevantne in celovite informacije o izkoriščanju njihovih del in izvedb. V primeru neuporabe dela ali izvedbe imajo avtorji in izvajalci pravico do preklica podeljene licence ali prenos pravic v razumnem času. Obravnavana obveznost uporabnikov avtorskih del mora biti sorazmerna in učinkovita. Države članice lahko določijo, da ta obveznost ne velja v razmerju do avtorjev, katerih prispevek je glede na celotno delo neznaten.⁵⁸ Obravnavano pravico do preglednosti sicer delno ureja že trenutno veljavni 82. člen ZASP, ki določa: »Če je honorar ali nadomestilo dogovorjeno ali določeno v odvisnosti od ustvarjenega dohodka pri uporabi dela, mora uporabnik dela voditi ustrezne knjige ali drugo evidenco, iz katere je mogoče ugotoviti, kakšen dohodek je bil ustvarjen.« Avtorju mora biti omogočen vpogled v takšno evidenco, pri čemer pa trenutno ni določeno v kakšnih rokih in v kakšnem obsegu je potrebo avtorju takšno evidenco dati na razpolago. Prav tako trenutno ni določena obveznost posredovanja informacij s strani tretje osebe, kadar je ta pravica skladno z dogovorom prenesena naprej. Nadalje je takšna obveznost zaenkrat določena samo za primer, ko je nadomestilo določeno v obsegu od odvisnosti od ustvarjenega dohodka; in ne tudi za druge primere (npr. druge informacije o izkoriščanju njegovih del, na podlagi katerih se avtor skladno z Direktivo (EU) 2019/790 lahko odloči za preklic podeljene licence). Predlagani člen odpravlja navedene pomanjkljivosti trenutne zakonodaje z vidika Direktive (EU) 2019/790.

K 6. členu:

Skladno z 22. členom Direktive (EU) 2019/790 države članice zagotovijo, da ima avtor ali izvajalec, ki je podelil izključno licenco ali opravil izključen prenos svojih pravic na delu ali drugem varovanem predmetu varstva, pravico, da v celoti ali delno prekliče licenco ali prenos pravic, kadar delo ali drugi varovani predmeti varstva niso izkoriščeni. Države članice lahko določijo, da avtorji ali izvajalci namesto preklica licence ali prenosa pravic lahko prekličejo izključnost pogodbe.⁵⁹ To pravico sicer pomanjkljivo ureja veljavni 83. člen ZASP, ki določa: »Avtor lahko prekliče materialno avtorsko pravico, če jo njen izključni imetnik izvršuje v nezadostni meri ali sploh ne in so zaradi tega avtorjevi upravičeni interesi znatno prizadeti. Avtor preklica ne more uveljaviti, če vzroki za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje pretežno izvirajo iz njegove sfere.«

⁵⁷ <https://www.thelocal.de/20110809/36851/>

⁵⁸ Direktiva (EU) 2019/790, 19. člen, 1. in 6. odstavek

⁵⁹ Direktiva (EU) 2019/790, 22. člen, 1. in 2. odstavek.

S predlagano dopolnitvijo 83. člena ZASP se implementira 22. člen Direktive (EU) 2019/790. Avtorji po zaključku svojega ustvarjanja prenesejo vse pravice za nadaljnjo distribucijo njihovih del producentu, zato morajo imeti možnost preklica takšnega prenosa pravic, če producent ne izvaja svoje naloge. Trenutna ureditev pravice do preklica je z vidika Direktive (EU) 2019/790 malenkost pomanjkljiva, namreč določa samo možnost preklica licence ali prenosa pravic ne pa tudi možnosti, da avtor prekliče samo izključnost pogodbe (ne pa tudi samega prenosa pravice).

K 7. členu:

Z novim poglavjem se v ZASP implementirata deveti odstavek 17. člena in 21. člen Direktive (EU) 2019/790, skladno s katerima bi države članice morale zagotoviti, da imajo uporabniki dostop do mehanizmov za povrnitev škode v okviru izvensodnega reševanja sporov. Takšni mehanizmi bi morali omogočati nepristransko reševanje sporov. Uporabniki bi tudi morali imeti dostop do sodišča ali drugega pristojnega pravosodnega organa za uveljavljanje izjeme ali omejitve avtorske in sorodnih pravic. Postopek alternativnega reševanja sporov pa ne bi smel posegati v pravico strank, da uveljavljajo in branijo svoje pravice z vložitvijo tožbe pri sodišču.⁶⁰

Direktiva predvideva sistem alternativnega reševanja sporov, ki bi pospešil in pocenil zahteve imetnikov pravic napram uporabnikom. Predlaga se, da se alternativno reševanje sporov omogoči za vse spore v zvezi z avtorsko in sorodnimi pravicami, saj bi tako lahko pospešili in pocenili spore, hkrati pa še vedno obstaja možnost odločitve sodišča za spore, v katerih alternativno reševanje ni možno ali mogoče.⁶¹

Kot že omenjeno, države članice bi morale zagotoviti, da imajo uporabniki dostop do mehanizmov za povrnitev škode v okviru izvensodnega reševanja sporov. V nasprotju od ostalih pravic, ki jih določa Direktiva (EU) 2019/790 je uporaba načinov alternativnega reševanja sporov v Sloveniji že zakonsko urejena (tj. v Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov⁶²). Vendar le-ta v nobenem primeru ni obvezna pač pa je odvisna od vnaprejšnjega dogovora strank ali pa soglasja strank v trenutku, ko je konkretna zadeva že pred sodiščem, in takšno reševanje predlaga sodišče, vse stranke postopka pa ga sprejmejo.

V sled navedenemu je torej potrebno, da ministrstvo pristojno za pravosodje ustrezno uredi mehanizem alternativnega reševanja sporov.

K 8. členu:

Dosedanja 3. točka (neodpovedljivo nadomestilo za dajanje v najem videogramov) je izbrisana, saj vprašanje na splošno ureja že člen 76(4) ZASP za vse avtorje v celotnem zakonu.

Z novo 3. točko pa je predlagana uvedba neodpovedljive pravice soavtorjev in avtorjev prispevkov do nadomestila za vsakokratno javno priobčitev AV del. Medtem ko je v Sloveniji produkcijska faza AV del za omenjene ustvarjalce relativno plačilno pokrita (saj je pregledna in nadzorljiva), se v eksploatacijski fazi teh del nadzor in monetizacija AV del praviloma povsem izgubi. Drastična potrditev tega katastrofalnega položaja omenjenih ustvarjalcev na slovenskem trgu je kronično neizvajanje 108. člena ZASP, po katerem jim pripada honorar za vsako preneseno pravico, filmski producent pa jim mora enkrat letno poročati o ustvarjenem dohodku, in sicer ločeno za vsako vrsto uporabe (pravice). Ta člen je ostal mrtva črka na papirju.

Edina rešitev za takšno dolgoletno ignoriranje filmskih ustvarjalcev je uvedba neodpovedljivega poplačilnega zahtevka v njihovo korist. To je storjeno z novo 3. točko tega člena. Veljavni 5. odstavek pa upravičeno ostaja, saj je edini garant, da filmski producenti in/ali drugi mogočni uporabniki ne bodo še naprej spregledovali filmskih ustvarjalcev.

⁶⁰ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točka 79.

⁶¹ Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red, Društvo slovenskih režiserjev, in drugi, z dne 30.06.2020.

⁶² Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov (Uradni list RS, št. 97/09 in 40/12 – ZUJF).

K 9. členu:

Namen novelacije tega člena je v prvi vrsti jasnejša opredelitev poplačilnih sorodnih pravic izvajalcev in v tem okviru tudi razmejitev določenih oblik dajanja na voljo javnosti. V drugi vrsti pa je še bolj pomembna odprava dolgoletne zapostavljenosti vizualnih izvedb v okviru sorodnih pravic, kjer že priznane pravice na fonogramih in njihovih (audio) izvedbah ne veljajo tudi za videograme in njihove (vizualne) izvedbe. Nujno je, da se takšne neusklajenosti odpravijo, še zlasti ker to izrecno dovoljujeta 6. člen Direktive SatCab I⁶³ in 16. uvodna izjava Direktive o najemu 2006⁶⁴ (prej enako 20. uvodna izjava Direktive o najemu 1992⁶⁵), ki izrecno opozarjata na možnost dalekosežnejšega varstva s strani držav članic (DČ). To zahteva tudi 11. člen veljavne Pekinške konvencije o AV izvedbah, ki sta jo že davnega leta 2013 podpisali tako EU kot Slovenija (gl. <https://wipo.lex.wipo.int/en/treaties>). Ne glede na citirano konvencijo je omenjena izenačitev audio in video izvedb uveljavljena v drugih državah članicah EU in EGP⁶⁶ strokovna literatura opozarja na očitno nepravilnost takega razlikovanja.⁶⁷

Za dolgoletno prikrajšanje slovenskih dramskih in filmskih igralcev ni več opravičila in je skrajni čas, da ustrezno dopolnitev sprejme tudi Slovenija. Kot kažejo primeri drugih držav članic EU, pa za to rešitev ni potrebna ratifikacija Pekinške konvencije (čeprav ta že velja od aprila 2020 in Slovenija z njeno ratifikacijo odlaša že več kot 7 let od podpisa).

Predlagani člen našteva znane oblike avtorskih pravic, katerih vsebina velja po 4(2) členu ZASP tudi za sorodne (v tem primeru poplačilne) pravice. Med njimi je treba posebej opozoriti na:

- pravico retransmisije (4. točka), ki po novem vsebuje tudi obliko neposrednega oddajanja (gl. predlog novega 31. člena ZASP); ter
- pravico dajanja na voljo javnosti (6. točka), ki pa je zgolj v omejenem obsegu prenesena med poplačilne izvajalske pravice: v tistih primerih, ko dajanje na voljo javnosti izhaja iz radiodifuzne retransmisije.

Gre za primere eksploatacije, ki jih ni mogoče individualno nadzorovati, npr. uporaba izvedb s časovnim zamikom (catch-up storitve, kot posledica retransmisije) ali snemanje izvedb za naročnike (recording, kot posledica retransmisije).

V drugem odstavku tega člena je predlagana varstvena klavzula, ki naj obvaruje izvajalce in njihov šibak pogajalski položaj pred mogočnimi producenti, medijskimi hišami, spletnimi ponudniki ipd. Gre za garancijo primerne nagrade kot varstva neodvisnosti in dostojanstva izvajalcev tako, da lahko nadaljujejo z ustvarjalnim in umetniškim delom (10. in 11. uvodna izjava InfoSoc Direktive):⁶⁸ ta nagrada (nadomestilo) ne more biti predmet odpovedi.

Kombinacija z obveznim kolektivnim upravljanjem, ki je prav tako predlagano z dopolnitvijo 9. člena ZKUASP, bo najboljši garant, da izvajalci prejmejo primerna nadomestila in jih tudi obdržijo.

63 Direktiva Sveta EGS 93/83/EEC z dne 27. 9. 1993 o koordiniranju določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah, ki se nanašajo na satelitsko radiodifuzno oddajanje in kabelsko retransmisijo, OJ L 248/15 z dne 6. 10. 1993, sprememba OJ L 130/82 z dne 17.5.2019.

64 Direktiva 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine, OJ L 376/28 z 27.12.06 (kodificirano besedilo).

65 Direktiva Sveta 92/100/EGS z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine, OJ L 346/61 z dne 27.11.1992.

66 Gl. npr. Nemčija (§ 78 (2) - (4) UrhG); Španija (108(3)(5) Intellectual Property Act, Book I); Grčija (49(5) člen Copyright Law); Švica (35(1) člen Bundesgesetz über das Urheberrecht und verwandte Schutzrechte).

67 Gl. von Lewinski, S., tč. 6.8.1, v: Walter, M. M. (ur.), in von Lewinski, S. (ur.): *European Copyright Law, A Commentary*, Oxford University Press, Oxford 2010.

68 Direktiva 2001/29/EC z dne 22. maja 2001 o uskladitvi določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi, UL L 167/10 z dne 22. junija 6.2001; popravek v corr. UL L 6/70 z dne 10. januarja 1.2002; sprememba v UL L 130/92, z dne 17. maja 5.2019.

K 10. členu

S predlaganim 122.d členom ZASP se implementira 22. člen Direktive (EU) 2019/790. Na isti način, kot to lahko zahtevajo izvajalci na fonogramih že sedaj, se pravica implementira tudi za izvajalce na videogramih. Na ta način se popravi neenak položaj izvajalcev in se omogoča enakopravnost med izvajalci na videogramih in fonogramih.

K 11. členu:

Pri tej dopolnitvi gre za odpravo neskladja med 7. točko 121. člena (ki se pri dajanju v najem sklicuje na fonograme in videograme) in med 2. odstavkom 123. člena (ki pri nadomestilu za dajanje v najem ne upošteva videogramov in filmskih producentov). Obenem pa odprava te napake poskrbi za vsebinsko in terminološko uskladitev s členi 76(4), 104(3), 107(4), 122.b in 130 ZASP ter s poplačilnimi pravicami vizualnih izvajalcev (dramskih in filmskih igralcev), kot so predlagane v novih 122. in 135. členih.

K 12. členu:

S predlagano spremembo 127. člena ZASP se izenači trajanje pravic za izvajalce izvedb na fonogramih in videogramih. Za neenako obravnavo izvedb na fonogramih in videogramih namreč ni razlogov in nujno je, da se izenači položaj izvajalcev na fonogramih in videogramih.

K 13. členu:

Predlagane spremembe rešujejo problem razmerja med fonogramom in videogramom (oz. AV delom), ki sta ga načela oz. spada pod 2(b) člen WPPT⁶⁹ in 8(2) člen Direktive o najemu in kot ju je nepopolno interpretiralo Sodišče EU v sodbi C-147/19 Atresmedia (z dne 18. 11.2020, EU:C:2020:935). Slednja je namreč predmet ostre kritike v strokovni literaturi. Gre za vprašanje, če ima vključitev fonograma v AV delo po 2(b) členu WPPT in enakem sedanjem 128(2) členu ZASP res za posledico ukinitve tega fonograma. S tem v zvezi literaturo opozarja na absurd pri javni priobčitvi videospotov v gostilni: dokler gostilničar priobčuje CD plošče ali glasbo po radiju, je njegova obveznost plačevanja nadomestil za fonograme nesporna (130. člen ZASP); če pa bi isti gostilničar namesto CD-jev priobčil DVD-je oz. namesto radijskega televizijsko oddajanje z videospoti, pa je svoje obveznosti prost. Pri obeh situacijah pa gre za isto glasbo z istim fonogramom.⁷⁰ – Upoštevač spoštovanje evropske jurisprudence je pomembno uvodoma poudariti, da tu predlagane rešitve temeljijo na premisah, ki jih sodišče EU v Atresmediji ni obravnavalo: zlasti kaj pomeni sama »vključitev« fonograma v AV delo; in kakšen je pomen 16. uvodne izjave Direktive o najemu, ki glede tega vprašanja omogoča državam članicam, da za fonograme in njihove izvajalce določijo dalekosežnejše varstvo od tistega v 8(2) členu Direktive.

Avtorskopravno varstvo fonogramov (z izvajalci) je zagotovljeno z ratificiranimi mednarodnimi konvencijami (Rimska konvencija 1961,⁷¹ Fonogramska konvencija 1971,⁷² WPPT 1996); z direktivami EU (npr. Direktivo SatCab I 1993, Direktivo SatCab II 2019,⁷³ Direktivo InfoSoc 1991, in zlasti Direktivo o najemu 2006); z veljavnim ZASP (členi 128-132) in tudi Ustavo RS (33. člen). Pravno-politični temelj za varstvo fonogramov s sorodnimi pravicami je organizacijski, tehnični in finančni podjem/dosežek proizvajalca pri izdelavi prvega posnetka zvokov. Predmet sorodne pravice proizvajalca fonogramov je njegov omenjeni

69 Pogodba WIPO o izvedbah in fonogramih (1996), Uradni list RS-MP, št. 25/99, 21/05.

70 Gl. Trampuž, M., Videospoti – izničenje fonogramov?, Pravna praksa 49-50/2020, Priloga, str. II.

71 Mednarodna konvencija za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in RTV organizacij (1961), Uradni list RS-MP 8/96.

72 Konvencija za varstvo proizvajalcev fonogramov pred nedovoljenim presnemavanjem njihovih fonogramov (1971), Uradni list RS-MP, št. 8/96.

73 Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS, OJ L 130/82 z dne 17.5.2019.

podjem, torej fonogram kot imaterialna dobrina, ki se odraža v posnetku. Vodilo za tu predlagane spremembe 128. člena ZASP je v spoznanju, da pravic na fonogramih, ki so konvencijsko, evropsko, ustavno in zakonsko priznane in urejene, ni mogoče kar tako ukiniti.

Z novim drugim odstavkom 128. člena je predlagano, da je lahko fonogram (audio posnetek) ukinjen kot tak zgolj takrat, ko je prvič nastal skupaj z avdiovizualnim delom in kadar se uporablja sočasno s tem AV delom (separatna uporaba tega fonograma izven AV dela se itak upošteva in ne spada k tu obravnavanemu vprašanju). Gre za takšno prvo(tno) in skupno in nedeljivo produkcijo audio in video posnetkov, ki se zlijejo/spojijo v novo kvaliteto, t.j. avdiovizualno delo. Zgolj pri taki prvotni vključitvi fonograma v AV delo je mogoče zagovarjati, da pri (kasnejši) javni priobčitvi AV dela kot celoti ni mogoče ločeno upoštevati prvotnih audio posnetkov oz. bivših »fonogramov«. V tem smislu pa ne štejejo kasnejše vključitve predobstoječih fonogramov v AV delo, ki obdržijo svojo samostojnost in je treba za njihovo priobčitev skupaj z AV delom plačevati nadomestila. Na to razlikovanje med različnimi časovnicami vključitve fonograma v AV delo opozarja strokovna literatura s stališčem, da je treba glede tega državam članicam WPPT priznati določeno diskrecijo pri razlagi 2(b) člena WPPT.⁷⁴ Sodišče EU v Atresmediji tega razlikovanja ni zaznalo.

Novi četrti odstavek rešuje enako vprašanje v razmerju med fonogrami in videogrami. Slednji pomenijo posnetke AV dela ali zaporedja gibljivih slik (gl. novo definicijo v predlogu člena 133 ZASP). Fonogram in videogram predstavljata vsak svoj temelj sorodnih pravic njenih producentov (organizacijski, tehnični in finančni podjem/dosežek vsakega od njiju), zato vsak od njiju uživa samostojen status in svoje sorodne pravice. V Sporazumni izjavi št. 4 k 2(b) členu Pekinške konvencije je poudarjeno, da definicija AV posnetka (videograma) v tem členu ne vpliva na definicijo posnetka fonograma iz 2(c) člena WPPT. Vrhu tega lahko države članice po 16. uvodni izjavi te Direktive predvidijo bolj daljnosežno varstvo za imetnike sorodnih pravic, v našem primeru proizvajalcev fonogramov in izvajalcev. Glede na vse navedeno je v predlaganem novem četrtem odstavku določeno, da fonogrami, ki so vključeni v videograme, obdržijo svojo pravno in ekonomsko samostojnost. Tudi teh vidikov Sodišče EU v Atresmediji ni zaznalo.

K 14. členu:

Z referenco na 122. člen (in tam naštetе pravice izvajalcev) predlog poskrbi za poenotenje sorodnih poplačilnih pravic izvajalcev (novi 122. člen), proizvajalcev fonogramov (130. člen) in filmskih producentov (novi 135. člen); obenem pa za njihovo jasnejšo opredelitev pri vseh treh imetnikih. Glede slednje gl. obrazložitev k spremembam 122. člena.

K 15. členu:

Novi drugi odstavek odpravlja dve dosedanji pomanjkljivosti zakona:

- da sploh nima definicije videograma (kot jo zahteva 2(b) člen Pekinške konvencije);
- da nastanka sorodnih pravic filmskega producenta ne veže na prvi posnetek (fiksiranje) filma (kot to zahtevajo členi 3.1.(d) in 9.1.(c) Direktive o najemu ter 2(d) in 3.2.(c) InfoSoc Direktive).

Predlagana definicija obe pomanjkljivosti popravlja takó, da sledi virom iz prejšnjega odstavka, pri čemer ohranja pri nas že ustaljeni pojem videogram (gl. npr. člene 28, 57, 76(4), 104(3) tč. 3., 107(4) tč. 3., 121, 134, 174 itd.) namesto pojmov iz Pekinške konvencije (audiovisual fixation) in direktiv (first fixations of films). Razlika med temi pojmi je zgolj terminološka, vsebina pa enaka. Pove, da gre za prvi posnetek kot dejanje fiksiranja gibljivih slik, ki pomenijo ali AV delo (kot stvaritev) in/ali zaporedje gibljivih slik (brez znaka stvaritve). Gibljive slike so lahko z zvokom ali brez, kar itak že določa v 103. členu ZASP. Glede na navedeno predstavlja videogram vsebinsko najširši posnetek gibljivih slik.

⁷⁴ Gl. Reinbothe, J., von Lewinski, S., *The WIPO Treaties on Copyright*, 2. izdaja, Oxford University Press, 2015, str. 272, točki 8.2.41 in 8.2.42; Trampuž, M., nav. delo, str. IV.

Kot nasploh velja v pravu intelektualne lastnine, je videogram kot predmet sorodne pravice filmskega producenta imaterialna dobrina, ki jo opravičuje in opredeljuje organizacijski, tehnični in finančni podjem/dosežek filmskega producenta pri (prvem) snemanju gibljivih slik (kot AV del ali kot povezanih gibljivih slik). Ta podjem/dosežek je že opisan v besedilu sedanjega 133. člena ZASP (po tem predlogu novega prvega odstavka) in se odraža skozi celotno vsebino videograma. Pri tem sta obstoj in vrsta materialnega nosilca posnetka nepomembna; videograma ni mogoče enačiti z njegovim materialnim nosilcem, kar je splošno veljavno načelo v avtorskem pravu (gl. npr. člen 5(1) ali zadnja polstavka 103. člena ZASP).

K 16. členu:

Ta člen uvaja, podobno kot to velja za proizvajalca fonogramov, sorodno poplačilno pravico filmskega producenta, vendar zgolj za tiste tri pravice, ki so individualno neobvladljive oz. težko obvladljive (radiodifuzna retransmisija, sekundarno radiodifuzno oddajanje, določene oblike dajanja na voljo javnosti, gl. 2. točko predlaganega prvega odstavka). Glede definicije videograma gl. obrazložitev k predlogu sprememb 133. člena.

Upoštevač povezanost videogramov z izvedbami vizualnih izvajalcev, filmski producent po predlaganem prvem odstavku tega člena pobira nadomestila zase in za te izvajalce (za slednje je ta njihova pravica že izvirno določeno v novem prvem odstavku 122. člena). Po 1. točki predlaganega prvega odstavka ta nadomestila v celoti pripadejo vizualnim izvajalcem; po 2. točki jim pripada ena polovica teh nadomestil, druga polovica pa ostane filmskemu producentu. Upoštevač neodpovedljivost nadomestil izvajalcev (po novem 122. členu ZASP) in njihovo obvezno kolektivno upravljanje (po novem 9. členu ZKUASP) bi bila v Sloveniji končno zagotovljena (vsaj) nujna denarna nadomestila za varovanje neodvisnosti in dostojanstva izvajalcev in (sploh prvič) vizualnih izvajalcev (11. uvodna izjava InfoSoc Direktive).

Novi drugi odstavek za videograme smiselno povzema rešitev, ki po 3. odstavku 130. člena ZASP že velja za fonograme. Gre za analogno implementacijo 15(4) člena WPPT, ki je pogoj »komercialni nameni« povezal z internetom in s tem omogočil njegovo širšo razlago. – Sicer pa predstavlja pogoj »za komercialne namene« iz 15(1) člena WPPT nadgradnjo kriterija iz 2(e) člena te konvencije, da kot relevantne štejejo zgolj izdaje z zadostnim številom že izdelanih primerkov fonogramov (prim. 3(2) člen ZASP). Namen obeh kriterijev (zadostno število, komercialni namen) je, da se iz avtorskopravno relevantne uporabe izločijo fonogrami (tu videogrami), ki nimajo komercialnega pomena (npr. razni družinski, interni, poskusni ipd. posnetki). Relevantnost teh slednjih pa pade že zato, ker umanjata bistvo in temelj za sorodno pravico na videogramu, t.j. organizacijski in finančni dosežek/podjem njegovega tvorca. Kriterija o zadostnem številu in komercialnem namenu pa sta zgolj sredstva, da pridemo do tega bistva.

K 17. členu:

Storitve deljenja vsebin na spletu, ki omogočajo dostop do velike količine avtorsko varovanih vsebin, ki jih na strežnik naložijo njihovi uporabniki, so postale glavni vir dostopa do spletnih vsebin. Spletne storitve so sredstvo za zagotavljanje širšega dostopa do kulturnih in ustvarjalnih del, kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju pa ponujajo odlične priložnosti za razvoj novih poslovnih modelov. Čeprav omogočajo raznolikost in lahek dostop do vsebin, prinašajo tudi izzive, če se avtorsko varovane vsebine na strežnik naložijo brez predhodnega dovoljenja imetnikov pravic. Pravna negotovost obstaja tudi glede tega, ali ponudniki te storitve spadajo na področje uporabe aktov o avtorski pravici in je treba zanje pridobiti dovoljenje imetnikov pravic za vsebine, ki jih njihovi uporabniki naložijo na strežnik brez ustreznih pravic na teh vsebinah, ne da bi to posegalo v uporabo izjem in omejitev, ki jih določa pravo Evropske unije. Ta negotovost vpliva na zmožnost imetnikov pravic, da ugotovijo, ali in pod katerimi pogoji se uporabljajo njihova dela ali drugi predmeti varstva, ter njihovo zmožnost, da bodo zanje dobili ustrezno plačilo.⁷⁵

⁷⁵ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točka 61.

Ponudniki storitev deljenja vsebin na spletu bi morali dobiti dovoljenje imetnikov pravic za dajanje del, ki jih naložijo njihovi uporabniki, na voljo javnosti, na primer z licenčnim sporazumom. Če ponudnik storitev deljenja vsebin ne pridobi dovoljenja, je odgovoren za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti avtorsko varovanih del, razen, če so si po »najboljših močeh« prizadevali za pridobitev dovoljenja, če so si po »najboljših močeh prizadevali« preprečiti, da bi bila nedovoljena vsebina na voljo na njihovih spletnih mestih. Pri presoji teh kriterijev je potrebno upoštevati načelo sorazmernosti.

Uporabniki smejo objavljati vsebine za posebne namene citiranja, kritike, ocene, karikature, parodije ali pastiša in lahko uporabijo hitre in učinkovite mehanizme za pritožbe in povrnitev škode v primeru sporov zaradi vsebine, do katere je bil zmotno onemogočen dostop ali je bila odstranjena s platforme. Imetniki pravic morajo svoje zahteve, da se onemogoči dostop do specifičnih del ali drugih predmetov oziroma za odstranitev takih del ustrezno utemeljiti.

Ker to področje v nacionalni zakonodaji ni urejeno, je potrebno razmisliti v smeri priprave novega poglavja, kateri bi vključeval vse obvezne sestavine iz 17. člena Direktive (EU) 2019/790. Zlasti:

- opredelitev spletnih storitev,
- opredelitev ponudnika storitev,
- obveznost licenciranja,
- dovoljene izjeme,
- pridobitev dovoljenja in njegov obseg,
- odgovornost za nedovoljena dejanja priobčitve javnosti,
- pravica do nadomestila (čeprav ni predpisana v obravnavani direktivi),
- druge pravice imetnikov pravic,
- mehanizem za pritožbe in povrnitev škode,
- pravna sredstva.

S predlaganim novim 175.a členom ZASP se implementira prvi odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790, skladno s katerim morajo države članice zagotoviti, da ponudnik storitev deljenja vsebin na spletu izvaja dejanje priobčitve javnosti ali dajanje na voljo javnosti za namene te direktive, kadar javnosti omogoči dostop do avtorsko varovanih del ali drugih varovanih predmetov varstva, ki jih na strežnik naložijo njegovi uporabniki.

S predlaganim novim 175.b členom ZASP se implementirata četrti in peti odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790. S to določbo se omogoča sankcioniranje nedovoljene uporabe varovanih del, ki je trenutno v praksi imetniki pravic niso mogli izvajati, spletne platforme pa so na ta račun beležile nepredstavljive dobičke, brez da bi imetnikom pravic plačale primerno in sorazmerno nadomestilo.

S predlaganim novim 175.c členom ZASP se implementira šesti odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790. Sprejem tega člena namreč varuje avtorska in sorodna dela, na platformah, ki jih upravljajo novi ponudniki storitev spletnih platform, na način, da so le ti zavezani, da ob prejemu zadostno utemeljenega obvestila hitro onemogočijo dostop do pri-glašanih del ali drugih predmetov varstva ali odstranijo ta dela ali druge predmete varstva s spletnih mest.

S predlaganim novim 175.d členom ZASP se implementira sedmi odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790. Implementacije tega člena onemogoča cenzuro interneta in je namenjena varnosti svobode izražanja uporabnikov interneta.

S predlaganim novim 175.e členom ZASP se implementirata osmi in deveti odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790. S to določbo se imetnikom pravic omogoča uspešno varovanje njihovih pravic na spletu.

S predlaganim novim 175.f členom ZASP se implementira deveti odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790. S to določbo se imetnikom pravic omogoča uspešno varovanje njihovih pravic na spletu.

S predlagano dopolnitvijo 175.g člena ZASP se implementira 13. člen Direktive (EU) 2019/790, skladno s katerim morajo države članice zagotoviti, da se strani, ki se soočajo s težavami v zvezi z licenciranjem pravic pri prizadevanjih za sklenitev sporazuma za namen dajanja na voljo avdiovizualnih del pri storitvah videa na zahtevo, lahko oprejo na pomoč nepristranskega organa ali mediatorjev. Nepristranski organ, ki ga ustanovi ali imenuje država članica za namene tega člena, in mediatorji zagotovijo pomoč strankam pri pogajanjih in strankam pomagajo pri doseganju sporazumov, po potrebi tudi s tem, da jim podajo predloge. Spletne platforme so še vedno zelo fragmentirane in nedostopne, zato je pomembno, da se omogoči pomoč pri pogajanjih pod budnim očesom neodvisnega strokovnjaka, ki lahko zagotovi ustrezno spoštovanje pogajalskega procesa. Avtorji kot šibkejši člen ustvarjalne verige še posebej potrebujejo varstvo. V nasprotnem primeru se njihova pogajanja hitro sprevržejo v ultimat »vzemi ali pusti«.

S predlaganim novim 175.h členom ZASP se implementira deveti odstavek 17. člena Direktive (EU) 2019/790. S to določbo se imetnikom pravic omogoča uspešno varovanje njihovih pravic na spletu.

K 18. členu:

S predlagano spremembo 182. člena ZASP se v Slovenski pravni red implementira 3. člen v povezavi z 2. členom Direktive (EU) 2019/789.

Direktiva (EU) 2019/789 določa, da morajo radiodifuzne organizacije za vključitev nekaterih programov v svoje spletne storitve, ki so na voljo v drugih državah, pridobiti dovoljenje imetnikov pravic pri delu in drugem predmetu varstva, ki je vsebovan v teh programih, samo za tisto državo Evropske unije, v kateri imajo svoj glavni sedež. Ker pa se pomožna spletna storitev de facto lahko opravlja čezmejno v drugih državah članicah, je treba pri določanju zneska plačila za zadevne pravice zagotoviti, da pogodbenice upoštevajo vse vidike pomožne spletne storitve, kot so značilnosti storitve, vključno s trajanjem spletne razpoložljivosti programov, vključenih v storitev, občinstvo, vključno z občinstvom v državi članici, v kateri ima radiodifuzna organizacija svoj glavni sedež, in v drugih državah članicah, v katerih se do pomožne spletne storitve dostopa in se uporablja, ter razpoložljive jezikovne različice.⁷⁶

Načelo »države izvora« (ki se že uporablja za satelitsko radiodifuzno oddajanje) se skladno z Direktivo (EU) 2019/789 uporablja za vse radijske programe in nekatere vrste televizijskih programov, in sicer:

- novice in aktualni informativni program (razen športnih dogodkov in zaščitene predmetov varstva, ki so v njih vključeni) in
- programe, ki jih pripravlja in v celoti financira radiodifuzna organizacija.⁷⁷

Načelo države izvora za pomožne storitve, kot to določa Direktiva (EU) 2019/789, v slovenski zakonodaji trenutno ni urejeno. Ne glede na navedeno pa ZASP trenutno ureja priobčitev javnosti po satelitu. V 182. členu je določeno, da »varstvo po tem zakonu uživajo avtorji in imetniki sorodnih pravic, katerih delo ali predmet sorodnih pravic so priobčeni javnosti po satelitu, če se v Republiki Sloveniji vnesejo pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije ustreznih programski signali v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo«. V drugem odstavku pa ZASP dodaja, da navedeno varstvo velja tudi, če ni izpolnjen pogoj iz prejšnjega odstavka, pa je v Republiki Sloveniji usmerjevalna postaja, iz katere se prenašajo programski signali, ali ma RTV organizacija, ki je naročila priobčitev javnosti po satelitu, svoj sedež v Republiki Sloveniji.⁷⁸ Omenjeni člen ureja satelitsko radiodifuzno oddajanje, vendar so potrebne dopolnitve.

⁷⁶ Direktiva (EU) 2019/789, Preambula, točka 12.

⁷⁷ Direktiva (EU) 2019/789, 3. člen, 1. odstavek.

⁷⁸ ZASP, 182. člen.

Za olajšanje urejanja pravic za čezmejno opravljanje pomožnih spletnih storitev, je treba zagotoviti uvedbo načela države izvora, kar zadeva izvrševanje avtorske in sorodnih pravic, relevantnih za dejanja, ki nastanejo med zagotavljanjem pomožne spletne storitve, dostopa do nje ali njene uporabe.⁷⁹

V spremenjeni člen, bi bilo potrebno vnesti pravilo, da za evropske satelitske oddaje velja pravo države članice, v kateri se, pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije, vnesejo ustrezni satelitski programski signali v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodijo k satelitu in nazaj na zemljo. 182. člen ZASP bi bilo potrebno razširiti skladno z Direktivo 93/83/EGS, saj manjka ureditev v primeru, ko gre za državo nečlanico s slabšo ravni varstva. Predlaga se, da se v tem primeru šteje, da je radiodifuzno oddajanje s satelitom nastalo v državi članici, kjer je lokacija usmerjevalne postaje in če ta pogoj ni izpolnjen, v državi članici, ker ima svoj glavni sedež RTV organizacija, ki je naročila oddajanje s satelitom. Doda naj se tudi določba, ki določa odgovorno osebo v primeru kršitve.⁸⁰

K 19. členu:

Ker gre pri teh določbah za posebni pogoj (2. odstavek) in nasploh za neodpovedljiva nadomestila, je treba določiti začetek njihove uporabe.

Glede na to, da se sprememba nanaša na že obstoječi sistem ter uveljavljen zakon, je treba določiti začetek učinkovanja spremembe. Brez takega določila bi sprememba stopila v veljavo po izteku *vacatio legis*, kar pa bi bilo nepregledno (saj iz npr. prečiščenega besedila zakona ni razvidno, kdaj je posamezna sprememba stopila v veljavo, prav tako pa ni razvidno niti, kdaj je iztekel omenjeni *vacatio legis*), pri čemer bo določen čas potreben tudi za to, da se bodo tako imetniki pravic kakor tudi zavezanci za plačilo (operaterji retransmisije) pripravili na novo ureditev. Taka ureditev je tudi sicer primerna zaradi samega uveljavljanja pravic, saj se bo novi sistem začel na začetku obračunskega obdobja obstoječe in morebitnih novih kolektivnih organizacij.⁸¹

K 20. členu:

S predlagano dopolnitvijo ZASP se implementira 11. člen Direktive (EU) 2019/789.

Glede na vsebino direktive je treba na koncu oblikovati še ustrezno prehodno določbo v zvezi z obstoječimi licenčnimi pogodbami med imetniki pravic in RTV organizacijami.

K 21. členu:

Pravila in druge ustrezne akte, s katerimi se zagotovi izvajanje določbe 7. člena tega zakona izda Ministrstvo za pravosodje v roku 6 mesecev od uveljavitve tega zakona.

K 22. členu:

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

⁷⁹ Direktiva (EU) 2019/789, Preambula, točka 9.

⁸⁰ Predlog Inštituta za Avtorsko pravo.

⁸¹ Komentar na objavljena pisna stališča v zvezi s prenosom Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 s področja avtorskega prava v slovenski pravni red, Društvo slovenskih režiserjev, in drugi, z dne 30.06.2020.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Predmet zakona

1. člen

(1) Ta zakon ureja:

1. pravico avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti (avtorska pravica);
2. pravice izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih ali televizijskih (RTV) organizacij, založnikov in izdelovalcev podatkovnih baz (sorodne pravice); Razveljavitev (Uradni list RS, št. 63-2683/2016) (glej opombo (10))
3. individualno in kolektivno upravljanje in uveljavljanje avtorske in sorodnih pravic.)

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašajo:

- Direktiva Sveta 91/250/EGS z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 122 z dne 17. 5. 1991, str. 42), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2009/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 111 z dne 5. 5. 2009, str. 16),
- Direktiva Sveta 92/100/EGS z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 346 z dne 27. 11. 1992, str. 61), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2006/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 376 z dne 27. 12. 2006, str. 28),
- Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15),
- Direktiva Sveta 93/98/EGS z dne 29. oktobra 1993 o uskladitvi trajanja varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 290 z dne 24. 11. 1993, str. 9), zadnjič spremenjeno z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1),
- Direktiva 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L št. 077 z dne 27. 3. 1996, str. 20),
- Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22. 6. 2001, str. 10),
- Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13. 10. 2001, str. 32),
- Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L št. 195 z dne 2. 6. 2004, str. 16),
- Direktiva 2012/28/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o nekaterih dovoljenih uporabah osirotelih del (UL L št. 299 z dne 27. 10. 2012, str. 5) ter
- Direktiva (EU) 2017/1564 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2017 o določenih dovoljenih uporabah določenih del in drugih predmetov urejanja, zaščitenih z avtorsko pravico in sorodnimi pravicami, za slepe in slabovidne osebe ter osebe z drugimi motnjami branja ter o spremembi Direktive 2001/29/ES o usklajevanju določenih vidikov avtorske pravice in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 242 z dne 20. 9. 2017, str. 6).

Pravica radiodifuzne retransmisije

31. člen

Pravica radiodifuzne retransmisije je izključna pravica, da se sočasno, nespremenjeno in neskrajšano priobči javnosti neko radiodifuzno oddajano delo:

1. če jo vrši druga RTV organizacija od prvotne; ali
2. če gre za prenos po kablu ali mikrovalovnem sistemu, pa gre za več kot 100 kabelskih priključkov ali je delo prvotno oddajano iz druge države (kabelska retransmisija).

Domneve o skupnem prenosu

77. člen

(1) Pri prenosu pravice reproduciranja dela (23. člen) se šteje, da je bila prenesena tudi pravica distribuiranja (24. člen) primerkov tega dela, razen do njihovega uvoza, če ni s pogodbo drugače določeno.

(2) Pri prenosu pravice radiodifuznega oddajanja dela (30. člen) se šteje, da je bila na RTV organizacijo prenesena tudi pravica

1. do posnetkov dela, če jih posname z lastnimi sredstvi in za lastne oddaje, če jih oddaja le enkrat in če jih najkasneje en mesec po oddajanju zbriše (efemerni posnetki); in
2. do izročitve efemernih posnetkov javnemu arhivu, če imajo izredno dokumentarno vrednost. O tem mora RTV organizacija nemudoma obvestiti avtorja.

Avtorski honorar in nadomestilo

81. člen

(1) Če avtorski honorar ali nadomestilo ni bilo določeno, se določi po običajnih plačilih za določeno vrsto del, po obsegu in trajanju uporabe ter glede na druge okoliščine primera.

(2) Če se z uporabo avtorskega dela doseže dobiček, ki je očitno v nesorazmerju z dogovorjenim ali določenim honorarjem ali nadomestilom, lahko avtor zahteva spremembo pogodbe tako, da se mu določi pravičnejši delež pri dohodku.

(3) Pravici iz prejšnjega odstavka se avtor ne more odpovedati.

Preklic materialne avtorske pravice

83. člen

(1) Avtor lahko prekliče materialno avtorsko pravico, če jo njen izključni imetnik izvršuje v nezadostni meri ali sploh ne in so zaradi tega avtorjevi upravičeni interesi znatno prizadeti. Avtor preklica ne more uveljaviti, če vzroki za neizvrševanje ali nezadostno izvrševanje pretežno izvirajo iz njegove sfere.

(2) Preklica iz prejšnjega odstavka ni mogoče uveljaviti pred potekom dveh let od prenosa materialne avtorske pravice na delu. Pri prispevku za dnevni časopis znaša ta rok tri mesece, za drug periodični tisk pa eno leto.

(3) Avtor lahko uveljavi preklic po tem členu samo, če ponudi imetniku primeren dodatni rok za zadostno izvrševanje pravice.

(4) Z uveljavitvijo preklica materialna avtorska pravica imetnika ugasne.

(5) Avtor se preklicu po tem členu ne more odpovedati.

(6) Če to zahteva pravičnost, mora avtor povrniti imetniku primerno odškodnino.

Pogodba o filmski produkciji

107. člen

(1) Razmerja filmskega producenta do soavtorjev avdiovizualnega dela in avtorjev prispevkov ter razmerja med samimi avtorji se urejajo s pogodbo o filmski produkciji, ki se v skladu s tem zakonom sklene v pisni obliki.

(2) S sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji se šteje, da so soavtorji izključno in neomejeno prenesli na filmskega producenta vse svoje materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja na avdiovizualnem delu, njegovem prevodu, njegovih avdiovizualnih predelavah ali pri tem delu nastalih fotografijah, če ni s pogodbo drugače določeno.

(3) S sklenitvijo pogodbe o filmski produkciji se šteje, da so avtorji prispevkov izključno in neomejeno prenesli na filmskega producenta pravico do uporabe svojih prispevkov za dokončanje avdiovizualnega dela.

(4) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov obdržijo:

1. soavtorji izključno pravico do nadaljnje predelave avdiovizualnega dela v kakšno drugo umetniško obliko;
2. avtorji prispevkov pravico, da svoje prispevke k avdiovizualnem delu posebej uporabljajo, če niso s tem prizadete pravice filmskega producenta;
3. soavtorji pravico do primerne nadomestila od filmskega producenta za vsakokratno dajanje v najem videogramov avdiovizualnega dela.

(5) Soavtorji in avtorji prispevkov se ne morejo odpovedati pravicam iz prejšnjega odstavka.

Pravica do nadomestila pri javni priobčitvi fonograma

122. člen

Izvajalec ima pravico do deleža na nadomestilu, ki ga prejme proizvajalec fonograma za javno priobčitev fonograma z njegovo izvedbo.

Pravica do nadomestila

123. člen

Izvajalec ima pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje po drugem odstavku 37. člena tega zakona.

(2) Kadar je izvajalec na proizvajalca fonogramov prenesel pravico dajanja v najem fonogramov s svojo izvedbo, mu mora proizvajalec fonogramov plačati pravično nadomestilo. Izvajalec se pravici do pravičnega nadomestila ne more odpovedati.

Trajanje pravic

127. člen

Pravice izvajalca trajajo 50 let od datuma izvedbe. Če je bil v tem času posnetek izvedbe drugače kot na fonogramu zakonito izdan ali zakonito priobčen javnosti, trajajo pravice izvajalca 50 let od tiste prve izdaje ali tiste prve priobčitve, ki se je pripetila najprej. Če je bil v tem času posnetek izvedbe na fonogramu zakonito izdan ali zakonito priobčen javnosti, trajajo pravice izvajalcev 70 let od tiste prve izdaje ali tiste prve priobčitve javnosti, ki se je pripetila najprej.

Proizvajalec fonogramov

128. člen

- (1) Proizvajalec fonogramov je fizična ali pravna oseba, ki prevzame pobudo in odgovornost za prvi posnetek zvokov neke izvedbe ali drugih zvokov, ali nadomestkov zvokov.
- (2) Fonogram pomeni posnetek zvokov neke izvedbe ali drugih zvokov, ali nadomestka zvokov, razen če gre za posnetek, ki je vključen v avdiovizualno delo.
- (3) Posnetek pomeni fiksiranje zvokov ali njihovih nadomestkov na nosilec, s katerega se ti lahko zaznajo, reproducirajo ali priobčujejo s pomočjo naprave.

Pravica do nadomestila pri javni priobčitvi fonograma

130. člen

- (1) Če se fonogram, ki je bil izdan za komercialne namene, ali njegov posnetek uporabi za radiodifuzno oddajanje ali kakšno drugo obliko javne priobčitve, je dolžan uporabnik vsakokrat plačati proizvajalcu fonogramov enkratno primerno nadomestilo.
- (2) Polovico nadomestila iz prejšnjega odstavka mora proizvajalec fonogramov izplačati izvajalcem, katerih izvedbe so posnete na uporabljenem fonogramu, če niso s pogodbo med njimi določeni drugačni deleži.
- (3) Za namen tega člena se fonogrami, ki so bili dani na voljo javnosti na način, ki omogoča posameznikom dostop do njih s kraja in v času, ki ju sami izberejo, štejejo kot fonogrami, ki so bili izdani v komercialne namene.

Filmski producent

133. člen

Filmski producent je fizična ali pravna oseba, ki v svojem imenu in za svoj ali tuj račun organizira in vodi ustvarjanje avdiovizualnega dela ali zaporedja gibljivih slik ter je odgovorna za njegovo dokončanje.

Pravica do nadomestila

135. člen

Filmski producent ima pravico do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje po drugem odstavku 37. člena tega zakona.

Priobčitev javnosti po satelitu

182. člen

- (1) Varstvo po tem zakonu uživajo avtorji in imetniki sorodnih pravic, katerih delo ali predmet sorodnih pravic so priobčeni javnosti po satelitu, če se v Republiki Sloveniji vnesejo pod nadzorom in odgovornostjo RTV organizacije ustrezni programski signali v neprekinjeno komunikacijsko verigo, ki vodi k satelitu in nazaj na zemljo.
- (2) Varstvo po tem zakonu velja tudi, če ni izpolnjen pogoj iz prejšnjega odstavka, pa
1. je v Republiki Sloveniji usmerjevalna postaja, iz katere se prenašajo programski signali, ali
 2. ima RTV organizacija, ki je naročila priobčitev javnosti po satelitu, svoj sedež v Republiki Sloveniji.

PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBAH IN
DOPOLNITVAH ZAKONA
O KOLEKTIVNEM UPRAVLJANJU
AVTORSKE IN SORODNIH PRAVIC

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KOLEKTIVNEM UPRAVLJANJU AVTORSKE IN SORODNIH PRAVIC

PREDLOG

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

1.1. Ocena stanja

Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic⁸² (v nadaljnjem besedilu: ZKUASP) je bil sprejet 22.09.2016, veljati pa je začel 22.10.2016. ZKUASP je bil sprejet kot posledica uskladitve slovenske zakonodaje na področju kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic z evropsko zakonodajo. S sprejetjem ZKUASP so bile v slovenski pravni red prenesene določbe Direktive 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju večozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2014/26/EU).

Namen Direktive 2014/26/EU je bil zagotoviti visoko raven upravljanja, preglednosti, finančnega poslovanja ter izboljšanje oziroma odpravo pomanjkljivosti medsebojnega nadzora delovanja med kolektivnimi organizacijami in nadzora glede pobiranja, upravljanja, razdelitve licenčnih.⁸³ Pred sprejetjem ZKUASP-a je področje individualnega in kolektivnega upravljanja urejal Zakon o avtorski in sorodnih pravicah⁸⁴ (v nadaljnjem besedilu: ZASP). S sprejetjem ZKUASP so bili mnogi členi iz ZASP, ki so urejali delovanje kolektivnih organizacij, razveljavljeni in prenešeni v nov zakon.

Varstvo avtorske in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške dejavnosti, zagotavlja 60. člen Ustave Republike Slovenije.

ZKUASP ureja kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, postopek za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje pravic, postopek sklenitve skupnega sporazuma in določitev tarif za uporabo avtorskih del, delovanje Sveta za avtorsko pravo, izdajanje večozemeljskih licenc za spletno uporabo glasbenih del in reševanje sporov in nadzor nad izvajanjem zakona.

Avtorska in sorodne pravice se upravljajo posamično (individualno), kar pomeni za vsako avtorsko delo posebej, ali pa skupno (kolektivno), to je za več avtorskih del več avtorjev hkrati.⁸⁵ Namen kolektivnega upravljanja je poenostavitev dovoljevanja uporabe določenega avtorskega dela v primerih, ko bi bilo le to na individualni ravni neživiljenjsko, neekonomično, neprimerno tako za avtorja oziroma imetnika pravice kot tudi za uporabnika.⁸⁶

⁸² Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16).

⁸³ Učinkovitost kolektivnih organizacij, Inštitut za avtorsko pravo, str. 13.

⁸⁴ Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19).

⁸⁵ 7. člen ZKUASP.

⁸⁶ Učinkovitost kolektivnih organizacij, Inštitut za avtorsko pravo, str. 11.

Skladno s 4. členom veljavnega ZKUASP je kolektivna organizacija pravna oseba, ki je pridobila dovoljenje pristojnega organa in je na podlagi pooblastila imetnika pravic ali tega zakona pooblaščen za kolektivno upravljanje avtorske ali sorodnih pravic v imenu in za račun več kot enega imetnika pravic in v njihovo skupno korist, pri čemer je to njena edina in glavna dejavnost, in je v lasti ali pod nadzorom svojih članov in/ali je nepridobitna.

Imetnik pravic se sam odloča ali bo avtorsko pravico upravljal osebno ali po zastopniku, ali bo za upravljanje svojih pravic na že objavljenih avtorskih delih pooblastil katero od kolektivnih organizacij ali neodvisni subjekt upravljanja, vendar pa ZKUASP določa, da lahko nekatere pravice na že objavljenih avtorskih delih imetnik pravic upravlja le prek kolektivne organizacije, gre za t.i. obvezno kolektivno upravljanje.

Kolektivne organizacije v Sloveniji opravljajo svojo dejavnost na podlagi dovoljenja Urada RS za intelektualno lastnino (v nadaljnjem besedilu: URSIL), ki je konstitutivne narave.⁸⁷ Za isto vrsto avtorskih del in iste pravice, ki se lahko skladno z ZKUASP le obvezno kolektivno upravlja, ima lahko dovoljenje le ena kolektivna organizacija.⁸⁸ URSIL je izdal naslednja dovoljenja za kolektivno uveljavljanje oziroma upravljanje pravic:

- Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije – **Združenju SAZAS**, za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na avtorskih delih s področja glasbe.
- Združenju avtorjev in nosilcev malih in drugih avtorskih pravic Slovenije – **Društvu ZAMP** – Združenju avtorjev Slovenije, za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na delih s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodih.
- Zavodu za uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov Slovenije – **Zavodu IPF**, za kolektivno uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov na fonogramih.
- Slovenski avtorski in založniški organizaciji za pravice reproduciranja - **SAZOR** GlZ, za kolektivno upravljanje pravic avtorjev in založnikov del s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodov v primeru reproduciranja in distribuiranja avtorskih del v korist invalidnih oseb ter reproduciranja avtorskih del za privatno in drugo lastno uporabo ter fotokopiranje preko obsega iz 50. člena ZASP.
- Zavodu za uveljavljanje pravic avtorjev, izvajalcev in producentov avdiovizualnih del Slovenije – **Zavodu AIPA**, in sicer:
 1. za soavtorje avdiovizualnih del, to je avtorja priredbe, pisca scenarija, avtorja dialogov, direktorja fotografije, glavnega režiserja, skladatelja filmske glasbe, ki je posebej ustvarjena za uporabo v avdiovizualnem delu, in glavnega animatorja, če je animacija bistven element v avdiovizualnem delu pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje avdiovizualnih del, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe, in pravice radiodifuzne retransmisije v primeru kabelske retransmisije avdiovizualnih del;⁸⁹
 2. za izvajalce, katerih izvedbe so uporabljene v avdiovizualnih delih pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje njihovih izvedb v avdiovizualnih delih, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe;
 3. za filmske producente pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje avdiovizualnih del na videogramih, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe.

⁸⁷ Učinkovitost kolektivnih organizacij, Inštitut za avtorsko pravo, str. 14.

⁸⁸ <https://evem.gov.si/info/dejavnosti/dejavnost/14171/prikaziDejavnost/>

⁸⁹ Dovoljenje za kolektivno upravljanje pravic soavtorjev avdiovizualnih del, izvajalcev v avdiovizualnih delih in filmskih producentov v zvezi s tonskim ali vizualnim snemanjem avdiovizualnih del, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe, se nanaša samo na razdeljevanje nadomestil med upravičene imetnike pravic.

- **Društvu KOPRIVA**, za kolektivno upravljanje pravice do pravičnega nadomestila za tonsko ali vizualno snemanje, ki se izvrši pod pogoji privatne ali druge lastne uporabe, in ki pripada avtorjem, izvajalcem, proizvajalcem fonogramov in filmskim producentom. Dovoljenje se glede delitve nadomestil nanaša samo na delitev nadomestil kolektivnim organizacijam, ki imajo dovoljenje za razdeljevanje nadomestil med upravičene imetnike pravic.

Prvih pet dovoljenj je bilo izdanih na podlagi ZASP, zadnje (tj. dovoljenje društvu Kopriva) pa na podlagi ZKUASP.⁹⁰

V zadnjem desetletju je prišlo do hitrega razvoja digitalne tehnologije na področju raziskav, inovacij, ohranjanja kulturne dediščine itd., kar vpliva tudi na razvoj prava, med drugim tudi na razvoj in oblikovanje avtorskega prava, čemur mora posledično slediti tudi zakonodaja. Zakonodaja, ki jo imamo v Sloveniji, je zastarela in ne nudi odgovorov na trenutne izzive, zato jo je potrebno posodobiti, torej uskladiti skladno z evropsko zakonodajo.⁹¹ Da bi bila zakonodaja ustrezna in v koraku s časom sta bili v okviru Evropske unije sprejeti dve direktivi, ki med drugim prinašata spremembe tudi na področju kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic. Ti direktivi sta:

- DIREKTIVA (EU) 2019/790 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (t.i. Copyright direktiva) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/790);
- DIREKTIVA (EU) 2019/789 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (t.i. SatCab direktiva) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/789).⁹²

Direktivi sta del Strategije enotnega digitalnega trga Evropske unije, veljati pa sta začeli dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije. Države članice Evropske unije morajo najkasneje do 7. junija 2021 uveljaviti zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s tema dvema direktivama.

Glavni namen predloga tega Zakona o spremembah in dopolnitvah ZKUASP je uskladitev področja kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic s pravnim redom Evropske unije.

1.2. Razlogi za sprejem zakona

Direktivi prinašata nekaj sprememb, in sicer vpeljujeta obvezno kolektivno upravljanje s pravico do t.i. neposrednega oddajanja (eng. direct injection), olajšujeta izvajanje mehanizma kolektivnega upravljanja, urejata ohranitev in spodbujanje sistema kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom (ECL).⁹³ Mehanizmi kolektivnega licenciranja z razširjenim učinkom organizaciji za kolektivno upravljanje pravic omogočajo, da ponuja uporabo varovanih del v imenu imetnikov pravic, ne glede na to, ali so jo le-ti za to pooblastili ali ne. Razširjeno kolektivno upravljanje pravic preko organizacij za kolektivno upravljanje pravic lahko omogoči sklepanje sporazumov na področjih, kjer kolektivno upravljanje na podlagi dovoljenja imetnikov pravic ne zagotavlja izčrpne in uporabne rešitve, ki bi pokrivala vsa dela ali druge predmete varstva. Gre predvsem za primere, ko je pridobitev pooblastila

⁹⁰ <http://www.uil-sipo.si/uil/dejavnosti/avtorska-in-sorodne-pravice/kolektivno-upravljanje/>

⁹¹ <http://www.aipa.si/sl/Novice/2019/Marec/Zdruzeni-slovenski-ustvarjalci-podpirajo-Direktivo-o-avtorskih-pravicah>

⁹² *Gospodarski pomen avdiovizualne industrije v Sloveniji*

⁹³ *ibidem*

od imetnikov pravic na individualni podlagi običajno tako težavna in nepraktična, da je zahtevani prenos pooblastila oziroma licence malo verjeten zaradi narave uporabe ali vrst predmetov varstva. Kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom je torej način upravljanja, s katerim (seveda pod pogojem, da je kolektivna organizacija dovolj reprezentativna) zakon avtomatično razširja njeno upravljanje pravic oziroma dejavnost kolektivne organizacije tudi na pravice tistih avtorjev, ki ji jih niso zaupali v upravljanje. Lahko pa avtorji ob vsakem času izstopijo.⁹⁴

2. CILJI, NAČELA IN POGLABITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Glavni cilj predloga zakona je implementacija Direktive (EU) 2019/789 in Direktive (EU) 2019/790 v slovenski pravni red, odprava pomanjkljivosti pri prenosu Direktive 2014/26/EU ter dopolnitev oziroma prilagoditev določb obstoječe zakonodaje, ki so se v praksi pokazale kot pomanjkljive ali neustrezne oziroma ne dovolj transparentne (kot npr. jasna opredelitev sui generis pravne oblike za kolektivne organizacije, določanje tarif za kolektivno upravljanje, oblikovanje namenskih skladov ter njihovih upravičencev, ipd.).

2.2. Načela

Predlog zakona temelji na naslednjih načelih:

- nediskriminatorna obravnava imetnikov pravic,
- zagotavljanje pravne varnosti, še zlasti uporabnikom in imetnikom pravic,
- primerno in pravično plačilo imetnikom pravic, ter
- preglednost delovanja mehanizmov kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom.

2.3. Poglavitne rešitve predloga zakona

S predlogom zakona se v slovenski pravni red prenašajo določbe Direktiv (EU) 2019/790 in (EU) 2019/789 ter odpravljajo nekatere pomanjkljivosti obstoječe zakonodaje.

Poglavitne rešitve predloga zakona so naslednje:

- jasnejša opredelitev pravno organizacijske oblike za kolektivne organizacije,
- vzpostavitev kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom,
- prilagoditev obstoječih določb novi definiciji retransmisije in neposrednega oddajanja,
- odprava obstoječe diskriminacije med slovenskimi imetniki pravic v primerjavi z imetniki pravic iz tujine,
- procesne spremembe glede delovanja kolektivnih organizacij.

2.4. Predstavitev predlaganih poglavitnih rešitev

a) Jasnejša opredelitev pravno organizacijske oblike za kolektivne organizacije oziroma vzpostavitev sui generis pravno organizacijske oblike za kolektivne organizacije

ZKUASP pravno organizacijske oblike kolektivne organizacije trenutno ne ureja, zato lahko ustanovitelji prosto izberejo, v kateri pravno organizacijski obliki želijo, da kolektivna organizacija deluje oziroma zaprosi pristojni organ za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje. Slovenske kolektivne organizacije delujejo v treh pravno organizacijskih oblikah, in sicer kot; zavod, društvo ali gospodarsko interesno združenje. Potrebno je poudariti, da ko organizacija, ustanovljena v eni izmed predhodno omenjenih oblik, pridobi dovoljenje za opravljanje kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravice, s tem postane kolektivna organiza-

⁹⁴ Direktiva (EU) 2019/790, Preambula, točke 44-47.

cija, ter posledično izgubi prvotni pravni status. Prav tako je potrebno izpostaviti, da z morebitnim prenehanjem dovoljenja za kolektivno upravljanje, kolektivna organizacija ne more več vzpostaviti delovanja v prvotni obliki, kot društvo, zavod ali pa gospodarsko interesno združenje, lahko se samo likvidira in posledično preneha obstajati. Vsled nedoslednostim trenutne organizacije državne uprave in drugih organov, da so le-te tretirane kot pravna oseba v obliki ustanovitve, na različnih področjih njihovega delovanja prihaja do zmede (npr. pri vpisu sprememb v sodni register oziroma pri odprtju transakcijskega računa).

Za kolektivne organizacije namreč primarno ne velja več zakonodaja, na podlagi katere so bile ustanovljene pred pridobitvijo dovoljenja za kolektivne organizacije, pač pa lahko le-ta velja zgolj podredno, pri čemer v praksi ni povsem jasno, katera vprašanja so urejena v ZKUASP in katera v področni zakonodaji. Upošteva se navedeno se s predlogom zakona jasno in nedvoumno določa, da je kolektivna organizacija posebna oblika pravne osebe (t.i. *sui generis* pravna oseba), ustanovljena po ZKUASP. Predlog zakona tako določa temeljne značilnosti kolektivne organizacije, v vseh ostalih vprašanjih, ki so skupna pravnim osebam, pa se predlog zakona zaradi preprečevanja t.i. *prenormiranosti* sklicuje na zakon, ki ureja gospodarske družbe.

b) Spremembe pri kolektivnem upravljanju pravic

S predlogom zakona se razširi obseg obveznega kolektivnega upravljanja, ki po novem vključuje tudi priobčitev javnosti avdiovizualnih del, v primeru sekundarnega radiodifuznega oddajanja. Cilj te spremembe je, da se omogoči kolektivno upravljanje pravic, ki jih je nemogoče upravljati individualno, saj gre za fragmentirane uporabnike in nedefinirano uporabo, ki se v obstoječem sistemu za pravice glasbenikov že upravlja na ta način.

Za ostale pravice in vrste uporabe pa se mora uvesti kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom, v katerem bi lahko obstoječe kolektivne organizacije na enostaven, a pregleden način sledile novim vrstam uporabe pravic, hkrati pa omogočile imetnikom, ki menijo, da bi določene pravice lahko upravljali sami, izstop (t.i. »opt-out«) iz sistema kolektivnega upravljanja.

Pri tej ureditvi predlog zakona razširi učinek sporazumov, ki jih kolektivne organizacije v imenu imetnikov pravic sklepajo z reprezentativnimi organizacijami uporabnikov del. V teh sporazumih stranke v pogajanjih prosto določijo pogoje za uporabo del in višino nadomestila. Na podlagi zakonskih določb pa je učinek tako sklenjenih sporazumov razširjen, tako da velja tudi za dela tistih imetnikov pravic, ki sicer niso sodelovali pri pogajanjih (ker niso člani kolektivnih organizacij). Uporabniki imajo zato na podlagi pravil o razširjeni kolektivni licenci možnost neomejene uporabe vseh del, ki so iste vrste kot dela, za katera je bil sklenjen sporazum, imetniki pravic pa lahko zahtevke za poplačilo naslovijo le na kolektivno organizacijo, ne pa na uporabnike. V nekaterih državah lahko imetniki pravic svoja dela izvamejo iz tega pravila, tako da izrecno prepovedo uporabo svojih del (Danska, Švedska), druge pa te možnosti nimajo (Norveška, Finska).

c) Pravica do primernega in sorazmernega nadomestila

V okviru navedenih pravic, ki se upravljajo po sistemu kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom, je potrebno dodati tudi pravico do primernega in sorazmernega nadomestila iz 18. člena Direktive (EU) 2019/790, ki jo predlog ustrezno omejuje na določene pravice in načine uporabe, ki potrebujejo takšno ureditev zaradi ustrezne zaščite šibkejši strani v pogajanjih. Ključna elementa te pravice sta:

- Primerno in sorazmerno plačilo: Direktiva dopušča enkratni odkup pravic le kot zelo omejeno izjemo (kjer res ni mogoče drugače), sicer pa zahteva sledenje ekonomskih učinkov uporabe in ustrezno poplačilo ustvarjalcev.
- Neodpovedljivost tej pravici: ker so ustvarjalci vedno v šibkejšem položaju napram večjim igralcem na trgu in ker so v preteklosti le-ti pogojevali podpis pogodbe s prenosom vseh pravic nase, je neodpovedljivost nadomestilu edina možna rešitev, ki bo onemogočala zlorabo položaja moči pri sklepanju pogodb pri ustvarjanju avtorskih del.

d) Prilagoditev obstoječih določb novi definiciji retransmisije oziroma neposrednega oddajanja

Direktiva (EU) 2019/789 za dejanja klasične retransmisije zahteva obvezno kolektivno upravljanje, za dejanja neposrednega oddajanja pa državam članicam dopušča, da ga tako opredelijo. V obeh primerih obstaja tudi izjema tega pravila za lastna oddajanja RTV organizacij. S predlogom zakona se v slovenski pravni red izkorišča fakultativna možnost pri neposrednem oddajanju, saj olajšuje upravljanje pravic, kar je namen celotne Direktive (EU) 2019/790.

e) Odprava obstoječe diskriminacije med slovenskimi imetniki pravic v primerjavi z imetniki pravic iz tujine

ZKUASP je potrebno uskladiti tako, da istovrstni imetniki pravic (npr. izvajalci) ne bodo diskriminirani glede na vrsto avtorskih del, pri katerih sodelujejo. Sedaj ZKUASP pri obsegu pravic, ki se upravljajo kolektivno neutemeljeno razlikuje med izvajalci na fonogramih in izvajalci na videogramih.

Primerno bi bilo ZKUASP prilagoditi tako, da slovenski imetniki pravic ne bi bili več diskriminirani v primerjavi z imetniki pravic iz tujine, predvsem na področju trajanja postopkov za izdajo dovoljenj za kolektivno upravljanje.⁹⁵

Ter nadalje, ZKUASP bi bilo potrebno prilagoditi tudi na način, da slovenski imetniki pravic ne bi bili več diskriminirani v primerjavi z imetniki pravic iz tujine, kar je posledica napačne implementacije termina »nerazdeljiva sredstva« ter višine vplačil v sklade iz Direktive 2014/26/EU⁹⁶ v ZKUASP. V tujini namreč ne poznajo omejitev (npr. glede omejitev višine sredstev, ki se lahko namenijo v namenske sklade, ipd.), kot jih določa trenutno veljavni ZKUASP.

3. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

3.1. Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Zakon je prilagojen pravu Evropske unije, saj v nacionalno zakonodajo prenaša Direktivi (EU) 2019/790 in (EU) 2019/789.

3.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

3.2.1. Avstrija

Za primerjavo ureditve načina delitve sredstev, ki jih zberejo kolektivnih organizacij v Republiki Avstriji je zlasti pomemben 33. člen njihovega Zakona o kolektivnih organizacijah (Bundesgesetz über Verwertungsgesellschaften (Verwertungsgesellschaftengesetz 2016 – VerwGesG 2016) (veröffentlicht im Bundesgesetz BGBl. I Nr. 27/2016))

- 1) Kolektivne organizacije lahko oblikujejo sklade za pomoč upravičencem in njihovim družinskim članom v socialne in kulturne namene. Skladi so odprti tudi za pravne osebe.
- 2) Kolektivne organizacije, ki zbirajo nadomestila za prazne nosilce, morajo oblikovati sklade za socialne in kulturne namene in vanje dodeliti 50 % celotnega prihodka

⁹⁵ Pregled ključnih področij avtorskih direktiv in njihov prenos v slovenski pravni red, str. 18.

⁹⁶ DIREKTIVA 2014/26/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu.

- iz tega naslova po odbitju administrativnih stroškov. Vendar pa ta obveza oblikovanja socialnih skladov ne velja za kolektivne organizacije, katerih upravičenci so le izdajatelji radiodifuznih medijev.
- 3) Kolektivne organizacije, ki zbirajo nadomestila skladno z določbami 76(8) člena Zakona o avtorski pravici (tj. kolektivne organizacije glasbenih izvajalcev), morajo oblikovati sklade za socialne in kulturne namene in vanje nameniti sredstva, za katere ni mogoče ugotoviti upravičenca.
 - 4) Kolektivne organizacije morajo oblikovati fiksna pravila delitve sredstev iz socialnih in kulturnih skladov na podlagi poštenih kriterijev, še posebej glede dostopnosti in obsega takih sredstev.
 - 5) Za sredstva iz naslova privatnega reproduciranja lahko zvezni minister za pravosodje z odlokom določi okoliščine, ki morajo biti upoštevane pri oblikovanju pravil delitve iz alineje (4). Tak odlok mora zagotoviti še posebej, da: 1. obstaja ravnovesje med sredstvi v socialnem in sredstvi v kulturnem skladu; 2. lahko v okviru socialnih skladov upravičenci in njihovi družinski člani prejmejo sredstva predvsem v primeru izrednih dogodkov; 3. so v primeru kulturnih skladov promovirani predvsem interesi upravičencev.
 - 6) Nadzorni organ mora na spletnem mestu objaviti letno poročilo o obsegu in porabi sredstev socialnih in kulturnih skladov v preteklem letu, skladno z določbami 2. odstavka.

Skladno s 33. členom Zakona o kolektivnih organizacijah sme vsaka kolektivna organizacija sama določiti pravila delitve teh sredstev. Zakon ne podaja nobenih konkretnih navodil.

3.2.2. Poljska

V Poljski zakonodaji (Ustawaz dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zmieniona ustawa z dnia 13 lutego 2020 r)) je neodpovedljiva pravica do nadomestila določena za skoraj vse vrste uporabe.

Domneva prenosa pravic na producenta je podobna, kot v ostalih Evropskih državah. Prenos pravic za dokončanje AV dela in za distribucijo le-tega sta pogoja za uspešno delovanje producentov.

V poljski zakonodaji so (podobno kot v ZKUASP) naštetni mnogi so-avtorji AV del: režiserji, pisci scenarijev, avtorji dialogov, direktorji fotografije, scenografi, kostumografi, maskerji, oblikovalci zvoka in montažerji.

Ključen je drugi odstavek 70. člena poljskega zakona o avtorski in sorodnih pravicah. Ta določa, da je pravica so-avtorjev do nadomestila za skoraj vse vrste uporabe (razen dajanja na voljo javnosti) je neodpovedljivo in ne more biti preneseno na drugega. Hkrati so te pravice upravljanje znotraj sistema obveznega kolektivnega upravljanja s pravicami.

Ta pravica do nadomestila je bila v poljski zakon uvedena leta 1994. Čeprav so bili ob uvedbi te pravice producenti zavezani za plačilo nadomestil so-avtorjem, se je sistem leta 2000 spremenil, ker prvotni sistem ni deloval. V letu 2000 je sprememba uvedla obveznost uporabnikov za plačilo so-avtorjem (brez posredništva producenta) in **obvezno kolektivno** upravljanje te pravice. Tako je bilo praktično upravljanje s pravico avtorja do nadomestila možno šele po tej spremembi poljske zakonodaje.

3.2.3. Hrvaška

Kolektivno upravljanje avtorskih pravic je v pravnem redu Republike Hrvaške urejeno predvsem z Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah (Zakon o avtorskom pravu i srodnim pravima i Djela o izmjenama i dopunama zakona o avtorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/2003, 79/2007, 80/2011, 141/2013, 127/2014, 62/2017, 96/2018)). Za primerjavo so relevantni predvsem členu 167 (in 159 C), 167a, ki jih povzemamo v nadaljevanju.

Kadar se sredstva, namenjena upravičencem, ne morejo razdeliti v roku treh let, se smatrajo kot nerazdeljiva (člen 167). Nerazdeljiva sredstva se lahko porabijo izključno za namene socialnih, kulturnih in izobraževalnih aktivnosti v korist upravičencev, skladno z relevantnimi določili skupščine kolektivne organizacije (člen 159c). Kolektivna organizacija lahko oblikuje sklade, namenjene promoviranju umetniške in kulturne ustvarjalnosti, pretežno nekomercialne ter kulturne raznolikosti na umetniških in kulturnih področjih, ki jih pokriva. Sredstva, namenjena za te sklade, ne smejo presegati 10 % celotnih prihodkov (razen v primeru nadomestil za privatno reproduciranje, kjer ne smejo presegati 30 %) (člen 167a.).

Skupščina odloča o porabi nerazdeljivih sredstev v skladu z določili člena 159c zakona. O porabi sredstev iz člena 167a pa odloča pristojni organ glede na statut in pravilnike kolektivne organizacije.

Oblikovan je 1 sklad, za vse namene. Kolektivne organizacije podpirajo specifične projekte/programme avdiovizualnih aktivnosti (npr. delavnice, vadbo, publikacije, nekatere festivale ...) nekaterih sindikatov, festivalov, šol, organizatorjev prireditelj. Pa tudi socialne aktivnosti v korist imetnikov pravic.

Sredstva skladov so na voljo posameznikom in pravnim osebam.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V 2. členu Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16) se v 2. odstavku beseda »prenašata« nadomesti z besedo »prenašajo«, ter se dodata novi tretja in četrta alineja, ki se glasita:

»- Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 92),
- Direktiva (EU) 2019/789 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (UL L št. 130 z dne 17. 5. 2019, str. 82).«

2. člen

Besedilo 3. člena zakona postane nov prvi odstavek 3. člena, pri čemer se prva in osma alineja spremenita tako, da se glasita:

»- »avtorski honorar« je prihodek imetnika pravic iz naslova uporabe avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic;
- »repertoar« je seznam avtorskih del, na katerih kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja upravlja avtorske pravice; v primeru obveznega kolektivnega upravljanja določene pravice predstavlja repertoar celoten svetovni izbor varovanih del;«

V novem prvem odstavku 3. člena zakona se dodajo nove trinajsta do sedemnajste alineje, ki se glasijo:

»- »ustvarjalec« je avtor, izvajalec, filmski producent ali proizvajalec fonogramov;
- »delitev avtorskih honorarjev«, je postopek kot je določen v 35. členu tega zakona;
- »nerazdeljeni honorar« je avtorski honorar, kot je opredeljen v 1. odstavku 35. člena tega zakona;
- »nerazdeljivi honorar« je avtorski honorar, kot je opredeljen v 6. odstavku 35. člena tega zakona;
- »neizplačani avtorski honorar« je avtorski honorar, kot je opredeljen v 2. odstavku 35. člena tega zakona.«

V 3. členu zakona se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Določbe tega zakona, ki se nanašajo na avtorja, avtorsko pravico ali avtorski honorar se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice in imetnike sorodnih pravic, tako za pravne kot tudi za fizične osebe.«

3. člen

V 4. členu se obstoječe besedilo črta in se nadomesti z naslednjim besedilom:

»(1) Kolektivna organizacija je pravna oseba zasebnega prava, ki je ustanovljena po določbah tega zakona kot posebna pravno organizacijska oblika, katere glavna dejavnost je kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic in ki je na podlagi pooblastila več kot enega imetnika pravic v njihovo skupno korist pridobila najmanj eno dovoljenje pristojnega organa za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.

(2) Kolektivno organizacijo lahko ustanovi najmanj ena fizična ali pravna oseba, ki postane z ustanovitvijo članica ali član (v nadaljevanju: član) kolektivne organizacije, če statut ne določa drugače. Ustanovitelji se ne vpisujejo v register.

(3) Za obveznosti kolektivne organizacije njeni člani ne odgovarjajo. Člani kolektivne organizacije nimajo pravice do udeležbe na dobičku ali pravice do likvidacijskega deleža, če ni drugače določeno s tem zakonom. Pravice članov kolektivne organizacije ne morejo biti izražene v vrednostnih papirjih.

(4) Kolektivna organizacija se lahko ustanovi z ali brez osnovnega kapitala.

(5) Kolektivna organizacija se lahko ustanovi za določen ali nedoločen čas. Lastnost pravne osebe pa pridobi z vpisom v register, ki se vodi na podlagi zakona, ki ureja sodni register.

(6) Kolektivna organizacija je lahko lastnik premičnin in nepremičnin, lahko toži in je lahko tožena. Kolektivna organizacija lahko pridobiva pravice in prevzema obveznosti, razen če zakon ali statut kolektivne organizacije določata kaj drugega.«

4. člen

Za 4. členom se dodata nova 4.a in 4.b člen, ki se glasita:

4.a člen

(dejavnost in poslovanje kolektivne organizacije)

(1) Glavna dejavnost kolektivne organizacije je kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic.

(2) Kolektivna organizacija opravlja glavno dejavnost na nepridobitni način.

(3) Kolektivna organizacija sme opravljati tudi druge dejavnosti na nepridobitni ali pridobitni način, pod pogojem, da so vsebinsko povezane z glavno dejavnostjo ali podpirajo glavno dejavnost ter da te dodatne dejavnosti opredeli statut kolektivne organizacije.

(4) Poslovanje kolektivne organizacije pomeni izvajanje njene glavne dejavnosti iz prvega odstavka prejšnjega člena in izvajanje drugih dejavnosti iz tretjega odstavka prejšnjega člena.

4.b člen

(pogoji za podelitev dovoljenja osebi, ki ni kolektivna organizacija)

(1) Za dovoljenje pristojnega organa za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic po tem zakonu lahko zaprosi katerakoli pravna oseba zasebnega prava, ustanovljena po predpisih Republike Slovenije.

(2) Oseba iz prejšnjega odstavka mora v primeru, da ji pristojni organ izda pravnomočno dovoljenje za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, bodisi uskladiti svojo pravno organizacijsko obliko ter vse ustanovne in notranje akte z določili tega zakona bodisi iz svojega poslovanja izčleniti oziroma oddeliti dejavnost po tem zakonu v samostojno pravno osebo – kolektivno organizacijo po tem zakonu.

(3) Dovoljenje za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic osebi iz prvega odstavka tega člena se izda z odložnim pogojem uskladitve po drugem odstavku tega člena in razveznim pogojem tj. primernim rokom, v katerem mora oseba iz prvega odstavka tega člena izpolniti odložni pogoj.«

5. člen

V 9. členu ZKUASP se v 4. točki črta beseda »kabelsko«.

Doda se nova 6. točka, ki se glasi:

»6. pravico do nadomestila za priobčitev javnosti fonogramov in videogramov, ter na njih posnetih izvedb iz 122., 130. in 135. člena ZASP.«

6. člen

Za 10. členom se dodajo novi 10.a do 10.e člen, ki se glasijo:

»10.a člen

(kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom)

(1) Kolektivna organizacija lahko v okviru kolektivnega upravljanja posamezne pravice upravlja tudi pravice tistih imetnikov, ki je za upravljanje te pravice niso pooblastili (kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom).

(2) Kolektivno upravljanje iz prvega odstavka tega člena se lahko uporablja le za:

- 1. dajanje na voljo javnosti avtorskih del (drugi odstavek 32.a člena ZASP);*
- 2. pravico do dodatnega letnega nadomestila iz 122.b člena ZASP; ter*
- 3. tudi v drugih primerih, kadar uporaba varovanih del imetniku pravic individualno ni sledljiva brez nesorazmerno visokih stroškov ali kadar je pridobitev pooblastila od imetnikov pravic na individualni podlagi tako težavna in nepraktična, da je zahtevani prenos pravic imetnikov pravic malo verjeten, zaradi narave uporabe ali vrst teh del ali drugih predmetov varstva.*

10.b člen

(reprezentativnost kolektivne organizacije)

(1) Kolektivna organizacija je na podlagi svojih pooblastil reprezentativna za imetnike pravic na istovrstnih avtorskih delih ali drugih predmetih varstva.

(2) Pri ugotavljanju reprezentativnosti iz prejšnjega odstavka tega člena se upoštevajo zlasti naslednja merila:

- 1. število domačih in tujih imetnikov pravic, za katere že izvaja kolektivno upravljanje;*
- 2. število pooblastil imetnikov pravic ali pisem o nameri s tujimi kolektivnimi organizacijami ter obseg repertoarja v teh pogodbah in pismih o nameri.*

10.c člen

(enako obravnavanje)

Kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom mora temeljiti na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih za obravnavo imetnikov pravic, vključno s tistimi, ki niso člani kolektivne organizacije in ne glede na to, ali so slovenski državljani in ali imajo prebivališče oziroma sedež v Republiki Sloveniji.

10.d člen

(izključitev iz kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom)

(1) Imetnik pravic iz prvega odstavka 10.a člena tega zakona lahko kadarkoli zahteva, da se upravljanje njegove posamezne pravice ali posameznega dela izključi iz kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom.

(2) Zahtevo za izključitev iz kolektivnega upravljanja mora imetnik pravice pri kolektivni organizaciji vložiti pisno ali po elektronski pošti. Kolektivna organizacija mora prenehati z upravljanjem te pravice ob koncu poslovnega leta, v katerem je bila takšna zahteva podana.

10.e člen
(izključitev iz uporabe)

Kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom se ne more uporabljati za pravice in dela, ki so predmet obveznega kolektivnega upravljanja v skladu z 9. členom tega zakona.

7. člen

V drugem odstavku 13. člena se v 3. točki spremeni beseda »nerazdeljenih« v »nerazdeljivih«.

V drugem odstavku 13. člena se 11. točka spremeni tako, da se glasi:

»11. dokazila o sredstvih, s katerimi bo pravna oseba kolektivno upravljala avtorske pravice, razen, če gre za že obstoječo kolektivno organizacijo, ki že ima dovoljenje za kolektivno upravljanje.«

V drugem odstavku 13. člena se briše 12. točka.

8. člen

Dosedanji 14. člen se spremeni tako, da se glasi:

»14. člen
(pogoji za izdajo dovoljenja)

(1) Dovoljenje se izda kolektivni organizaciji ali osebi iz 4.b člena tega zakona, ki vlogi za izdajo dovoljenja priloži veljavne akte oziroma, v primeru oseb iz 4.b člena tega zakona, akte, ki bodo veljavni pod pogoji iz drugega odstavka 4.b člena tega zakona in vsa ostala dokazila v skladu s prejšnjim členom tega zakona.

(2) V primerih iz 9. in 10. člena tega zakona pristojni organ zavrne vlogo za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje avtorske pravice, če je za isto vrsto avtorskih del in za iste pravice že izdano dovoljenje za kolektivno upravljanje avtorske pravice drugi kolektivni organizaciji po tem zakonu. Razlog za zavrnitev dovoljenja ne sme biti dejstvo, da je kolektivni organizaciji že izdano dovoljenje pristojnega organa za kolektivno upravljanje druge vrste avtorske ali sorodnih pravic.

(3) Dovoljenje se izda neodvisnemu subjektu upravljanja, če so vloga in predloženi dokumenti iz prejšnjega člena tega zakona v skladu s tem zakonom.

(4) V primeru iz točke 3 drugega odstavka 10.a člena tega zakona se pri izdaji dovoljenja za upravljanje takšne pravice prednostno upošteva zlasti reprezentativne kolektivne organizacije. V postopku izdaje takšnega dovoljenja so v postopku kot stranski udeleženci lahko udeležene zgolj reprezentativne kolektivne organizacije.

(5) V postopku izdaje dovoljenja se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Zoper odločitev pristojnega organa je dovoljena pritožba na ministrstvo, pristojno za gospodarstvo.

9. člen

V 15. členu se prvi in drugi odstavek spremenita, tako da se glasita:

»(1) Firma je ime, s katerim kolektivna organizacija opravlja dejavnost po tem zakonu in vsebuje oznako »kolektivna organizacija« oziroma skrajšano oznako »k.o.«.

(2) Firma ima lahko dodatne sestavine, ki kolektivno organizacijo podrobneje označujejo, ki pa ne smejo biti take, da spravljajo ali utegnejo spraviti v zmoto glede njene dejavnosti ali pa bi utegnili priti do zamenjave s firmo ali znakom razlikovanja druge osebe ali bi kršile pravice drugih oseb.«

10. člen

Prvi odstavek 17. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Kolektivna organizacija lahko izvajanje administrativnih, tehničnih in podobnih nalog v zvezi s kolektivnim upravljanjem pravic iz 5. do 7. točke prvega odstavka prejšnjega člena s pogodbo prenese na drugo kolektivno organizacijo ali na pravno osebo, ki jo ustanovi ali ima v njej večinski delež najmanj ena kolektivna organizacija (v nadaljnjem besedilu: zunanji izvajalec). Zunanji izvajalec prenesenih nalog ne sme prenesti na tretjo osebo.«

11. člen

V tretjem odstavku 18. člena se za številko »9.« doda besedilo »in 10.a«.

12. člen

V prvem stavku prvega odstavka 21. člena se beseda »zapisa« spremeni v besedo »zapisnika«.

V sedmi točki prvega odstavka 21. člena se črta besedilo », način vodenja repertoarja in način vpogleda v ta repertoar«.

13. člen

V 22. členu se prvi odstavek spremeni, tako da se glasi:

»(1) Kolektivno organizacijo upravljajo njeni člani preko organov upravljanja kolektivne organizacije, kot jih določa ta zakon.«.

V 22. členu se dodata nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»(3) Kolektivna organizacija ima lahko tudi druga telesa, ki pomagajo organom upravljanja pri njihovem delu, če tako določa njen statut.«.

14. člen

V 23. členu dosedanji šesti odstavek postane sedmi odstavek, doda se nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Statut kolektivne organizacije določi pogoje in načine elektronskega ter predčasnega sklica skupščine, pri čemer mora določiti vsaj pogoje, pod katerimi se lahko člani udeležijo skupščine ali glasujejo pred skupščino ali na njej s pomočjo elektronskih sredstev brez fizične prisotnosti. Udeležba in glasovanje sta odvisna samo od zahtev in omejitev, ki so potrebne za ugotavljanje identitete članov ter varnega elektronskega komuniciranja in do mere, sorazmerne za uresničitev tega cilja.«.

15. člen

V 25. členu se spremenita četrta in sedma alineja prvega odstavka tako, da se beseda »nerazdeljeni« zamenja z besedo »nerazdeljivi«.

V 25. členu se dosedanja šestnajsta alineja postane devetnajsta alineja, dodajo se nova šestnajsta do osemnajsta alineja, ki se glasijo:

- ukrepih za povečanje in zmanjšanje osnovnega kapitala;
- prenehanju kolektivne organizacije;- odloča o porabi nerazdeljivih avtorskih honorarjev, ki jih lahko nameni v namenske sklade ali za povečanje delilne mase za določeno poslovno leto; ter
- drugih vprašanjih, ki urejajo razmerja med člani kolektivne organizacije in niso urejena s statutom.«

16. člen

Za 29. členom se dodata nova 29.a in 29.b člen, ki se glasita:

»29.a člen (prenehanje kolektivne organizacije)

(1) Kolektivna organizacija preneha:

- če tako sklene skupščina z večino treh četrtin vseh glasov,
- če ji je pristojni organ pravnomočno odvzel vsa dovoljenja za kolektivno upravljanje.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka tega člena mora pristojni organ z odločbo nemudoma določiti drugo kolektivno organizacijo, ki vstopi v pravni položaj kolektivne organizacije, ki je prenehala, ter prevzeti vse njene pravice in obveznosti, ki izvirajo iz glavne dejavnosti po tem zakonu. Druga kolektivna organizacija lahko zavrne prevzem pravic in obveznosti, če bi to lahko ogrozilo njen obstoj ali njeno poslovanje. Če nobena kolektivna organizacija ne vstopi v pravni položaj kolektivne organizacije, ki je prenehala, v njeno vlogo vstopi pristojni organ oziroma katerakoli druga pravna oseba, ki jo z odločbo določi pristojni organ.

(3) Članom kolektivne organizacije, ki preneha, ni dopustno vrniti sredstev, ki so jih prenesli na kolektivno organizacijo, povrniti stroškov, ki so jih pokrili za ali v imenu kolektivne organizacije oziroma jim razdeliti likvidacijske mase. Likvidacijska masa kolektivne organizacije iz prvega odstavka tega člena se prenese v namenski sklad iz 33. člena tega zakona pri tisti kolektivni organizaciji, ki je vstopila v pravni položaj kolektivne organizacije, ki je prenehala. O dodelitvi likvidacijske mase po tem odstavku odloči pristojni organ.

(4) V kolikor nobena kolektivna organizacija ne vstopi v pravni položaj kolektivne organizacije, ki je prenehala, se likvidacijska masa prenese v namenski sklad iz 33. člena tega zakona pri tisti kolektivni organizaciji, ki je pridobila dovoljenje za kolektivno upravljanje tiste avtorske in tistih sorodnih pravic, ki so vsebinsko najbolj podobni dovoljenju za kolektivno upravljanje, ki ga je pridobila kolektivna organizacija, ki preneha. O dodelitvi likvidacijske mase po tem odstavku odloči pristojni organ.

(5) Kolektivna organizacija iz prvega odstavka tega člena preneha po postopku likvidacije iz zakona, ki ureja gospodarske družbe ali pa po postopkih, predvidenih v zakonu, ki ureja finančno poslovanje, prisilno poravnavo, stečaj in likvidacijo.

29.b člen (smiselna uporaba zakona, ki ureja gospodarske družbe)

(1) Glede poslovanja in drugih vprašanj kolektivnih organizacij, ki niso urejena v tem zakonu, se uporabljajo skupne določbe o vseh gospodarskih družbah iz zakona, ki ureja gospodarske družbe.«

17. člen

Prvi odstavek 33. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Ne glede na četrti odstavek 30. člena tega zakona lahko kolektivna organizacija oblikuje namenske sklade, če tako določa njen statut.«

Drugi odstavek 33. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) V namenske sklade se poleg sredstev iz prvega odstavka tega člena lahko vplačujejo:

- prihodki iz naložb,
- sredstva na podlagi sklepa skupščine, ki ne smejo presegati več kot 10% vseh zbranih avtorskih honorarjev v poslovnem letu, razen nadomestil zbranih za privatno in drugo lastno reproduciranje,
- največ 50% od nadomestil, zbranih za privatno in drugo lastno reproduciranje v poslovnem letu,
- morebitne nerazdeljive avtorske honorarje, če tako odloči skupščina,
- donacije in volila,
- sredstva na podlagi sporazuma o sodelovanju s tujo kolektivno organizacijo.«

Tretji odstavek 33. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Skladi so ločena namenska sredstva, oblikovana za enega ali več naslednjih namenov:

- spodbujanje kulturnoumetniškega ustvarjanja, pri čemer morajo sredstva prejeti še neuveljavljeni ustvarjalci;
- razširjanje in promocijo avtorskih del;
- socialne namene; ter
- izobraževalne namene.«

Doda se nov 4. odstavek, ki se glasi:

»(4) Prejemnik sredstev iz namenskih skladov mora imeti stalno prebivališče ali sedež v Republiki Sloveniji na dan objave razpisa o delitvi sredstev namenskih skladov.«

Dosedanja 4. in 5. odstavek 33. člena, postaneta nova 5. in 6. odstavek 33. člena.

18. člen

Prvi odstavek 34. člena se spremeni tako, da se za besedno zvezo »avtorske honorarje« črta beseda »avtorjem« in se jo nadomesti z besedama »imetnikom pravic«.

19. člen

V naslovu 35. člena se črta beseda »nedodeljeni«.

Prvi odstavek 35. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Avtorski honorarji se po pravilih kolektivne organizacije razdelijo upravičenim imetnikom (delitev avtorskih honorarjev). Kadar avtorskih honorarjev ni mogoče razdeliti, se ti zneski vodijo na ločenem računu kolektivne organizacije (nerazdeljeni avtorski honorarji).«

Drugi odstavek 35. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Kolektivna organizacija izvede vse ukrepe za identifikacijo imetnika pravic s pregledom podatkov o imetnikih pravic, evidence članov in imetnikov pravic ter drugih podatkov, ki so ji na voljo. Ko je imetnik pravice identificiran in obveščen o razdelitvi avtorskih honorarjev, je dolžan kolektivni organizaciji na njeno zahtevo v razumnem roku posredovati vse potrebne podatke za izplačilo avtorskega honorarja. Če imetnik pravice ne ravna v skladu s predhodnim stavkom, pride v zamudo, ki ima enake učinke kot upniška zamuda skladno z zakonom,

ki ureja obligacijska razmerja. Če upniška zamuda traja več kot 3 leta, neizplačani avtorski honorarji postanejo nerazdeljivi avtorski honorarji.»

Šesti odstavek 35. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(6) Če avtorskih honorarjev kljub vsem razumno izvedenim ukrepom ni mogoče razdeliti, se po treh letih od konca poslovnega leta, za katerega so bili zbrani, in pod pogoji iz drugega, tretjega in petega odstavka tega člena, šteje, da so ti zneski nerazdeljivi (nerazdeljivi avtorski honorarji).«

20. člen

Prvi odstavek 37. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Kolektivna organizacija mora članu, katerega pravice kolektivno upravlja, na njegovo obrazloženo zahtevo in dokazano imetništvo pravic, nemudoma omogočiti vpogled v dokumente in podatke kolektivne organizacije, povezane z upravljanjem njegovega repertoarja.

(2) Kolektivna organizacija mora drugi kolektivni organizaciji ali neodvisnemu organu upravljanja, ki upravljata pravice imetnikov pravic, ki niso člani kolektivne organizacije, na njuno obrazloženo zahtevo in dokazano imetništvo pravic, nemudoma omogočiti vpogled v dokumente in podatke kolektivne organizacije, povezane z upravljanjem repertoarja njenih članov.«

21. člen

V 39. členu se druga točka prvega odstavka spremeni tako, da se glasi:

»2. repertoar, avtorske pravice, ki jih upravlja, in v primeru večozemeljskih licenc za spletne pravice za glasbena dela ozemlja, ki jih pokriva; v primeru obveznega kolektivnega upravljanja pravic in kolektivnega upravljanja pravic z razširjenim učinkom pa tisti repertoar, ki ga kolektivna organizacija ne zastopa v skladu z dovoljenimi izjemami s tem zakonom.«

V deseti točki prvega odstavka 39. člena se beseda »nerazdeljenih« nadomesti z besedo »nerazdeljivih«.

22. člen

V petem odstavku 40. člena se briše besedna zveza »v treh mesecih«.

23. člen

Trinajsta točka drugega odstavka 41. člena se beseda »nerazdeljenih« nadomesti z besedo »nerazdeljivih«.

Tretji odstavek 41. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(3) V posebnem poročilu o uporabi sredstev namenskih skladov mora kolektivna organizacija:

- razkriti podatke o razporeditvi avtorskih honorarjev v namenske sklade, razdeljene po vrsti avtorskih pravic in vrsti uporabe;*
- natančno obrazložiti porabo sredstev teh namenskih skladov z navedbo podatkov o prejemniku (razen v primerih iz tretje alinee tretjega odstavka 33. člena tega zakona) in višini sredstev, ki jih je posamezni upravičenec prejel; ter*
- navesti skupni znesek sredstev v namenskem skladu.«*

24. člen

Četrty odstavek 45. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Če za posamezno vrsto uporabe avtorskih del tarifa še nikoli ni bila določena ali če tarifa trenutno ni določena zaradi prenehanja skupnega sporazuma iz drugega odstavka tega člena, lahko kolektivna organizacija sama določi začasno tarifo, tako da bodisi za začasno tarifo določi tarifo izteklega sporazuma iz drugega odstavka tega člena, bodisi tako, da začasno tarifo določi po naslednjem postopku:

1. od izbranih tarif držav članic za istovrstne avtorske pravice, istovrstna avtorska dela in njihove istovrstne načine uporabe izloči tarife, ki po višini najbolj odstopajo od aritmetične sredine, in sicer tako, da izloči 25% tarif s spodnjimi vrednostmi in 25% tarif z zgornjimi vrednostmi; in
2. določi povprečje tarif preostalih izbranih držav članic za istovrstne avtorske pravice, istovrstna avtorska dela in njihove istovrstne načine uporabe; ter
3. kot korekcijski faktor določenega povprečja tarif upošteva obseg repertoarja, ki ga zastopa, in razmerje med povprečjem bruto domačega proizvoda na prebivalca v enoti kupne moči v preostalih izbranih sedmih državah članicah in bruto domačim proizvodom na prebivalca v enoti kupne moči v Republiki Sloveniji, vse glede na koledarsko leto pred določitvijo začasnih tarif.«

25. člen

Drugi odstavek 69. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Pristojni organ izvaja nadzor v skladu z letnim programom dela, sprejetim v skladu z zakonom, ki ureja državno upravo. Poleg nadzora, ki je opredeljen v letnem programu dela, lahko pristojni organ opravi nadzor tudi po uradni dolžnosti ali na pobudo tretje osebe. Pristojni organ uvede postopek nadzora s sklepom. Tretja oseba, ki pri pristojnem organu vloži pobudo za ukrepanje zoper kolektivno organizacijo, ni stranka v postopku.«

26. člen

Šesti odstavek 72. člena se briše, dosedanji sedmi odstavek pa postane šesti odstavek.

27. člen

Za 74. členom se dodata nova 74.a in 74.b člen, ki se glasita:

»74.a člen

(konec postopka nadzora)

(1) Postopek nadzora se konča s sklepom ali odločbo pristojnega organa.

(2) Zoper odločbo ali sklep iz prejšnjega odstavka tega člena je dovoljena pritožba na pristojno ministrstvo.

74.b člen

(rok za izvedbo postopka)

Pristojni organ mora izvesti posamezen postopek nadzora najkasneje v roku treh mesecev od njegovega začetka. Če v tem roku ne izda sklepa ali odločbe iz prejšnjega člena, se šteje, da je postopek ustavljen.«.

28. člen

Besedilo 77. člena se spremeni tako, da se glasi:

»77. člen

(prekrški kolektivne organizacije)

(1) Z opozorilom, skladno z zakonom, ki ureja prekrške ali globo od 3.500 do 7.000 eurov se za prekršek kaznuje kolektivna organizacija, če:

- ne predlaga v roku vpisa firme ali imena v register (drugi odstavek 15. člena);
- ne obvesti pristojnega organa o sklenitvi, spremembi in odpovedi pogodbe z zunanjim izvajalcem (peti odstavek 17. člena);
- ne objavi evidenc na spletni strani (deveti odstavek 19. člena);
- ne posodablja podatkov v evidencah (deseti odstavek 19. člena);
- se na skupščini ne piše zapisnika ali zapisnik ni v roku objavljen na spletni strani kolektivne organizacije (četrti odstavek 25. člena);
- član nadzornega odbora in posloводства ne poda vsako leto na skupščini pisne individualne izjave o nasprotju interesov in izjava o nasprotju interesov ne vsebuje vseh informacij (29. člen).
- ne upošteva posebnih primerov delitve (31. člen);
- najmanj enkrat letno imetnikom pravic in tujim kolektivnim organizacijam ne posreduje informacij (prvi in drugi odstavek 38. člena);
- ne objavi prosto dostopno informacij in podatkov (39. člen);
- ne sestavi letnega poročila v roku (peti odstavek 40. člena);
- letnega poročila skupaj z revizorjevim poročilom ne predloži AJ PES (osmi odstavek 40. člena);
- posebnega poročila revizije v roku ne objavi na svoji spletni strani (peti odstavek 43. člena).
- ne vodi evidenc (šesti in osmi odstavek 19. člena);
- zbranih avtorskih honorarjev ter prihodkov, pridobljenih iz bančnih depozitov, ne vodi na ločenih računih za vsako vrsto avtorskih pravic posebej (prva alineja drugega odstavka 30. člena);
- ne upošteva rokov v zvezi z delitvijo avtorskih honorarjev (34., 35. in 36. člen);
- ne ravna v skladu z zahtevo pristojnega organa (prvi odstavek 70. člena);
- ne posreduje v roku dokumentov (71. člen);
- pristojnemu organu ne posreduje v roku poročila in zaključnega poročila skupaj z revizorjevim poročilom (drugi in tretji odstavek 76. člena).

(2) Z opozorilom, skladno z zakonom, ki ureja prekrške ali globo od 300 do 700 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba kolektivne organizacije, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.«.

29. člen

V 78. členu zakona se prvi stavek prvega odstavka spremeni, tako da se glasi:

»(1) Z globo od 15.000 do 45.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki se skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe šteje za veliko družbo; z globo od 10.000 do 30.000 eurov, pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki se skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe šteje za srednjo družbo; z globo od 2.500 do 15.000 eurov pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki se skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe šteje za majhno družbo; z globo od 1.000 do 6.000 eurov pa pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki se skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe šteje za mikro družbo, če:«

V 78. členu se drugi odstavek spremeni, tako da se glasi:

»(2) Z opozorilom, skladno z zakonom, ki ureja prekrške ali globo od 300 do 4.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba družbe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.«

30. člen

Naslov in besedilo 79. člena zakona se črtata.

31. člen

Tretja točka drugega odstavka 81. člena se spremeni tako, da se beseda »nerazdeljenih« nadomesti z besedo »nerazdeljivih«.

Prehodne in končna določbe

32. člen

(nerazdeljeni avtorski honorarji)

Avtorski honorarji, zbrani za poslovna leta pred uveljavitvijo Zakona o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic (Uradni list RS, št. 63/16), ki do 31.12.2021 še niso razdeljeni imetnikom pravic, postanejo nerazdeljivi avtorski honorarji po tem zakonu.

33. člen

(uskladitev poslovanja kolektivnih organizacij)

(1) Kolektivne organizacije morajo uskladiti svoje poslovanje z določbami tega zakona.

(2) Obstoječim kolektivnim organizacijam pravnoorganizacijska oblika, v kateri so bile ustanovljene, z dnem uveljavitve tega zakona ugasne, če v skladu s 4.b členom tega zakona ne odločijo za izčlenitev poslovanja na novo pravno osebo.

(3) Pristojni organ mora odločiti o usklajenosti kolektivne organizacije v 60 dneh od prejema popolne vloge.

(4) Vsi postopki, ki so tekli po določbah prej veljavnega zakona, se zaključijo po določbah tega zakona.

34. člen

(sprememba obstoječih dovoljenj za kolektivno upravljanje)

Obstoječa dovoljenja za kolektivno upravljanje pravic ostanejo v veljavi.

Obstoječa dovoljenja za kolektivno upravljanje pravic, ki so po novem opredeljene v sistemu upravljanja z razširjenim učinkom iz 6. člena tega zakona, se, če je to potrebno, z odločbo pristojnega organa uskladijo s tem zakonom. V primeru iz prejšnjega stavka, pristojni organ obstoječa dovoljenja za kolektivno upravljanje uskladi po uradni dolžnosti v roku 3 mesecev od uveljavitve tega zakona.

Če pristojni organ ne odloči v roku iz prejšnjega odstavka se šteje, da so obstoječa dovoljenja usklajena s tem zakonom.«

35. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

S predlagano spremembo zakona se v slovenski pravni red prenašata naslednji dve evropski direktivi (v nadaljnjem besedilu: EU direktivi):

- DIREKTIVA (EU) 2019/790 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES (t.i. Copyright direktiva) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/790);
- DIREKTIVA (EU) 2019/789 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. aprila 2019 o določitvi pravil glede izvrševanja avtorske in sorodnih pravic, ki se uporabljajo za določene spletne prenose radiodifuznih organizacij in retransmisije televizijskih ter radijskih programov, in spremembi Direktive Sveta 93/83/EGS (t.i. Sat-Cab direktiva) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva (EU) 2019/789).

K 2. členu:

S predlaganim členom dosedanje besedilo člena postane nov prvi odstavek, s katerim se dopolnjuje 3. člen ZKUASP na način, da se podrobneje opredeli izraz *»avtorski honorar«*. Omenjeni prihodek vedno pripada imetniku pravic. Sprememba se predlaga z namenom zagotovitve jasne in nedvoumne interpretacije izraza, ter z namenom preprečitve morebitnih razlag, ki bi bile v nasprotju s temeljnim namenom obravnavanega prihodka. Avtorski honorar tako po predlogu zakona pomeni prihodek imetnika pravic iz naslova uporabe avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic.

Nadalje se 3. člen ZKUASP dopolnjuje še z nekaterimi opredelitvami. Podrobneje se, upoštevaje prilagoditve na področju kolektivnega upravljanja, opredeli tudi izraz *»repertoar«*, ki je opredeljen kot seznam avtorskih del, na katerih kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja upravlja avtorske pravice; v primeru obveznega kolektivnega upravljanja določene pravice predstavlja repertoar celoten svetovni izbor varovanih del. Namen omenjene spremembe je poenotenje prakse glede tega, kaj naj repertoar in objava obsegata. Poleg same opredelitve repertoarja je potrebno ustrezno spremeniti še 39. člen ZKUASP, ki določa obveznost objave le-tega na spletnih straneh kolektivne organizacije.

V izogib nejasnostim se opredeli oziroma jasno določi obseg pojma *»ustvarjalec«*, ter tudi postopek delitve avtorskih honorarjev.

Pojmoma *»nerazdeljeni honorar«* in *»nerazdeljivi honorar«* se daje pomen, kot ga imata skladno z Direktivo 2014/26/EU. Z ZKUASP je bila v slovenski pravni red Direktiva 2014/26/EU sicer prenesena, vendar ne popolnoma, zato bi bilo potrebno s spremembo zakona odpraviti nekatere pomanjkljivosti, do katerih je prišlo pri prejšnjem prenosu omenjene direktive. Ena izmed takih pomanjkljivosti je uporaba termina *»nerazdeljivi zneski avtorskih honorarjev«*, ki ga uporablja omenjena direktiva, medtem ko je v ZKUASP uporabljen termin *»nerazdeljeni zneski avtorskih honorarjev«*. Skladno z Direktivo 2014/26/EU kadar zneskov, do katerih so upravičeni imetniki pravic, ni mogoče razdeliti, se po treh letih od konca poslovnega leta, v katerem so bili pobrani prihodki iz pravic, in pod pogojem, da je organizacija za kolektivno upravljanje pravic sprejela vse potrebne ukrepe za identifikacijo imetnikov pravic, šteje, da so ti zneski nerazdeljivi. O tem kako se bodo porabili nerazdeljivi zneski odloči skupščina kolektivne organizacije.

S predlaganim novim drugim odstavkom se uporaba besede *»avtorski«* razširja tudi na sorodne pravice.

K 3. členu:

S predlaganim členom se dosedanja opredelitev kolektivne organizacije v celoti nadomesti z novo opredelitvijo na način, da se pojem kolektivne organizacije uskladi z opredelitvijo,

kot jo ima po temeljnih aktih Evropske Unije. S predlaganim členom bo namreč pojem kolektivne organizacije usklajen s 3. členom Direktive 2014/26/EU, ki se glasi: *»(a) »organizacija za kolektivno upravljanje pravic« pomeni vsako organizacijo, ki je z zakonom ali z dodelitvijo, licenco ali katerim koli drugim pogodbenim dogovorom pooblaščen za upravljanje avtorske ali sorodnih pravic v imenu več kot enega imetnika pravic in v skupno korist teh imetnikov pravic, pri čemer je to njen edini ali glavni namen, in ki izpolnjuje eno ali obe naslednji merili: (i) je v lasti ali pod nadzorom svojih članov; (ii) je organizirana na nepridobitni osnovi;«*. Skladno z Direktivo 2014/26/EU je potrebno opredeliti tudi dejavnost kolektivne organizacije. Posamezna kolektivna organizacija lahko pridobi več dovoljenj za kolektivno upravljanje.

ZKUASP pravno organizacijske oblike kolektivne organizacije trenutno ne ureja kot posebne pravno organizacijske oblike, zato lahko ustanovitelji prosto izberejo, v kateri pravno organizacijski obliki želijo, da kolektivna organizacija deluje oziroma zaprosi za izdajo dovoljenja. Slovenske kolektivne organizacije delujejo v treh pravno organizacijskih oblikah, in sicer: kot zavod, društvo ali gospodarsko interesno združenje. Potrebno bi bilo poudariti, da ko organizacija, ustanovljena v eni izmed predhodno omenjenih oblik, pridobi dovoljenje za opravljanje kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic organizacije, s tem postane kolektivna organizacija, ter posledično izgubi prvotni status.

Prav tako je potrebno izpostaviti, da s potencialno izgubo dovoljenja, kolektivna organizacija ne more več postati društvo, zavod ali pa gospodarsko interesno združenje, lahko se samo likvidira in posledično preneha obstajati. Vsled nedoslednosti trenutne organizacije, da so le-te tretirane kot pravna oseba v obliki ustanovitve, na različnih področjih njihovega delovanja prihaja do zmede (npr. pri vpisu sprememb v sodni register). Za kolektivne organizacije ne more in ne sme veljati ne zakon, ki ureja zavode, ne zakon, ki ureja društva, oziroma tak zakon lahko velja zgolj in samo subsidiarno (torej v primeru, da matični zakon nečesa ne določa dovolj podrobno). Upošteva se navedeno je torej potrebno jasno in nedvoumno določiti, da je kolektivna organizacija pravna oseba zasebnega prava, ki je ustanovljena kot posebna pravno-organizacijska oblika. V izogib nejasnostim zakon jasneje določa, kdaj kolektivna organizacija pridobi lastnost pravne osebe, ter opredeljuje njene pravice in obveznosti. Sedanja ureditev temu ne sledi, kar prinaša pravno nejasnost, saj imajo tako v praksi kolektivne organizacije navidezno dvojno pravno naravo, npr. po eni strani kot zavod, po drugi strani pa kot kolektivna organizacija po ZKUASP.

V predlogu zakona je jasno določeno, da je kolektivna organizacija posebna, *sui generis*, pravna oseba zasebnega prava, katere glavna dejavnost je kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic in ki je na podlagi pooblastila več kot enega imetnika pravic v njihovo skupno korist pridobila najmanj eno dovoljenje pristojnega organa za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic. Predlog zakona določa nekatere temeljne postulate pravne osebnosti ter tudi, da se kolektivna organizacija vpiše v sodni register.

Predlog zakona opredeljuje nekatere nujne attribute pravne osebnosti kolektivne organizacije. Tako je določeno, da lahko kolektivno organizacijo ustanovi najmanj ena fizična ali pravna oseba, ki z njeno ustanovitvijo postane njena članica oz. član. Statut kolektivne organizacije pa lahko določi, da ustanovitelj ne postane njen član. Ta določba je potrebna, ker zakon jasno določa, kdo je lahko član kolektivne organizacije. Če ustanovitelj teh pogojev ne izpolnjuje, ne more postati njen član, niti z ustanovitvijo kolektivne organizacije.

Predlog zakona določa, da se ustanovitelji ne vpisujejo v register. Vsaka kolektivna organizacija mora skladno z ZKUASP voditi register svojih članov. Njeni člani postanejo tudi tiste osebe, ki so jo ustanovile (če seveda izpolnjujejo pogoje za člana). Ker ustanoviteljstvo ne daje njenim ustanoviteljem nikakršnih drugačnih pravic, pristojnosti ali odgovornosti, ki sicer ne veljajo tudi za njene člane, bi bil vpis v ustanoviteljev v register dodatna administrativna ovira in bi na videz ustvarjal vtis, da ima kolektivna organizacija člane ustanovitelje in »navadne« člane, kar pa ne drži.

Predlog zakona nadalje določa še, da člani kolektivne organizacije ne odgovarjajo za njene obveznosti, hkrati pa tudi ne morejo biti udeleženi na dobičku in nimajo pravice do likvidacijskega deleža. Ta določba izhaja iz narave kolektivne organizacije, ki je po zakonu

nepridobitna organizacija. Enako velja za likvidacijsko maso, saj zakon opredeljuje usodo likvidacijske mase.

Ker lahko ustanovitelji ocenijo, da bo potrebno za delovanje kolektivne organizacije zagotoviti osnovni kapital, predlog zakona omogoča ustanoviteljem, da zagotovijo osnovni kapital. Ne glede na to pa iz ZKUASP jasno izhaja, da zagotovitev t.i. osnovnega kapitala ne daje posebnih upravljavskih upravičenj, saj je kolektivna organizacija članska organizacija. V njej pa ima v skupščini, ki je predstavniško telo članov, vsak član en glas.

K 4. členu:

S 4. členom predloga zakona se v zakon dodajata nova 4.a in 4.b člen.

S 4.a členom so podrobneje določeni pogoji glede dejavnosti in glede poslovanja kolektivne organizacije. Predlog prvega odstavka določa, da mora biti kot glavna dejavnost kolektivne organizacije opredeljena in v register vpisana dejavnost kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic. Hkrati zakon ne omejuje, da ima lahko kolektivna organizacija opredeljene še nekatere druge, postranske dejavnosti, a morajo biti le-te podpora izvajanju glavne dejavnosti.

Ključnega pomena za izvajanje glavne dejavnosti je, da se le-ta opravlja ne nepridobiten način iz razloga, ker predstavljajo avtorski honorarji pridobiten prihodek oziroma dohodek pri imetnikih pravic, ki prejmejo avtorske honorarje. S tem se odpravlja tudi dvojno obdavčenje. Kolektivna organizacija tako po vsebini le zbira avtorske honorarje in jih razdeli imetnikom pravic. Takšna ureditev izhaja iz temelja ureditve kolektivnega upravljanja, ki imetnikom pravic onemogoča individualno upravljanje svojih pravic in jim zapoveduje obvezno kolektivno upravljanje. Takšen koncept po eni strani omogoča imetnikom pravic učinkovito uveljavljanje le-teh, hkrati pa uporabnikom avtorskih del zagotavlja njihovo učinkovito uporabo in pravno varnost, če imajo vzpostavljeno ustrezen pravni odnos s kolektivno organizacijo.

S tretjim odstavkom 4.a člena je določeno, da sme kolektivna organizacija poleg glavne dejavnosti opravljati tudi druge dejavnosti na nepridobitni ali pridobitni način, pod pogojem, da so vsebinsko povezane z glavno dejavnostjo ali podpirajo glavno dejavnost ter da te dodatne dejavnosti opredeli statut kolektivne organizacije. Opravljanje drugih dejavnosti ne nepridobiten način se presoja po drugih predpisih, kar pomeni, da se druga dejavnost opravlja na nepridobiten način le, če so za to izpolnjeni pogoji po področnih (npr. davčnih) predpisih. Nadalje je določeno, da mora dejavnosti kolektivne organizacije opredeliti njen statut, kar pomeni, da morajo izvajanje le-teh opredeliti člani kolektivne organizacije na skupščini, ki odloča o vsebini statuta.

V četrtem odstavku predlaganega 4.a člena je opredeljen pomen poslovanja kolektivne organizacije, ki zajema tako opravljanje glavne kot tudi morebitnih drugih dejavnosti, ki pa morajo biti, kot že omenjeno, vsebinsko povezane z glavno dejavnostjo ali podpirajo glavno dejavnost.

S 4.b členom so opredeljeni primeri, ko za dovoljenje za kolektivno upravljanje zaprosi pravna oseba, ki ni kolektivna organizacija.

S prvim odstavkom 4.b člena je določeno, da lahko za dovoljenje pristojnega organa za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic zaprosi katerakoli pravna oseba zasebnega prava, ustanovljena po predpisih Republike Slovenije. S tem je omogočeno vlaganje zahtevkov s strani pravnih oseb, ki (še) nimajo statusa kolektivne organizacije, s čimer se prepušča svoboda imetnikov pravic glede načina organiziranja, za katere se v njihovo skupno korist zaprosi za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje.

Z drugim odstavkom 4.b člena je določeno, da mora vlagatelj zahteve iz prvega odstavka 4.b člena v primeru, da mu je pravnomočno podeljeno dovoljenje za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic, izbrati, na kakšen način bo izvajal glavno dejavnost po zakonu. Predlog zakona daje dve možnosti, in sicer da vlagatelj svojo pravno organizacijsko obli-

ko uskladi z določbami zakona, kar pomeni, da se v popolnosti preoblikuje v kolektivno organizacijo, kar pomeni, da tej prilagodi svoje organe, uskladi svoje poslovanje, ustrezno spremeni registrske vpise, ipd. Druga možnost, ki jo daje predlog zakona, pa je, da ustanovi kolektivno organizacijo, na katero izčleni oziroma oddeli dejavnost kolektivnega upravljanja, ob tem pa ohrani svojo statusno obliko, kot jo je imel ob vložitvi zahteve za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje. V praksi to pomeni, da nastane nova pravna oseba – kolektivna organizacija, vlagatelj zahteve pa nadaljuje svoje poslovanje v okviru predpisov, na podlagi katerih je bil ustanovljen (npr. kot društvo, zavod). S tem se tudi pretrga pravna vez med obema pravnima osebama.

S tretjim odstavkom 4.b člena je določeno, da v primeru iz prvega odstavka 4.b člena pristojni organ izda dovoljenje za kolektivno upravljanje pravni osebi, ki ni kolektivna organizacija, pod odložnim in pod razveznim pogojem. Odložni pogoj je v tem, da dovoljenje ne prične veljati, dokler se vlagatelj zahteve ne uskladi z drugim odstavkom 4.b člena. Razvezni pogoji pa pomeni, da mora pristojni organ vlagatelju iz prvega odstavka 4.b člena postaviti rok, do katerega velja odložni pogoj, oziroma rok, do katerega se mora uskladiti z drugim odstavkom 4.b člena predloga zakona. S tem se sledi načelom učinkovitega upravljanja pravic imetnikov, kar pomeni, da je potrebno kolektivno upravljanje vzpostaviti v primernem roku. Če se vlagatelj ne uspe uskladiti, se lahko za dovoljenje za kolektivno upravljanje zaprosi z novo zahtevo.

K 5. členu:

Prva predlagana sprememba 9. člena implementira člene 4.2, 4.3, 5, 8.2 Direktive SatCab II, ki zahtevajo (za oblike retransmisije) oz. dopuščajo (za neposredno oddajanje) uvedbo obveznega kolektivnega upravljanja teh pravic. S črtanjem besede »kabelsko« je obvezno upravljanje razširjeno na vse omenjene oblike (stare in nove) retransmisije. Ostaja pa izjema za lastna oddajanja RTV organizacij, ki jo določa tudi 5. člen nove Direktive. Pravila mediacije iz 6. člena nove Direktive pa so že urejena v 68. členu veljavnega ZKUASP.

Druga predlagana sprememba se nanaša na eksploatacijo fonogramov in videogramov (ter na njih posnetih izvedb) iz 122., 130. in 135. člena ZASP. Ta eksploatacija je klasičen primer masovne uporabe, ki ga ni mogoče upravljati drugače kot na kolektiven način, torej v obliki obveznega kolektivnega upravljanja. V praksi to deloma že poteka – preko 6. člena v zvezi s 1. in 4. točko 9. člena ZKUASP – glede fonogramov in na njih posnetih audio izvedb. Ni pa tako jasno rešeno glede videogramov in vizualnih izvedb. Ker 122., 130. in 135. člen ZASP obravnavajo poplačilne pravice za vse tri vrste predmetov sorodnih pravic, ker so vse tri vrste predmetov v masovni uporabi, je zaradi pravne varnosti primerno, da se v novi 6. točki 9. člena ZKUASP izrecno predpiše obvezno kolektivno upravljanje za vse tri navedene poplačilne pravice.

Neločljiva vsebinska, produkcijska in eksploatacijska povezanost vseh treh predmetov sorodnih pravic iz 122., 130. in 135. člena ZASP kar kliče po njihovem skupnem upravljanju, t.j. po zunanjem izvajalcu v smislu 2. odstavka 16. člena in 17. člena ZKUASP. To bi lahko najbolje izvajala ena od obstoječih kolektivnih organizacij, ki bi nadzorovala uporabo, izdajala enotne račune, zbirala nadomestila oz. jih izterjevala ter dodeljevala upravičenim imetnikom pravic oz. njihovi kolektivni organizaciji (gl. 2. odstavek in 5.-7. točko 1. odstavka 16. člena ZKUASP). Takšnemu priporočilu pristojnim kolektivnim organizacijam, ki je v korist imetnikom pravic in uporabnikom, bi bilo treba dati prednostni pomen.

K 6. členu:

S 6. členom se dodajajo novi 10.a, 10.b, 10.c, 10.d in 10.e člen, ki so obrazloženi v nadaljevanju.

S predlaganim 10.a členom se v slovenski pravni red prenašata prvi in drugi odstavek 12. člena Direktive (EU) 2019/790. Sprememba je tesno povezana s predlagano spremembo 9. člena ZKUASP. Smisel spremembe je, da se v trenutno veljavnemu način obveznega kolektivnega upravljanja doda tudi način kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom ter se

tako imetnikom pravic omogoči t.i. »opt-out« možnost, kot ga poznajo mnoge druge države članice Evropski uniji. Pri tej ureditvi predlog zakon razširja učinek sporazumov, ki jih kolektivne organizacije v imenu imetnikov pravic sklepajo z reprezentativnimi organizacijami uporabnikov del. V teh sporazumih stranke v pogajanjih prosto določijo pogoje za uporabo del in višino nadomestil. Na podlagi zakonskih določb pa je učinek tako sklenjenih sporazumov razširjen, tako da velja tudi za dela tistih imetnikov pravic, ki sicer niso sodelovali pri pogajanjih (ker npr. niso člani kolektivnih organizacij). Uporabniki imajo zato na podlagi pravil o razširjenem kolektivnem upravljanju možnost neomejene uporabe vseh del, ki so iste vrste kot dela, za katera je bil sklenjen sporazum, imetniki pravic pa lahko zahtevke za poplačilo naslovijo le na kolektivno organizacijo, ne pa na uporabnike. V nekaterih državah lahko imetniki pravic svoja dela izvzamejo iz tega pravila, tako da izrecno prepovedo uporabo svojih del (Danska, Švedska), druge pa te možnosti nimajo (Norveška, Finska).⁹⁷

Za poenostavitev in v izogib ponovnemu postopku pridobitve dovoljenja za kolektivno upravljanje zaradi spremembe obveznega kolektivnega upravljanja za določeno vrsto pravic v kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom naj dovoljenje za obvezno kolektivno upravljanje postane dovoljenje za kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom, kar odloči pristojni organ po uradni dolžnosti. Takšno prakso poznajo tudi tuje pravne ureditve in sledi načelom učinkovitega upravljanja pravic imetnikov ter pravne varnosti uporabnikov. Način je podrobneje urejen v prehodnih določbah predloga zakona.

S predlaganim 10.b členom se v slovenski pravni red prenaša točka a) tretjega odstavka 12. člena Direktive (EU) 2019/790. Smisel kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom je, da že obstoječe kolektivne organizacije lažje (oziroma spričo hitrega razvoja tehnologije in s tem povezane uporabe zaščitenih del) zlasti pa hitreje pridobijo dovoljenja za nove vrste uporabe avtorskih del (ali drugih predmetov varstva), ki jih sicer že upravljajo v primerih druge uporabe. Tako lahko kolektivno upravljanje pravic sledi tehnološkemu napredku, hkrati pa ohranja pravno varno okolje za imetnike pravic in uporabnike. Tak sistem torej pomeni hitrejšo in enostavnejšo pridobivanje novih dovoljenj za kolektivno upravljanje oziroma razširitev obstoječih dovoljenj ter bolj učinkovito in transparentno upravljanje pravic za imetnike in uporabnike. Ta sprememba nadalje omogoča tudi, da se sporazumi sklenejo med organizacijami za kolektivno upravljanje pravic in operaterji storitev retransmisije za pravice, za katere velja obvezno kolektivno upravljanje v skladu s to direktivo, razširijo na pravice imetnikov pravic, ki jih ta organizacija za kolektivno upravljanje pravic ne zastopa, brez možnosti, da imetniki pravic izključijo svoja dela ali druge vsebine iz uporabe tega mehanizma. Na podlagi tega se z 10.b členom ureja pojem reprezentativnosti kolektivne organizacije.

S predlaganim 10.c členom se v slovenski pravni red prenaša točka b) tretjega odstavka 12. člena Direktive (EU) 2019/790, skladno s katerim morajo države članice vsem imetnikom pravic zagotoviti enako obravnavanje v okviru kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom tudi v zvezi z licenčnimi pogoji. Za isto pravico ni možno navadno kolektivno upravljanje in kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom, saj se omenjena načina med seboj izključujeta. Potrebno je torej jasno določiti razlike med možnima načinoma kolektivnega upravljanja pravic.

S predlaganim 10.d členom se v slovenski pravni red prenaša točka c) tretjega odstavka 12. člena Direktive (EU) 2019/790, ki imetnikom pravic, ki niso pooblastili organizacije, ki podeljuje licenco, določa pravico, da lahko kadar koli enostavno in učinkovito izključijo svoja dela ali druge predmete varstva iz mehanizma licenciranja, ki je bil vzpostavljen v skladu z 12. členom Direktive (EU) 2019/790. Rok za izključitev iz kolektivnega upravljanja je postavljen na konec koledarskega leta. Razlog je v dejstvu, da je kolektivno upravljanje pravic zlasti in predvsem na mednarodni ravni po svoji naravi vezano na letni cikel.

S predlaganim 10.e členom se v slovenski pravni red prenaša tretji pododstavek četrtega odstavka 12. člena Direktive (EU) 2019/790, skladno s katero se sistem kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom ne more uporabljati za pravice in dela, ki so predmet obveznega kolektivnega upravljanja.

⁹⁷ Povzeto po: <https://e-uprava.gov.si/.download/edemokracija/datotekaVsebina/193697?disposition=inline>

K 7. členu:

S 7. členom se uporabljeni izrazi v 3. točki 13. člena poenotijo s terminologijo iz Direktive 2014/26/EU. Le-ta namreč ne opredeljuje »pravil o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«, temveč »pravila o nerazdeljivih avtorskih honorarjih«.

Predlaga se sprememba 11. točke drugega odstavka 13. člena veljavnega ZKUASP. Namreč, kolektivne organizacije, ki so že pridobile dovoljenje za kolektivno upravljanje, že razpolagajo z zadostnimi sredstvi za kolektivno upravljanje pravic. V nasprotnem primeru bi namreč to dovoljenje za kolektivno upravljanje izgubile. Izdaja dovoljenja za nove pravice za že obstoječe kolektivne organizacije mora biti hitrejša in administrativno manj zahtevna kot za kolektivne organizacije v nastajanju, saj že izpolnjujejo vse pogoje za delovanje kolektivnih organizacij, prav tako pa so že obstoječe organizacije ustrezno nadzirane s strani pristojnega organa, ki bi jim dovoljenje vzel, če ne bi izpolnjevale z zakonom določenih zahtev.

Zaradi predlaganega 4.b člena, ki opredeljuje pravila glede zahtevkov po pravnih osebah, ki niso kolektivne organizacije, se briše 12. točka drugega odstavka veljavnega 13. člena ZKUASP, saj ni več potrebna.

K 8. členu:

Z namenom odprave zapletov, ki so se v preteklosti pojavljali, ter z namenom vzpostavitve čimbolj transparentnega postopka izdaje dovoljenj, se predlaga, da se člen o pogojih za izdajo dovoljenja preoblikuje v dikcijo pozitivne oblike. Pristojni organ naj presoja predvsem procesne predpostavke za izdajo dovoljenja, medtem ko naj bodo vsebinske predpostavke, skladno z določbami Direktive 2014/26/EU, predvsem v pristojnosti članov kolektivne organizacije – kar je tudi smisel in namen delovanja kolektivnih organizacij na področju upravljanja z avtorsko in sorodnimi pravicami. Dovoljenje za kolektivno upravljanje lahko pridobi pravna oseba, ki je ustanovljena kot kolektivna organizacija ali ima veljaven status kolektivne organizacije v drugi državi članici, vendar mora zakon določiti posebnosti postopka. Jasno mora biti določeno razlikovanje med kolektivno organizacijo kot pravno osebo in dovoljenjem za kolektivno upravljanje, kar posledično pomeni da ena kolektivna organizacija ne pomeni enega dovoljenja za kolektivno upravljanje, saj lahko posamezna kolektivna organizacija pridobi več dovoljenj, kar je razvidno tudi iz 3. člena tega predloga.

Poleg tega je nujno, da se v postopku izdaje dovoljenja omogoči pritožba na pristojno ministrstvo, kar odpravlja trenutno ustavno anomalijo, saj zakonska ureditev, da pritožba ni mogoča, nasprotuje določbam Ustave Republike Slovenije. Po veljavnem ZKUASP je pristojni organ, ki odloča o dovoljenju, edini organ v sestavi ministrstva v Republiki Sloveniji, zoper odločbo katerega ni možna pritožba na drugostopenjski organ, temveč je možna zgolj tožba v upravnem sporu. Postopki so zaradi tega običajno zgolj in samo procesno presojani, presoja pravilnosti uporabe materialnega prava in ugotovitve dejanskega stanja pa je v odločbah pristojnega organa večinoma zanemarjena ali pa celo popolnoma odsotna.

K 9. členu:

Predlog zakona predvideva prenovljeno ureditev firme kolektivne organizacije, zato se besedilo člena nadomešča z novim besedilom.

Zakon, ki ureja gospodarske družbe vsebuje določila glede firme in njenih sestavin, ki se lahko po analogiji uporabljajo tudi za kolektivne organizacije, kljub temu, da je kolektivna organizacija pravna oseba zasebnega prava ustanovljena kot posebna pravno organizacijska oblika. Trenutna ureditev firme v ZKUASP je preskopa, saj ne vsebuje določil glede sestavin firme in uporabe besede Slovenija, oznak države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

Predlog zakona tako jasno določa, da kolektivna organizacija nastopa s svojo firmo, ki jo opredeljuje 9. člen predloga zakona, pri čemer jasno določa, kaj smejo in kaj ne smejo biti njene dodatne sestavine. Tako le-te ne smejo vsebovati besed Slovenija, drugih držav ali

samoupravnih skupnosti, smejo pa vsebovati označbe, ki kolektivno organizacijo dodatno označujejo.

K 10. členu:

Predlagana sprememba prvega odstavka 17. člena ZKUASP bo omogočila krepitev sistema kolektivnega upravljanja ter večjo povezanost kolektivnih organizacij med seboj. Na tak način se bodo znanje in izkušnje, namesto v zasebnih podjetjih, na katere člani nimajo vpliva, zbirale v kolektivnih organizacijah, ki poslujejo pod nadzorom članov in z enakim poslanstvom – v korist imetnikom pravic, ne pa z namenom doseganja čim višjih prihodkov zunanjih izvajalcev.

Predlog zakona tudi dopušča, da se za zunanjega izvajalca določi pravna oseba, ki ni kolektivna organizacija, a le pod pogojem, da ima najmanj ena kolektivna organizacija v taki pravni osebi večinski delež, s čemer se sledi načelu, da taka pravna oseba deluje pod nadzorom kolektivnih organizacij.

K 11. členu:

V predlogu 11. člena zakona gre za redakcijsko spremembo tretjega odstavka 18. člena ZKUASP na način, da se pri delovanju kolektivnih organizacij upošteva tudi implementacija načina kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom.

K 12. členu:

Sprememba prvega odstavka 21. člena ZKUASP odpravlja očitno pomoto veljavnega ZKUASP na način, da se zahteva zapisnik in ne zapis statuta v notarski obliki. Notarski zapis je poseben instrument, ki se ne more uporabljati za statut kolektivne organizacije.

Sprememba 7. točke prvega odstavka 21. člena ZKUASP je predlagana iz pomenskega razloga oziroma zaradi preprečitve nepotrebnega podvajanja zakonskega besedila.

K 13. členu:

Sprememba prvega odstavka 22. člena ZKUASP je posledica nedoslednega prenosa Direktive 2014/26/EU v slovenski pravni red. Skladno s to direktivo je potrebno izrecno določiti, da so člani tisti, ki upravljajo s kolektivno organizacijo (seveda preko organov upravljanja). Gre za zelo pomembno zakonsko določilo, ki kolektivno organizacijo približuje članskim organizacijam, ki imajo torej vse pravice in pristojnosti, da preko organov kolektivne organizacije le-to tudi dejansko ali delegirano (preko organov vodenja in nadzora) upravljajo.

Z novim tretjem odstavkom 22. člena ZKUASP se omogoča bolj fleksibilno upravljanje s kolektivno organizacijo, ki v skladu z Direktivo 2014/26/EU ni »zgolj bančno okence«, temveč mora imeti tudi aktiven stik s prakso zadevnega področja in s tistimi, katerih pravice kolektivno upravlja. Zato je nujno, da kolektivnim organizacijam omogoči tudi ustanavljanje posvetovalnih ali drugih teles, ki jih po lastni presoji oziroma po presoji njenih članov potrebuje za svoje delovanje. Smotrnost ustanovitve in delovanja le-teh pa bodo, preko organov upravljanja kolektivne organizacije, presojali njeni člani, skladno s statutom. Ti dodatni organi so torej oblikovani skladno s svobodno voljo članov kolektivne organizacije ter hkrati ne morejo biti samostojni nosilci pravic in odgovornosti. Le-te so lahko le izvedene, torej podeljene s strani zakonsko opredeljenih organov kolektivne organizacije, kar tudi pomeni, da zakonsko urejeni organi kolektivne organizacije nosijo odgovornost za delovanje drugih teles.

Z novim četrtem odstavkom 22. člena ZKUASP se kolektivni organizaciji nalaga dolžnost, da v svojih internih aktih opredeli način digitalizacije upravljanja in poslovanja, pri čemer mora podrobno opredeliti načine in pogoje elektronskega poslovanja organov kolektivne organizacije. S predlogom zakona se torej nalaga kolektivnim organizacijam, da s pomočjo digitalizacije upravljanja in poslovanja zasledujejo cilje čim večje ekonomske koristi članov

z višjo učinkovitostjo delovanja in nižanjem stroškov poslovanja. Hkrati pa je s predlogom zakona dopuščeno, da vsaka kolektivna organizacija zase in na svoj način opredeli načine in pogoje elektronskega poslovanja.

K 14. členu:

S predlogom se v 23. členu ZKUASP dodajata nova šesti in sedmi odstavek. Šesti odstavek opredeljuje možnost uvedbe predčasnega glasovanja na skupščini, da bi se omogočila učinkovita izvedba skupščine kolektivne organizacije, kar še posebej velja za primere, ko bi bila izvedba skupščine v fizični obliki zaradi višje sile ali drugih okoliščin otežena (pri čemer se predlog zakona ne omejuje zgolj na te primere). V luči navedenega je uzakonitev možnosti elektronskega glasovanja nujno potrebna za optimizacijo bodočega poslovanja in izvajanja skupščine. S predlogom dopolnitve 23. člena je določeno, da je ne glede na tak način glasovanja na skupščini potrebno zagotoviti izvedbo skupščine na način, da se zagotovi ugotavljanje identitete članov ter varno elektronsko komuniciranje, a do mere sorazmerne za uresničitev tega cilja. Tako statut ne sme določiti ukrepov, ki bi presegali ugotavljanje identitete in varno elektronsko komuniciranje.

Z novim sedmim odstavkom 23. člena ZKUASP se kot ustanovitelji kolektivne organizacije štejejo vsi njeni člani. Določilo o ustanoviteljih kolektivne organizacije je potrebno, ker je pravna subjektiviteta po pravni teoriji abstraktni pravni pojem. To poenostavljeno pomeni, da ima načeloma vsaka pravna oseba svoje ustanovitelje – torej druge subjekte oziroma nosilce pravne (in poslovne) sposobnosti. Glede na to, da je skladno z direktivami Evropske unije kolektivna organizacija članska organizacija, je primerno, da se za ustanovitelje kolektivne organizacije določijo njeni člani. Predlog zakona nadalje določa, da le-ti ne odgovarjajo za njene obveznosti ter da se zaradi načela ekonomičnosti ne vpisujejo v sodni register. Ne glede na to pa je vsaka kolektivna organizacija skladno z ZKUASP dolžna voditi evidence svojih članov, ki pa so pogosto številni in se tudi pogosto spreminjajo. Vpisovanje vsake od sprememb v sodni register bi pomenilo nesorazmerno obremenitev tako kolektivnih organizacij kot tudi sodnega registra.

K 15. členu:

Uporabljeni izrazi v prvem odstavku 25. člena ZKUASP se poenotijo s terminologijo iz Direktive 2014/26/EU. Slednja namreč ne opredeljuje »pravil o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«, temveč »pravila o nerazdeljivih avtorskih honorarjih«.

V prvem odstavku 25. člena ZKUASP se spremeni šestnajsta alineja, po kateri je skupščina kolektivne organizacije pristojna tudi za odločanje o njenem prenehanju ter ukrepih za povečanje in zmanjšanje osnovnega kapitala. Hkrati se z dodanima sedemnajsto in osemnajsto alinejo širijo pristojnosti skupščine še na odločanje o nerazdeljivih avtorskih honorarjih, ki jih skladno s to omejitvijo skupščina lahko nameni bodisi v namenske sklade bodisi za povečanje delilne mase za poslovno leto. Hkrati je skupščina pooblaščen tudi za odločanje o vseh drugih vprašanjih, ki urejajo razmerja med člani kolektivne organizacije in niso urejena v statutu. Gre za preprečevanje morebitnih pravnih praznin, kar pomeni, da je vsakršno vprašanje, ki se pojavi v razmerju med člani in kolektivno organizacijo in ki hkrati še ni urejeno v statutu, v pristojnosti skupščine, ne pa drugih organov kolektivne organizacije ali celo drugih zunanjih subjektov.

K 16. členu:

S 16. členom so dodajata nova 29.a in 29.b člen.

S 29.a členom se ureja prenehanje kolektivne organizacije, ki lahko preneha s kvalificiranim sklepom skupščine ali v primeru, da ji je pristojni organ odvzel vsa dovoljenja za kolektivno upravljanje. Tako kot predlog zakona ureja nastanek in delovanje kolektivne organizacije, je v izogib pravni praznini potrebno, da uredi tudi njeno prenehanje, to je postopek, s katerim kolektivna organizacija preneha, in pogoje, pod katerimi preneha.

Ne glede na siceršnje pravno ureditev pa predlog zakona v drugem in tretjem odstavku ureja pravni položaj dovoljenja za kolektivno upravljanje kolektivne organizacije, ki je prenehala (v primeru iz prve alineje prvega odstavka 29.a člena predloga zakona) in njene likvidacijske mase.

Skladno s predlogom mora v takih primerih ključno vlogo prevzeti pristojni organ, ki mora določiti kolektivno organizacijo, ki bo vstopila v pravni položaj prenehane kolektivne organizacije ter opredeliti pripad likvidacijske mase. Skladno s predlogom zakona mora pristojni organ ravnati po načeli največje koristi za imetnike pravic, kolektivno upravljane preko kolektivne organizacije, ki je prenehala, pri čemer izrecno prepoveduje kakršnakoli vračila iz naslova ustanoviteljskih pravic.

Z 29.b členom je urejen podreden sklic na zakon, ki ureja gospodarske družbe iz razloga preprečevanja podvajanja normativnih ureditev. Za kolektivno organizacijo se tako, kljub njeni posebni statusno pravni obliki, podredno uporabljajo določila zakona, ki ureja gospodarske družbe. Predlog zakona ureja statusno pravna pravila kolektivnih organizacij, njeno ustanovitev, ustanovitelje, organe, vodenje ter prenehanje. Dodatna vprašanja, pomembna za poslovanje kolektivnih organizacij in ki niso celovito urejena v predlogu zakona, pa so skupna določila o družbah iz ZGD-1, predvsem I. del ZGD-1 (členi od 1 do 71), kjer se s predlogom zakona uveljavlja smiselna uporaba ZGD-1 glede vprašanj, ki jih predlog zakona ne ureja ali jih ne ureja dovolj natančno.

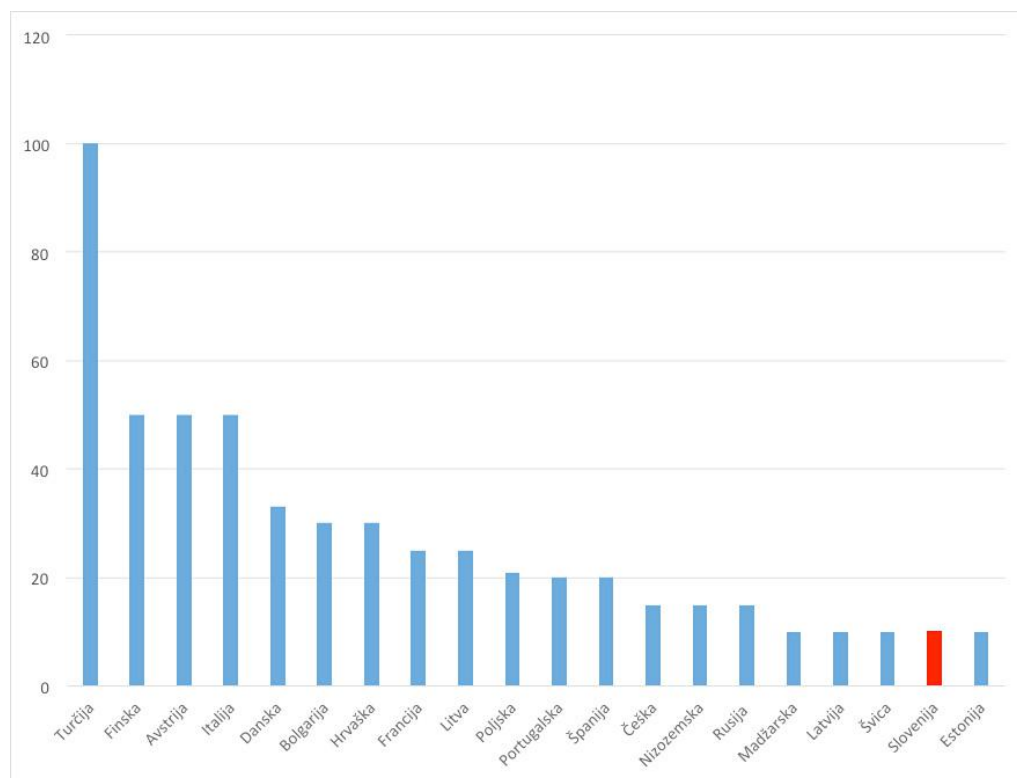
K 17. členu:

S predlagano spremembo se uporabljeni izrazi v prvem odstavku 33. člena ZKUASP poenotijo s terminologijo iz Direktive 2014/26/EU. Le-ta namreč ne opredeljuje *»pravil o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«*, temveč *»pravila o nerazdeljivih avtorskih honorarjih«*.

Veljavna ureditev v drugem odstavku 33. člena ZKUASP opredeljuje vplačila v namenske sklade, kar v praksi vpliva na oteženo oziroma praktično nemogoče izvajanje te določbe v praksi. Poleg tega postavlja člane slovenskih kolektivnih organizacij v primerjavi s tujimi v slabši položaj, saj so v večini tujih zakonodaj, vplačila v namenske sklade širše opredeljena. Trenutno veljavna ureditev uvaja neupravičeno razlikovanje med avtorskimi organizacijami in organizacijami, ki upravljajo s sorodnimi pravicami, saj izrecno prepoveduje namenske sklade za izvajalce, proizvajalce fonogramov in filmske producente. Tako razlikovanje nima ne dejanske ne pravne podlage, zato ni ustrezno in ga je potrebno nadgraditi.

Predlog zakona tako dodatno določa, da lahko kolektivna organizacija, skladno z novimi opredelitvami osnovnih pojmov, v namenske sklade nameni tudi nerazdeljive avtorske honorarje, če tako določi skupščina. Po našem mnenju se ta sredstva ne bi smela šteti v 'kvoto' 10 %, ki se skladno z obstoječo zakonodajo oblikujejo na podlagi sklepa skupščine od zbranih nadomestil. Nerazdeljena sredstva morajo biti od te kvote neodvisna, saj lahko v nasprotnem primeru v celoti dosežejo ali celo presežejo zakonsko določeno kvoto 10 %, torej skupščina sploh ne bi mogla odločati o višini sredstev, namenjenih za sklade. Če bi višina nerazdeljenih sredstev celo preseгла 10 %, bi ostal preostanek sredstev nad 10% nerazdeljen.

V Sloveniji zakon namreč predvideva, da se lahko v t. i. sklade odvede največ 10 %, kar nas postavlja na »rep« vseh držav članic EU. V sled napačnemu tolmačenju je torej potrebno jasno opredeliti, da teh 10% predstavlja odstotek od zbranih nadomestil, pri čemer se v to kvoto ne štejejo nerazdeljivi avtorski honorarji, ki so skladno s sklepom skupščine namenjeni v namenske sklade.

Graf 1: Prikaz višine sredstev, ki jih v posameznih državah kolektivne organizacije namenijo v sklade od nadomestila za privatno kopiranje

Predlog zakona oblikovanje skladov poenoti s terminologijo Direktive 2014/26/EU, ki opredeljuje tri možne oblike namenskih skladov, ki se prenašajo, pri tem pa je še zlasti potrebno upoštevati recital št. 3 te direktive, ki se glasi: »Na podlagi člena 167 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) mora Unija pri svojih ukrepih upoštevati kulturno raznolikost ter prispevati k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino. Organizacije za kolektivno upravljanje pravic imajo in bi morale še naprej imeti pomembno vlogo pri spodbujanju raznolikosti kulturnega izražanja, tako da najmanjšim in manj priljubljenim repertoarjem omogočajo dostop na trg, in da zagotavljajo socialne, kulturne in izobraževalne storitve v korist imetnikov pravic in javnosti.«

S predlogom spremenjenega tretjega odstavka 33. člena ZKUASP je opredeljeno, da so skladi ločena namenska sredstva, oblikovana za enega ali več naslednjih namenov:

- spodbujanje kulturno-umetniškega ustvarjanja, pri čemer morajo sredstva prejeti še neuveljavljeni ustvarjalci;
- razširjanje in promocijo avtorskih del;
- socialne namene; ter
- izobraževalne namene.

Nov četrti odstavek 33. člena ZKUASP določa, da so lahko prejemniki sredstev iz namenskih skladov le osebe, ki imajo stalno prebivališče ali sedež v Republiki Sloveniji na dan objave razpisa o delitvi sredstev namenskih skladov. S to določbo se preprečuje špekulativne spremembe prebivališč in sedežev potencialnih upravičencev.

K 18. členu:

Po definiciji iz 4. člena ZKUASP je kolektivna organizacija pooblaščenca za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic v imenu in za račun več kot enega imetnika pravic, zato je potrebno, da se termin »imetnik pravic« v zakonu dosledno uporablja. S tega vidika je sprememba v prvem odstavku 34. člena ZKUASP redakcijske narave.

K 19. členu:

S spremembo (naslova in besedila člena) se uporabljeni izrazi v šestem odstavku 35. člena uskladijo s pomenom, ki ga imajo po Direktivi 2014/26/EU. Slednja namreč ne opredeljuje »pravil o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«, temveč »pravila o nerazdeljivih avtorskih honorarjih«.

S predlogom spremembe prvega odstavka 35. člena ZKUASP se avtorski honorarji po pravih kolektivne organizacije razdelijo upravičenim imetnikom (delitev avtorskih honorarjev). Predlog nadalje določa, da kadar avtorskih honorarjev ni mogoče razdeliti, se ti zneski vodijo na ločenem računu kolektivne organizacije (nerazdeljeni avtorski honorarji).

S predlogom spremembe drugega odstavka 35. člena je določeno, da kolektivna organizacija izvede vse ukrepe za identifikacijo imetnika pravic s pregledom podatkov o imetnikih pravic, evidence članov in imetnikov pravic ter drugih podatkov, ki so ji na voljo. Ko je imetnik pravice identificiran in obveščen o razdelitvi avtorskih honorarjev, je dolžan kolektivni organizaciji na njeno zahtevo v razumnem roku posredovati vse potrebne podatke za izplačilo avtorskega honorarja. Imetniki pravic morajo torej aktivno skrbeti za uresničevanje svojih pravic, zato je potrebno, da pravočasno zagotavljajo vse podatke za izplačilo. S tem se zagotavlja izplačilo honorarjev v izogib situaciji, ko bi prišlo do razdeljenih, vendar neizplačanih honorarjev. V kolikor imetniki pravic ne zagotovijo ustreznih podatkov v določenem roku, le-ti pridejo v zamudo, ki ima enake posledice kot upniška zamuda, skladno z zakonom, ki ureja obligacijska razmerja. V kolikor upniška zamuda traja tri leta, se šteje, da so razdeljeni vendar neizplačani avtorski honorarji postali nerazdeljivi avtorski honorarji, ki se lahko (skladno s sklepom skupščine) namenijo v namenski sklad iz 33. člena ZKUASP ali pa so predmet ponovne delitve.

S predlogom šestega odstavka 35. člena ZKUASP je določeno, da če avtorskih honorarjev kljub vsem razumno izvedenim ukrepom ni mogoče razdeliti, se po treh letih od konca poslovnega leta za katerega so bili zbrani, in pod pogoji iz drugega, tretjega in petega odstavka tega člena, štejejo za nerazdeljive avtorske honorarje.

K 20. členu:

Namen predlagane spremembe 37. člena ZKUASP je varstvo podatkov in interesov drugih imetnikov pravic, saj so imetniki omejeni s pravicami drugih, hkrati pa omogoča posameznemu članu uresničevanje pravice do vpogleda v podatke, ki se nanj nanašajo. Za nadzor ostale dokumentacije je zadolžen Nadzorni odbor.

Smiselno enako je določeno tudi za tuje kolektivne organizacije in neodvisne organe upravljanja.

Glede na to, da se to določilo nanaša na kolektivno upravljanje, pravica po novem 37. členu ZKUASP ni priznana vsem imetnikom pravic. Šteje se namreč, da je s pooblastilom imetnika pravic kolektivni organizaciji bila dana prošnja za članstvo v kolektivni organizaciji, razen če imetnik pravic izrecno navede, da ne želi postati član kolektivne organizacije. Vsak od imetnikov lahko namreč član kolektivne organizacije, ki kolektivno upravlja (med ostalimi) tudi njegove pravice.

S tega vidika je primerneje, da se vsak od članov obrača na matično kolektivno organizacijo, le-ta pa nato od druge kolektivne organizacije zahteva podatke, kot to izhaja iz predloga drugega odstavka 37. člena ZKUASP. Seveda pa imajo vsi člani kolektivne organizacije po predlogu prvega odstavka 37. člena ZKUASP pravico vedno zahtevati tovrstne podatke od kolektivne organizacije, katere člani so, pod pogoji iz predloga prvega odstavka 37. člena ZKUASP.

K 21. členu:

Zahteva po objavi repertoarja v primerih obveznega kolektivnega upravljanja ali kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom je nesmiselna, saj je varstvo uporabnikov (kar je edini smisel določbe o javni objavi repertoarja) zagotovljeno s tem, da se objavi zlasti in predvsem tisti repertoar, ki je izvzet iz kolektivnega upravljanja. S predlogom spremembe se uvaža torej t.i. negativna definicija, kar pomeni, da se objavi repertoar, ki ni kolektivno upravljan, za ostali del pa velja pravna domneva, da je kolektivno upravljan. Tako bodo objave bolj pregledne za uporabnike, predvsem pa zelo konkretne in bodo jasen signal uporabnikom, da morajo urediti uporabo tovrstnega repertoarja neposredno z imetniki pravic. Tak način objav bo tudi primerljiv s tujo prakso, saj že bežen pregled po straneh tujih kolektivnih organizacij pokaže, da prav nobena repertoarja ne objavlja na način, kot je to zahtevano pri nas. Tudi sicer za avtorsko delo, ki ni del objavljenega repertoarja, ki je upravljan obvezno kolektivno, nikakor ne pomeni, da zanj ni potrebno plačati avtorskega honorarja.

Ta sprememba je predlagana v skladu s primerljivo mednarodno prakso in zaradi enostavnejšega in bolj preglednega upravljanja pravic znotraj obveznega kolektivnega upravljanja in kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom.

Uporabljeni izrazi v 10. točki prvega odstavka 39. člena se poenotijo s terminologijo iz Direktive 2014/26/EU, ki ne opredeljuje »pravil o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«, temveč »pravila o nerazdeljivih avtorskih honorarjih«.

K 22. členu:

Potrebe po trimesečnem dodatnem roku ni, tudi v praksi nima posebnega pomena. Dovolj je, da se ohrani rok osem mesecev iz osmega odstavka 40. člena ZKUASP. Trenutno zakon določa, da mora kolektivna organizacija na podlagi zaključenih poslovnih knjig za vsako poslovno leto v treh mesecih po koncu tega poslovnega leta sestaviti letno poročilo. Nadalje določa, da je potrebno opraviti revizijo (katera se skladno z določbami zakona, ki ureja gospodarske družbe opravi v roku šestih mesecev po preteku poslovnega leta); ter nenazadnje, da se mora letno poročilo na AJPes objaviti v roku osmih mesecev po koncu poslovnega leta. V sled dejstvu, da za letno poročilo kolektivne organizacije torej veljajo smiselno enake določbe glede revizije in javne objave letnega poročila, kot veljajo za družbe, ki so skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, razvrščene med srednje ali velike družbe, predlagamo poenotenje tudi glede roka za sestavo letnega poročila. Slednje so namreč zavezane sestaviti letno poročilo v roku, ki revizorjem omogoča pravočasno izdajo revizorjevega mnenja. Menimo torej, da je trimesečni rok za pripravo letnega poročila nepotreben in z vidika časovnice oziroma priprave letnega poročila celo neprimeren. Na podlagi navedenega predlagamo, da se trimesečni rok v petem odstavku 40. členu ZKUASP črta.

K 23. členu:

Uporabljeni izrazi v 13. točki drugega odstavka 41. člena ZKUASP se poenotijo s terminologijo iz Direktive 2014/26/EU, ki ne opredeljuje »pravil o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«, temveč »pravila o nerazdeljivih avtorskih honorarjih«.

Zahteva po navedbi podatkov o prejemniku namenskih sredstev odstopa od prakse tujih kolektivnih organizacij, prav tako tudi ni del evropske zakonodaje in je v praksi nepotreben mehanizem nadzora. Predlagana sprememba tega člena varuje človekovo dostojanstvo in zasebnost prejemnikov, ki prejemajo sredstva namenskih skladov.

K 24. členu:

Glede na dolgoletni razvoj kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic v Sloveniji, in sedaj že obširno (sodno) prakso na tem področju, zahteve, ki jih določata 1. in 2. točka četrtega odstavka 45. člena ZKUASP za opredelitev tarife za uporabo avtorskih del niso več potrebne. Poleg tega so zahteve iz 1. in 2. točke četrtega odstavka 45. člena ZKUASP v praksi potencialno neizvedljive – ZKUASP namreč ne določa postopka za določitev zača-

sne tarife v primeru, da ne obstaja deset držav članic, ki so tarifo za upravljanje posamezne vrste avtorskih pravic že uredile. V tem primeru bi nastala pravna praznina, saj začasne tarife v primeru neobstoja prakse v tujini ne bi bilo mogoče določiti. Vsled navedenemu predlog zakona briše minimalno število držav članic, katerih tarife je potrebno upoštevati pri določanju nove tarife. Predlaga se tudi, da se v primeru, ko je tarifa v preteklosti že bila določena (pa je sporazum prenehal veljati), lahko kolektivna organizacija tarifo iz tega sporazuma šteje za primerno začasno tarifo (tj. do sprejema in podpisa novega sporazuma).

Predlog četrtega odstavka 45. člena ZKUASP tako določa, da če za posamezno vrsto uporabe avtorskih del tarifa še nikoli ni bila določena ali če tarifa trenutno ni določena zaradi prenehanja skupnega sporazuma iz drugega odstavka tega člena, lahko kolektivna organizacija sama določi začasno tarifo, tako da bodisi za začasno tarifo določi tarifo izteklega sporazuma iz drugega odstavka tega člena, bodisi tako da tarifo določi po naslednjem postopku:

- od izbranih tarif držav članic za istovrstne avtorske pravice, istovrstna avtorska dela in njihove istovrstne načine uporabe izloči tarife, ki po višini najbolj odstopajo od aritmetične sredine, in sicer tako, da izloči 25% tarif s spodnjimi vrednostmi in 25% tarif z zgornjimi vrednostmi; in
- določi povprečje tarif neizločenih izbranih držav članic za istovrstne avtorske pravice, istovrstna avtorska dela in njihove istovrstne načine uporabe; ter
- kot korekcijski faktor določenega povprečja tarif upošteva obseg repertoarja, ki ga zastopa, in razmerje med povprečjem bruto domačega proizvoda na prebivalca v enoti kupne moči v preostalih izbranih sedmih državah članicah in bruto domačim proizvodom na prebivalca v enoti kupne moči v Republiki Sloveniji, vse glede na koledarsko leto pred določitvijo začasnih tarif.

K 25. členu:

S spremembo drugega odstavka 69. člena ZKUASP se v skladu z načelom pravne varnosti in transparentnosti določi začetek postopka zaradi učinkovitega uresničevanja pravic kolektivne organizacije.

K 26. členu:

Z brisanjem šestega odstavka 72. člena ZKUASP se briše ustavna anomalija, ko pritožbe zoper ukrepe pri kršitvah kolektivnih organizacij ni. Ustava Republike Slovenije pravno sistemsko omogoča prepoved pritožbe zoper odločitve prvostopnih organov v taksativno naštetih izjemah. Glede na to, da med njimi niso navedene okoliščine iz šestega odstavka 72. člena ZKUASP, je primerno, da se ta odstavek črta.

K 27. členu:

S 27. členom predloga zakona za 74. členom ZKUASP dodaja nova 74.a in 74.b člen.

S 74.a členom je za zagotovitev pravne varnosti potrebno jasno določiti konec postopka nadzora, možnost pritožbe na pristojno ministrstvo zaradi varstva ustavnih pravic (varstvo t.i. pravic iz ustvarjalnosti in pravice do pravnega sredstva).

S 74.b členom predloga zakona je določen obvezen rok za pristojni organ, da postopke nadzora zaključi v roku treh mesecev od njegovega začetka. Določba je potrebna zaradi dolgotrajnih in obsežnih postopkov, ki obremenjujejo delo kolektivnih organizacij. S tem se sledi ciljem hitrih in učinkovitih postopkov nadzora. V primeru, ko organ ne odloči v predpisanem roku, je zaradi zagotovitve pravne varnosti potrebno zagotoviti posledico, to je ustavitev postopka.

K 28. členu:

S predlogom novega 77. člena ZKUASP se uvajajo tri spremembe:

- izenačitev vseh prekrškov kolektivnih organizacij (brez členitve v sedaj veljavne prvi, drugi in tretji odstavek),
- možnost izrekanja opozorila, če pristojni organ ugotovi okoliščine, ki omogočajo izrek opozorila po zakonu, ki ureja prekrške,
- pravno sistemsko ureditev kaznovanja odgovornih oseb po novem drugem odstavku 77. člena ZKUASP

Namen globe je načeloma generalna prevencija, vendar pa morajo biti kljub temu globe oziroma kazni sorazmerne glede na prekršek oziroma kršitev, s čimer se uresničuje načelo pravne države in spoštovanje človekovih pravic. Skladno z načelom sorazmernosti naj se globa oziroma sankcija razlikuje glede na težo prekrška, zato naj se uvede tudi možnost opozorila. Nadalje v praksi prekrškovnega prava globe za odgovorne osebe nikoli niso identične globam pravnega subjekta, pač pa po večini dosega približno 10% globe določene za pravni subjekt. Predlagamo torej sorazmernost pri določanju višine globe tudi glede na to ali gre za pravni subjekt ali pa njegovo odgovorno osebo. S tem bi se doseglo poenotenje glede na obstoječo zakonodajno in nomotehnično prakso v Republiki Sloveniji.

K 29. členu

S predlogom spremembe 78. člena se za prekrške pravnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost določa višja globa za kršitve navedenih subjektov. Višina globe je dodatno razmejena glede na velikost kršitelja (torej glede na dejstvo, ali se kršitelj glede na svojo velikost, skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, šteje za veliko, srednjo, majhno ali mikro družbo).

S spremembo višine globe se zasleduje zagotavljanje preventivnega učinka zagrožene kazni, saj je po veljavnem zakonu le-ta nesorazmerno nizka glede na potencialne obveznosti navedenih subjektov do kolektivnih organizacij. Namreč vse obveznosti navedenih subjektov so namenjene pridobitvi podatkov za obračun zbiranja avtorskih honorarjev. V kolikor uporabnik teh informacij ne pošlje ali so le-ti nepopolni, je zbiranje avtorskih honorarjev onemogočeno ali vsaj v veliki meri oteženo. S pošiljanjem netočnih oziroma nepopolnih podatkov, pa se uporabnik lahko izgane plačilu avtorskih honorarjev v dejanski višini, kar lahko znatno preseže zagroženo globo. V praksi se torej pojavlja, da uporabnik raje tvega izrek globe (v trenutni maksimalni višini 6.000 EUR), kar pa predstavlja zelo nesorazmeren znesek avtorskih honorarjev, ki bi jih bil ta isti uporabnik dolžan plačati kolektivni organizaciji, v kolikor bi dosledno izpolnjeval svoje obveznosti. Če poenostavimo, namesto da bi uporabnik plačal 100.000 EUR ali morda celo več avtorskih honorarjev kolektivni organizaciji, raje tvega izrek globe v višini od 600 do 6.000 EUR.

Z namenom preprečitve potencialnih zlorab je torej potrebno predvidene globe zvišati zlasti z namenom zagotavljanja njihovega preventivnega učinka, ter z namenom zavarovanja pravic avtorjev do prejema pravičnega nadomestila.

K 30. členu:

Določila 79. člena ZKUASP so smiselno prenesena v nov 77. člen ZKUASP z 29. členom predloga zakona.

K 31. členu:

Uporabljeni izrazi v 3. točki drugega odstavka 81. člena se poenotijo s terminologijo iz Direktive 2014/26/EU. Slednja namreč ne opredeljuje »pravil o nerazdeljenih avtorskih honorarjih«, temveč »pravila o nerazdeljivih avtorskih honorarjih«.

K 32. členu:

ZKUASP kolektivnim organizacija določa možnost oziroma obveznost, da v skladu s statutom oblikujejo različne namenske sklade, pri čemer lahko v tem primeru prostovoljnega oblikovanja namenskih skladov zanje namenijo največ 10% zbranih avtorskih honorarjev. V primeru, da ima kolektivna organizacija nerazdeljive avtorske honorarje, pa namenske sklade mora oblikovati. Poleg tega so sredstva namenskih skladov last imetnikov pravic, sredstva sklada se vodijo ločeno na računu kolektivne organizacije za vsak sklad posebej, izrecno pa mora biti zagotovljena tudi preglednost delovanja namenskih skladov.

ZASP, ki je zadevno področje urejal pred sprejetjem in uveljavitvijo ZKUASP, ni določal obveznosti oblikovanja namenskih skladov, prav tako ni vseboval podrobnejših določil glede ravnanja z nerazdeljenimi avtorskimi honorarji (pri čemer je ta pojem bil v uporabi pred sprejemom in uveljavitvijo Direktive 2014/26/EU, po njenem sprejemu pa pravne podlage za uporabo tega pojma ni več). Nerazdeljeni avtorski honorarji so torej v smislu ZKUASP zgolj tisti, ki so kolektivnim organizacijam ostali iz obdobja pred uveljavitvijo ZKUASP.

S predlogom 32. člena se določa prehodna določba, ki bo vse nerazdeljene avtorske honorarje, zbrane pred uveljavitvijo ZASP v letu 2016 in ki ne bodo razdeljenim imetnikom pravic na dan 31.12.2021, ko poteče zastaralni rok po določbah zakona, ki ureja obligacijska razmerja, opredelila za nerazdeljive avtorske honorarje. S tem bodo kolektivne organizacije omogočile članom, da ponovno odločajo o teh honorarjih, ki bodo postali nerazdeljivi avtorski honorarji. To po predlogu tega zakona skupščini kolektivne organizacije omogoča, da jih ponovno nameni delitvi ali pa da jih razporedi v namenske sklade.

K 33. členu:

V izogib zmedi in v luči sprememb trenutnega ZKUASP glede pravno organizacijske oblike kolektivnih organizacij je potrebno jasno določiti obliko kolektivnih organizacij ob uveljavitvi sprememb zakona. Obstoječim kolektivnim organizacijam pravno organizacijska oblika, v kateri so bile ustanovljene, z dnem uveljavitve tega zakona ugasne, če v skladu s 4.b členom tega zakona ne odločijo za izčlenitev poslovanja na novo pravno osebo.

Določi se ustrezno predhodno obdobje za namen uskladitve kolektivnih organizacij s tem zakonom. Vse kolektivne organizacije morajo pridobiti pozitiven odločitev pristojnega organa, ki pa mora o vlogi kolektivne organizacije odločiti v roku 60 dneh od prejema popolne vloge.

S tretjim odstavkom 32. člena ZKUASP je določeno, da mora pristojni organ vse vloge, ki so bile vložene pred uveljavitvijo tega zakona zaključiti po določbah tega zakona.

K 34. členu:

Prehodna določba določa, da obstoječa dovoljenja za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic ostanejo v veljavi.

Prehodna določba upošteva tudi dejstvo, da se določene pravice iz trenutnega sistema obveznega kolektivnega upravljanja prenesene v sistem kolektivnega upravljanja z razširjenim učinkom. V povezavi z navedenim je za poenostavitev in v izogib ponovnemu postopku pridobitve dovoljenja za kolektivno upravljanje zaradi delnega preoblikovanja obveznega kolektivnega upravljanja v kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom, dovoljenje za obvezno kolektivno upravljanje, postane dovoljenje za kolektivno upravljanje z razširjenim učinkom. O tem pristojni organ, če je to potrebno, izda kolektivnim organizacijam odločbo za kolektivno upravljanje, s katerim bo opredelil oba različna načina kolektivnega upravljanja po tem zakonu. Pristojni organ mora o tem odločiti v roku treh mesecev. Gre za uskladitev s prakso v tujini.

K 35. členu:

Zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

2. člen

(prenos direktiv Evropske unije)

(1) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL L št. 84 z dne 20. 3. 2014, str. 72; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2014/26/EU).

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenašata:

- Direktiva Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6. 10. 1993, str. 15) in
- Direktiva 2006/116/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 372 z dne 27. 12. 2006, str. 12), ki je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2011/77/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2011 o spremembi Direktive 2006/116/ES o trajanju varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 265 z dne 11. 10. 2011, str. 1).

3. člen

(pojmi)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- »avtorski honorar« je prihodek iz naslova uporabe avtorskega dela ali predmeta sorodnih pravic;
- »avtorska pravica«, »sorodne pravice« in »avtorsko delo« imajo isti pomen kot v zakonu, ki ureja avtorsko in sorodne pravice;
- »država članica« je država članica Evropske unije in Evropskega gospodarskega prostora;
- »imetnik oziroma imetnica pravic (v nadaljnjem besedilu: imetnik pravic)« je avtor oziroma avtorica (v nadaljnjem besedilu: avtor), izvajalec oziroma izvajalka (v nadaljnjem besedilu: izvajalec), proizvajalec fonograma, filmski producent, RTV organizacija, založnik, izdelovalec podatkovnih baz in vsaka druga oseba, razen kolektivne organizacije, na katero so bile z zakonom, pogodbo ali drugim pravnim poslom prenesene posamične materialne avtorske pravice in druge pravice avtorja ali sorodne pravice, ali ki je na podlagi pogodbe ali drugega pravnega posla ali zakona upravičena do avtorskega honorarja;
- »povezana oseba« ima isti pomen kot v zakonu, ki ureja medije;
- »pravice za spletno uporabo glasbenih del« so avtorske pravice, ki imajo isti pomen kot v zakonu, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, in jih uporabnik pridobi za spletno uporabo glasbenih del;
- »pristojni organ« je Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino;
- »register« je register na podlagi zakona, ki ureja statusno obliko pravne osebe, ki je kolektivna organizacija;
- »repertoar« je seznam avtorskih del, na katerih kolektivna organizacija ali neodvisni subjekt upravljanja upravlja avtorske pravice;
- »statut« je akt o ustanovitvi pravne osebe;
- »tuja kolektivna organizacija« je kolektivna organizacija, ki nima sedeža ali podružnice v Republiki Sloveniji;
- »večozemeljska licenca« je dovoljenje za uporabo avtorskega dela, ki zajema ozemlje več kot ene države članice.

4. člen **(kolektivna organizacija)**

Kolektivna organizacija je pravna oseba, ki je pridobila dovoljenje pristojnega organa in je na podlagi pooblastila imetnika pravic ali tega zakona pooblaščen za kolektivno upravljanje avtorske ali sorodnih pravic v imenu in za račun več kot enega imetnika pravic in v njihovo skupno korist, pri čemer je to njena edina in glavna dejavnost, in izpolnjuje eno ali obe od naslednjih meril:

- je v lasti ali pod nadzorom svojih članov;*
- je nepridobitna.*

9. člen **(obvezno kolektivno upravljanje)**

Ne glede na drugi odstavek 7. člena tega zakona imetnik pravic upravlja svoje pravice na že objavljenih avtorskih delih le prek kolektivne organizacije (obvezno kolektivno upravljanje), če gre za:

- 1. priobčitev javnosti neodrskih glasbenih in pisanih del, razen pravice dajanja na voljo javnosti iz 32.a člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 - uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13 in 56/15; v nadaljnjem besedilu: ZASP);*
- 2. ponovno prodajo izvirnikov likovnih del (sledna pravica iz 35. člena ZASP);*
- 3. reproduciranje avtorskih del za privatno in drugo lastno uporabo ter njihovo fotokopiranje prek obsega iz 50. člena ZASP;*
- 4. kabelsko retransmisijo avtorskih del, razen pri lastnih oddajanjih RTV organizacij, ne glede na to, ali gre za njihove lastne pravice ali pa so te nanje prenesli drugi imetniki pravic, in*
- 5. pravico do dodatnega letnega nadomestila iz 122.b člena ZASP.*

13. člen **(vloga za izdajo dovoljenja)**

(1) Vloga za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje avtorske pravice se vloži pri pristojnem organu. V njej se navedejo firma ali ime, sedež in matična številka pravne osebe, ki vloga vlogo, ter avtorske pravice, kategorije imetnikov pravic in vrsta avtorskih del, na katere se vloga nanaša.

(2) K vlogi se priloži:

- 1. statut;*
- 2. pravila o delitvi zbranih avtorskih honorarjev;*
- 3. pravila o uporabi nerazdeljenih zneskov avtorskih honorarjev;*
- 4. pravila o politiki vlaganja avtorskih honorarjev v bančne depozite in uporabi teh prihodkov, če bo to izvajala;*
- 5. pravila o stroških poslovanja;*
- 6. pravila o namenskih skladih, če bodo oblikovani;*
- 7. pravila o obvladovanju tveganj;*
- 8. repertoar;*
- 9. seznam članov oziroma članic (v nadaljnjem besedilu: član) in seznam imetnikov pravic, ki so pooblastili pravno osebo za upravljanje njihovih avtorskih pravic na avtorskih delih, pod pogojem, da bo pravna oseba dobila zahtevano dovoljenje, ter seznam teh pravic;*
- 10. v primeru obveznega kolektivnega upravljanja avtorske pravice s tujimi kolektivnimi organizacijami podpisana pisma o nameri ali sklenjene sporazume o zastopanju;*
- 11. dokazila o sredstvih, s katerimi bo pravna oseba kolektivno upravljala avtorske pravice in*
- 12. sklep oseb, ki imajo upravljalvske pravice, v skladu z zakoni, da soglašajo z vlogo*

za izdajo dovoljenja in se za čas statusa kolektivne organizacije odpovedujejo upravljavskim pravicam v pravni osebi v korist članov kolektivne organizacije.

(3) Neodvisni subjekt upravljanja k vlogi iz prvega odstavka tega člena priloži:

1. dokazilo, da ni v celoti ali deloma v neposredni ali posredni lasti ali pod nadzorom imetnikov pravic;
2. dokazilo, da je to njegova edina ali glavna pridobitna dejavnost, in
3. seznam imetnikov pravic, ki so pooblastili pravno osebo za upravljanje njihovih avtorskih pravic na avtorskih delih, pod pogojem, da bo pravna oseba d zahtevano dovoljenje, ter seznam teh pravic in del.

14. člen

(dovoljenje za kolektivno upravljanje)

(1) Pristojni organ ne izda dovoljenja za kolektivno upravljanje avtorske pravice pravni osebi, če vloga in predloženi dokumenti iz prejšnjega člena niso v skladu z zakonom, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, in tem zakonom ali če iz njih izhaja, da pravna oseba ne bo zagotovila učinkovitega kolektivnega upravljanja pravic.

(2) Pristojni organ ne izda dovoljenja za upravljanje avtorske pravice neodvisnemu subjektu upravljanja, če vloga in predloženi dokumenti iz prejšnjega člena niso v skladu z zakonom, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, in tem zakonom.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena pristojni organ v primerih iz 9. člena tega zakona ne izda dovoljenja za kolektivno upravljanje avtorske pravice pravni osebi, če je za isto vrsto avtorskih del in za iste pravice že izdano dovoljenje za kolektivno upravljanje avtorske pravice drugi kolektivni organizaciji.

(4) V postopku izdaje dovoljenja se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Zoper odločitev pristojnega organa ni dovoljena pritožba, možna pa je tožba v upravnem sporu.

15. člen

(firma ali ime)

(1) Firma ali ime kolektivne organizacije mora vsebovati oznako k.o.

(2) Kolektivna organizacija mora v 14 dneh od izdaje dovoljenja predlagati vpis firme ali imena v register.

17. člen

(zunanji izvajalec)

(1) Kolektivna organizacija lahko s pogodbo prenese na drugo kolektivno organizacijo ali gospodarsko družbo (v nadaljnjem besedilu: zunanji izvajalec) izvajanje administrativno-tehničnih nalog v zvezi s kolektivnim upravljanjem pravic iz 5. do 7. točke prvega odstavka prejšnjega člena. Zunanji izvajalec prenesenih nalog ne sme prenesti na drugo osebo.

(2) Kolektivna organizacija odgovarja za izvajanje prenesenih nalog zunanjega izvajalca.

(3) Zunanji izvajalec, ki ni druga kolektivna organizacija, je pod nadzorom kolektivne organizacije.

(4) Pogodba z zunanjim izvajalcem vsebuje naloge, ki jih kolektivna organizacija prenaša na zunanjega izvajalca. Pogodba in njena sprememba začne veljati, ko jo potrdi skupščina z večino najmanj treh četrtin na skupščini navzočih glasovalnih pravic. O odpovedi pogodbe z zunanjim izvajalcem odloča poslovodstvo.

(5) Kolektivna organizacija o sklenitvi, spremembi in odpovedi pogodbe z zunanjim izvajalcem v 14 dneh od njene uveljavitve obvesti pristojni organ.

(6) Za zunanjega izvajalca se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o nadzoru kolektivnih organizacij.

18. člen **(pooblastilo imetnika pravic)**

(1) Imetnik pravic pisno pooblasti kolektivno organizacijo za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu in za ozemlja po lastni izbiri, ne glede na državo članico svojega državljanstva ali prebivališča ali državo članico sedeža kolektivne organizacije.

(2) Imetnik pravic lahko za upravljanje določene avtorske pravice na določenem avtorskem delu za določeno ozemlje pooblasti le eno kolektivno organizacijo. Kolektivna organizacija brez pooblastila imetnika pravic ne more upravljati avtorske pravice na določenem avtorskem delu.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek lahko pristojna kolektivna organizacija v primerih iz 9. člena tega zakona upravlja avtorske pravice brez pooblastila imetnika pravic.

(4) Imetnik pravic lahko sam, ne glede na pooblastilo kolektivni organizaciji, dovoli uporabo svojega avtorskega dela za nekomercialno rabo (za humanitarni, kulturni, izobraževalni namen ipd.). O tem imetnik pravic obvesti kolektivno organizacijo najpozneje 15 dni po izdaji takšnega dovoljenja.

(5) Kolektivna organizacija ne more zavrnila upravljanja pravic iz prvega odstavka tega člena, če upravlja takšne avtorske pravice na takšni vrsti avtorskih del na določenem ozemlju.

(6) Imetnik pravic lahko delno ali v celoti prekliče pooblastilo iz prvega odstavka tega člena. O tem mora pisno obvestiti kolektivno organizacijo en mesec pred začetkom učinkovanja preklica. Kolektivna organizacija lahko v statutu določi, da preklic pooblastila začne učinkovati z novim poslovnim letom.

(7) Imetnik pravic je upravičen do avtorskih honorarjev, ki jih je kolektivna organizacija zbrala za njegov račun za uporabo njegovih del do začetka učinkovanja preklica pooblastila. Do začetka učinkovanja preklica pooblastila ima imetnik pravic, ki je član kolektivne organizacije, enake pravice, kot drugi člani kolektivne organizacije.

(8) Kolektivna organizacija ne more pogojevati preklica pooblastila z zahtevo, da se za upravljanje avtorske pravice pooblasti druga kolektivna organizacija.

(9) Kolektivna organizacija mora pred pridobitvijo pooblastila obvestiti imetnika pravic o njegovih pravicah iz tega člena.

21. člen **(statut)**

(1) Statut kolektivne organizacije, ki je sestavljen v obliki notarskega zapisa, poleg vsebin, ki jih urejajo drugi predpisi in ta zakon, določa tudi:

1. ime oziroma firmo in sedež kolektivne organizacije ter njen poslovni naslov;
2. dejavnost kolektivne organizacije;
3. organe kolektivne organizacije in njihove pristojnosti;
4. število članov oziroma članic posloводства (v nadaljnjem besedilu: član posloводства) in število članov oziroma članic nadzornega odbora (v nadaljnjem besedilu: član nadzornega odbora);
5. mandatno dobo članov posloводства in nadzornega odbora;
6. vrste avtorskih del in vrste avtorskih pravic, ki jih upravlja na teh delih;

7. način zbiranja podatkov o avtorskih delih in pravicah, ki jih po pooblastilu imetnika pravic ali po zakonu upravlja kolektivna organizacija, način vodenja repertoarja in način vpogleda v ta repertoar;
8. obliko in način objav pomembnih informacij za kolektivno organizacijo ali njene člane;
9. pogoje za včlanitev v kolektivno organizacijo, ki morajo biti določeni tako, da se pod enakimi pogoji lahko včlanijo vsi imetniki pravic, vključno z drugimi kolektivnimi organizacijami in združenji imetnikov pravic;
10. pravice članov in način njihovega sodelovanja v organih kolektivne organizacije, vključno z enakopravnim zastopanjem posameznih kategorij imetnikov avtorskih pravic v vsakem organu;
11. obveznosti članov glede sporočanja podatkov o avtorskih delih in pravicah, ki jih upravlja kolektivna organizacija, ter podatkov, potrebnih za izplačilo avtorskih honorarjev in nadomestil;
12. način reševanja sporov med kolektivno organizacijo, njenim članom in imetnikom pravic ali tujo kolektivno organizacijo, s katero ima sklenjen sporazum o zastopanju, ter med kolektivno organizacijo in uporabnikom, ki mora biti določen tako, da zagotavlja dostop do učinkovitih in pravočasnih postopkov za obravnavanje pritožb in reševanje sporov, pri čemer morajo biti odgovori kolektivne organizacije pisni in obrazloženi;
13. pogoje za obnavljanje in prenehanje članstva v kolektivni organizaciji, vključno s predčasnim prenehanjem članstva ter preklicem pooblastila za določene pravice ali določena avtorska dela ali določeno ozemlje.

(2) Če kolektivna organizacija upravlja različne avtorske pravice na različnih vrstah avtorskih del ali različne pravice različnih imetnikov pravic, statut določa način upravljanja, ki zagotavlja, da vsaka kategorija imetnikov pravic odloča le o tistih vprašanjih, ki se nanašajo na kolektivno upravljanje avtorske pravice na njihovih delih in o skupnih vprašanjih kolektivnega upravljanja avtorskih pravic.

(3) Statut lahko posamezna vprašanja, ki jih ureja ta zakon, uredi drugače, če ta zakon tako izrecno določa.

(4) Statut in njegovo spremembo sprejme skupščina z večino najmanj treh četrtin na skupščini navzočih glasovalnih pravic.

(5) Kolektivna organizacija statut v 14 dneh od izdaje dovoljenja posreduje za vpis v register. Za vpis v register kolektivna organizacija v istem roku posreduje tudi vsako spremembo statuta.

22. člen

(organi upravljanja)

(1) Ne glede na zakone, ki urejajo statusno obliko pravne osebe, ki je kolektivna organizacija, se za njeno upravljanje uporabljajo določbe tega zakona.

(2) Organi upravljanja kolektivne organizacije so:

1. skupščina;
2. poslovodstvo in
3. nadzorni odbor.

23. člen

(skupščina)

(1) Vsi člani kolektivne organizacije imajo pravico do sodelovanja in glasovanja na skupščini.

(2) Vsak član ima en glas. Statut lahko določi merila za določitev večjega števila glasov posa-

meznega člana, ki temeljijo na trajanju članstva, višini prejetih avtorskih honorarjev od te kolektivne organizacije oziroma številu avtorskih del, pri čemer ima lahko en član največ deset glasov. Merila morajo biti sorazmerna in objavljena na spletni strani kolektivne organizacije.

(3) Član kolektivne organizacije lahko pooblasti katerokoli drugo osebo, da v njegovem imenu sodeluje in glasuje na skupščini, če takšno pooblastilo ne povzroči nasprotja interesov.

(4) Vsako pooblastilo iz prejšnjega odstavka velja za eno skupščino in mora biti predloženo pred njenim začetkom. Pooblaščenec ima na skupščini enake pravice, kot bi jih imel član, ki ga je pooblastil. Pooblaščenec glasuje na skupščini v skladu z navodili člana, ki ga je pooblastil. Navodila pooblaščenca morajo biti jasno razvidna iz pooblastila.

(5) Skupščino je treba sklicati v primerih, določenih s tem zakonom ali statutom, ali če je to v korist kolektivne organizacije, vendar v vsakem primeru najmanj enkrat letno.

(6) Pristojni organ se lahko udeležuje skupščin, brez pravice glasovanja.

25. člen **(pristojnosti skupščine)**

(1) Skupščina odloča o:

- sprejemu statuta in vsaki spremembi statuta;
- imenovanju, razrešitvi, prejemkih ter drugih denarnih in nedenarnih ugodnostih članov nadzornega odbora;
- pravilih o delitvi zbranih avtorskih honorarjev, do katerih so upravičeni imetniki pravic;
- pravilih o uporabi nerazdeljenih zneskov avtorskih honorarjev;
- pravilih o politiki vlaganja avtorskih honorarjev v bančne depozite in uporabi teh prihodkov;
- pravilih o stroških poslovanja;
- uporabi nerazdeljenih avtorskih honorarjev;
- pravilih o namenskih skladih;
- pravilih o obvladovanju tveganj, če ni ta pristojnost s statutom ali sklepom skupščine prenesena na nadzorni odbor;
- odobritvi nakupa, prodaje ali hipoteke na nepremičnine, če ni ta pristojnost s statutom ali sklepom skupščine prenesena na nadzorni odbor;
- odobritvi najema posojil ali zagotavljanja zavarovanja za posojila, če ni ta pristojnost s statutom ali sklepom skupščine prenesena na nadzorni odbor;
- odobritvi združitve, ustanovitvi podružnice in pridobitvi deleža v zunanjem izvajalcu;
- imenovanju revizorja;
- sprejemu letnega poročila;
- potrditvi pogodbe z zunanjim izvajalcem in njenih sprememb in
- drugih vprašanjih v skladu z zakonom, ki ureja status pravne osebe.

(2) Za sprejem skupščinskega sklepa je potrebna večina na skupščini navzočih glasovalnih pravic, razen če ta zakon ali statut določa višjo večino.

(3) Na skupščini se z namenom učinkovitega uveljavljanja pravic članov sestavi seznam navzočih in zastopanih članov ter njihovih pooblaščenec, ki vsebuje osebno ime, prebivališče ali firmo in sedež, število glasovalnih pravic, ki jih ima član, ter število vseh na skupščini navzočih glasovalnih pravic. Če kolektivna organizacija upravlja različne avtorske pravice na različnih vrstah avtorskih del, ali različne pravice različnih kategorij imetnikov pravic, seznam vsebuje tudi glasovalne pravice za vsako kategorijo imetnikov pravic.

(4) Na skupščini se piše zapisnik, ki ga podpiše predsednik skupščine. V zapisniku se navede kraj in datum zasedanja, število vseh na skupščini navzočih glasovalnih pravic, sprejeti sklepi ter izid glasovanja. Zapisnik se objavi v sedmih dneh od skupščine na spletni strani kolektivne organizacije.

33. člen **(namenski skladi)**

(1) *Ne glede na četrty odstavek 30. člena tega zakona lahko kolektivna organizacija v skladu s statutom oblikuje različne namenske sklade. Kolektivna organizacija mora oblikovati namenske sklade, če ima nerazdeljene avtorske honorarje.*

(2) *Kolektivna organizacija lahko za namenske sklade nameni največ 10 % zbranih avtorskih honorarjev. Višino vplačila v namenski sklad določi skupščina z večino najmanj treh četrtin na skupščini navzočih glasovalnih pravic.*

(3) *Skladi so ločena namenska sredstva, oblikovana za namen spodbujanja kulturnoumetniškega ustvarjanja in razširjanja novih avtorskih del na področjih, pomembnih za ohranjanje kulturne raznolikosti, pri čemer morajo sredstva prejeti še neuveljavljeni avtorji s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ali za socialne ali izobraževalne namene avtorjev s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.*

(4) *Sredstva sklada se vodijo ločeno na računu kolektivne organizacije za vsak sklad posebej.*

(5) *Pravila o namenskih skladih morajo zagotavljati preglednost delovanja namenskih skladov in določati:*

- 1. namenske sklade kolektivne organizacije;*
- 2. pravila o vplačilih v sklad in izplačilih iz njega;*
- 3. vnaprej določena pravila o porabi sredstev;*
- 4. opredelitev pojma »neuveljavljeni avtor« in*
- 5. pravila nadzora nad uporabo prejetih sredstev sklada.*

34. člen **(delitev zbranih avtorskih honorarjev)**

(1) *Kolektivna organizacija redno, skrbno in natančno dodeljuje in izplačuje zbrane avtorske honorarje avtorjem v skladu z vnaprej določenimi pravili o delitvi zbranih avtorskih honorarjev.*

(2) *Kolektivna organizacija opravi dodelitev in izplačilo zbranih avtorskih honorarjev čim prej, najpozneje pa v devetih mesecih po koncu poslovnega leta, v katerem so bili zbrani, razen če iz objektivnih razlogov, ki niso na strani kolektivne organizacije ali zunanjega izvajalca, to ni mogoče. Objektivni razlogi so tisti, ki so povezani s poročanjem uporabnikov, identifikacijo pravic imetnikov pravic ali usklajevanjem informacij o avtorskih delih.*

35. člen **(postopek obravnavanja nedodeljenih avtorskih honorarjev)**

(1) *Kadar avtorskih honorarjev ni mogoče dodeliti, se ti zneski vodijo na ločenem računu kolektivne organizacije (nedodeljeni avtorski honorarji).*

(2) *Kolektivna organizacija izvede vse ukrepe za identifikacijo in lociranje imetnika pravic s pregledom podatkov o imetnikih pravic, evidence članov in imetnikov pravic ter drugih podatkov, ki so ji na voljo.*

(3) *Kolektivna organizacija najpozneje v roku treh mesecev po poteku roka iz drugega odstavka prejšnjega člena da imetnikom pravic, ki jih zastopa, in kolektivnim organizacijam, s katerimi ima sklenjen sporazum o zastopanju, na razpolago informacije o avtorskih delih, za katere imetnika pravic ni bilo mogoče identificirati ali locirati.*

(4) Informacija iz prejšnjega odstavka vsebuje naslednje podatke, če kolektivna organizacija z njimi razpolaga:

- naslov avtorskega dela;
- osebno ime imetnika pravic;
- ime ali firmo založnika, filmskega producenta ali proizvajalca fonogramov in
- katero koli drugo informacijo, ki bi lahko prispevala k ugotovitvi imetnika pravic.

(5) Če kolektivna organizacija tudi po izvedenih vseh potrebnih ukrepih iz drugega in tretjega odstavka tega člena imetnika pravic ne more identificirati ali locirati, objavi informacijo iz tretjega odstavka tega člena na svoji spletni strani najpozneje v enem letu po izteku trimesečnega roka iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Če avtorskih honorarjev kljub vsem izvedenim ukrepom ni mogoče dodeliti, se po treh letih od konca poslovnega leta, v katerem so bili pobrani, in pod pogoji iz drugega, tretjega in petega odstavka tega člena, šteje, da so ti zneski nerazdeljeni (nerazdeljeni avtorski honorarji).

37. člen

(pravica imetnika pravic do vpogleda)

(1) Kolektivna organizacija mora imetniku pravic, katerih pravice kolektivno upravlja, na njegovo obrazloženo zahtevo nemudoma omogočiti vpogled v dokumente in podatke kolektivne organizacije.

(2) Imetnik pravic mora pred vpogledom v dokumente in podatke iz prejšnjega odstavka podpisati izjavo o varovanju poslovnih skrivnosti kolektivne organizacije.

(3) Imetnik pravic, ki mu je kolektivna organizacija zavrnila vpogled v dokumente in podatke, sme od sodišča zahtevati, da s sodno odločbo dovoli vpogled v podatke in dokumente.

(4) Imetnik pravic je kolektivni organizaciji odgovoren za škodo, ki nastane zaradi razkritja poslovnih skrivnosti kolektivne organizacije.

39. člen

(obveščanje javnosti)

(1) Kolektivna organizacija na svoji spletni strani za javnost prosto dostopno objavi:

1. dovoljenje za kolektivno upravljanje avtorskih pravic;
2. repertoar, avtorske pravice, ki jih upravlja, in v primeru večozemeljskih licenc za spletne pravice za glasbena dela ozemlja, ki jih pokriva;
3. pogoje za včlanitev v kolektivno organizacijo, vzorec pooblastila in pogoje za preklic pooblastila;
4. skupne sporazume, sklenjene z reprezentativnimi združenji uporabnikov;
5. vzorec pogodbe z uporabnikom in tarifo za posamezne načine uporabe;
6. imena tujih kolektivnih organizacij, s katerima ima sklenjene sporazume o zastopanju in seznam sporazumov;
7. podatke o članstvu kolektivne organizacije v mednarodnih združenjih;
8. statut kolektivne organizacije;
9. pravila o delitvi zbranih avtorskih honorarjev, do katerih so upravičeni imetniki pravic;
10. pravila o uporabi nerazdeljenih zneskov avtorskih honorarjev;
11. pravila o politiki vlaganja avtorskih honorarjev v bančne depozite in uporabi teh prihodkov;
12. pravila o stroških poslovanja kolektivne organizacije;
13. pravila o namenskih skladih;
14. pravila o obvladovanju tveganj;
15. podatke o osebah, ki so pooblaščenice za zastopanje kolektivne organizacije;

16. seznam oseb, ki so člani organov kolektivne organizacije, razen skupščine;
17. informacijo iz tretjega odstavka 35. člena tega zakona;
18. število članov kolektivne organizacije in število vseh glasovalnih pravic;
19. začasne tarife;
20. sprejeto letno poročilo z revizorjevim poročilom;
21. merila, uporabljena za določitev tarif in
22. način reševanja sporov med kolektivno organizacijo ter njenimi člani in imetniki pravic, tujimi kolektivnimi organizacijami in uporabniki.

(2) Kolektivna organizacija dokumente in podatke iz prejšnjega odstavka na svoji spletni strani sprotno posodablja. Letno poročilo, skupaj z revizorjevim poročilom, mora biti na spletni strani kolektivne organizacije objavljeno najmanj pet let od njegovega sprejema.

40. člen **(splošne določbe o letnem poročilu)**

(1) Letno poročilo kolektivne organizacije mora biti sestavljeno jasno in pregledno. Izkazovati mora resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti kolektivne organizacije, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida.

(2) V letnem poročilu mora biti ločeno prikazano kolektivno upravljanje pravic, če kolektivna organizacija upravlja različne pravice imetnikov pravic na različnih vrstah avtorskih del.

(3) Člani posloводства in nadzornega odbora morajo skupno zagotavljati, da so letna poročila z vsemi sestavnimi deli sestavljena in objavljena v skladu s tem zakonom, slovenskimi računovodskimi standardi ali mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. Pri tem ravnajo v skladu s pristojnostmi, skrbnostjo in odgovornostmi, kakor jih določa ta zakon.

(4) Letno poročilo in njegove sestavne dele morajo podpisati vsi člani posloводства kolektivne organizacije.

(5) Na podlagi zaključenih poslovnih knjig je treba za vsako poslovno leto v treh mesecih po koncu tega poslovnega leta sestaviti letno poročilo.

(6) Nadzorni odbor mora po opravljeni reviziji letnega poročila, ki mu ga predloži posloводство, preveriti sestavljeno letno poročilo ter o ugotovitvah pripraviti pisno poročilo za skupščino. V poročilu mora navesti, kako in v kakšen obsegu je preverjal vodenje kolektivne organizacije med poslovnim letom. Na koncu poročila mora nadzorni odbor navesti, ali ima po končni preveritvi k letnemu poročilu kakšne pripombe.

(7) Skupščina mora o sprejetju letnega poročila odločati najpozneje osem mesecev po koncu poslovnega leta.

(8) Letno poročilo je treba zaradi javne objave skupaj z revizorjevim poročilom predložiti AJ-PES v osmih mesecih po koncu poslovnega leta.

41. člen **(sestava letnega poročila)**

(1) Letno poročilo kolektivne organizacije vsebuje vsaj:

- bilanco stanja;
- izkaz poslovnega izida;
- izkaz denarnih tokov;
- priložo s pojasnili k računovodskim izkazom;
- poročilo o uporabi sredstev namenskih skladov, če jih oblikuje;
- poročilo o izvedenih aktivnostih v poslovnem letu;
- poročilo o poslovanju z zunanjim izvajalcem;

- informacije o zavrženih dovoljenjih za uporabo avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije;
- izjave o nasprotju interesov iz 29. člena tega zakona;
- opis statusne oblike in načina upravljanja ter nadzora kolektivne organizacije;
- skupni znesek plačil, ki so ga v preteklem poslovnem letu od kolektivne organizacije prejeli člani posloводства in člani nadzornega odbora ločeno za vsako od teh skupin oseb, vključno z vplačili za dodatna pokojninska zavarovanja in vse druge ugodnosti v kakršnikoli obliki, in
- firmo oziroma ime ter sedež povezanih oseb in zunanjih izvajalcev.

(2) Priloga s pojasnili k računovodskim izkazom vsebuje obrazložitev:

1. skupnega zneska vseh avtorskih honorarjev, ki jih je kolektivna organizacija zbrala, pri čemer morajo biti ti podatki prikazani po vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in poslovnih letih, za katera so bili zbrani, ter natančno obrazloženi;
2. zneska vseh stroškov kolektivne organizacije in njihov odstotek glede na vse zbrane avtorske honorarje, pri čemer morajo biti ti podatki prikazani po vrsti avtorskih pravic in vrsti uporabe ter natančno obrazloženi;
3. zneska stroškov poslovanja in njihov odstotek glede na vse zbrane avtorske honorarje, pri čemer morajo biti ti podatki prikazani po vrsti avtorskih pravic in vrsti uporabe, natančno obrazloženi in razčlenjeni vsaj na:
 - stroške, povezane z zbiranjem avtorskih honorarjev in nadomestil,
 - stroške, povezane z delitvijo avtorskih honorarjev in nadomestil,
 - odvetniške stroške,
 - stroške informacijske tehnologije,
 - stroške dela,
 - stroške zunanjih izvajalcev,
 - druge stroške poslovanja kolektivne organizacije;
4. zneska stroškov, povezanih z delovanjem namenskih skladov, in njihov odstotek glede na vse zbrane avtorske honorarje;
5. virov, ki se uporabljajo za kritje stroškov kolektivne organizacije;
6. zneskov, namenjenih v namenske sklade, pri čemer morajo biti ti podatki prikazani po vrsti avtorskih pravic in vrsti uporabe ter natančno obrazloženi;
7. števila delitev zbranih avtorskih honorarjev po vrsti avtorskih pravic in vrsti uporabe;
8. skupnega zneska avtorskih honorarjev, dodeljenih imetnikom pravic, pri čemer morajo biti ti podatki prikazani po posamezni vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in poslovnih letih, za katera so bili zbrani, ter natančno obrazloženi;
9. skupnega zneska avtorskih honorarjev, plačanih imetnikom pravic, pri čemer morajo biti ti podatki razdeljeni po vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in poslovnih letih, za katera so bili zbrani, in natančno obrazloženi;
10. skupnega zneska avtorskih honorarjev, dodeljenih imetnikom pravic, vendar še ne plačanih, pri čemer morajo biti ti podatki razdeljeni po vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in poslovnih letih, za katera so bili zbrani, in natančno obrazloženi;
11. skupnega zneska zbranih avtorskih honorarjev, vendar še ne dodeljenih imetnikom pravic, pri čemer morajo biti ti podatki prikazani po posamezni vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in poslovnih letih, za katera so bili zbrani;
12. razlogov, če se ni izvedla dodelitev in izplačilo imetnikom pravic v rokih iz 34. in 35. člena tega zakona;
13. zneska nerazdeljenih avtorskih honorarjev in obrazložitev njihove uporabe;
14. zneska, prejetega in plačanega drugim kolektivnim organizacijam, pri čemer morajo biti ti podatki razdeljeni po vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in posamezni kolektivni organizaciji;
15. zneska zaračunanih stroškov poslovanja drugim kolektivnim organizacijam, pri čemer morajo biti ti podatki razdeljeni po vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in posamezni kolektivni organizaciji;
16. zneska plačanih stroškov poslovanja drugim kolektivnim organizacijam, pri čemer morajo biti ti podatki razdeljeni po vrsti avtorskih pravic, vrsti uporabe in posamezni kolektivni organizaciji;
17. zneska avtorskih honorarjev, razdeljenega neposredno imetnikom pravic, ki izhajajo iz druge kolektivne organizacije;

18. vseh transakcij s povezanimi osebami in
19. povprečnega števila zaposlenih delavcev v poslovnem letu.

(3) V posebnem poročilu o uporabi sredstev namenskih skladov je treba razkriti podatke o razporeditvi avtorskih honorarjev v namenske sklade, razdeljene po vrsti avtorskih pravic in vrsti uporabe, ter natančno obrazložiti porabo sredstev teh namenskih skladov z navedbo podatkov o prejemniku in višini sredstev, ki jih je prejel, ter navesti skupni znesek sredstev v namenskem skladu.

(4) V poročilu o poslovanju z zunanjim izvajalcem je treba razkriti vse pravne posle, ki jih je kolektivna organizacija sklenila z zunanjim izvajalcem, ter skupni znesek plačil s strani kolektivne organizacije, razdeljen po posameznih pravnih poslih.

45. člen **(tarifa)**

(1) S tarifo za uporabo avtorskih del se določi višina in način izračunavanja avtorskega honorarja, ki ga mora posamezni uporabnik plačati kolektivni organizaciji za uporabo avtorskega dela iz repertoarja kolektivne organizacije.

(2) Tarifa se določi s skupnim sporazumom med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov ali, če to ni mogoče, z odločbo Sveta za avtorsko pravo (v nadaljnjem besedilu: Svet). Do drugačne pravnomočne odločbe Sveta se šteje, da so tarife, določene z veljavnim skupnim sporazumom, primerne.

(3) Tarifa mora odražati ekonomsko vrednost pravic, ki so predmet skupnega sporazuma, naravo in obseg uporabe avtorskih del ter ekonomsko vrednost storitve, ki jo zagotavlja kolektivna organizacija, pri čemer se glede na okoliščine posameznega primera upoštevajo zlasti:

1. obseg repertoarja;
2. obseg dovoljenja;
3. prihodek, ki se doseže z uporabo avtorskega dela, ali, če to ni mogoče, stroški, povezani s to uporabo;
4. pomen avtorskega dela za dejavnost uporabnika;
5. razmerje med varovanimi in nevarovanimi avtorskimi deli, ki so uporabljena;
6. razmerje med pravicami, ki se upravljajo kolektivno ali individualno;
7. posebna zahtevnost kolektivnega upravljanja pravic zaradi določene uporabe avtorskih del;
8. primerljivost predlagane tarife s tarifami istovrstnih kolektivnih organizacij na istovrstnih delih za istovrstno uporabo v Republiki Sloveniji in drugih državah članicah, ob upoštevanju bruto domačega proizvoda na prebivalca v enoti kupne moči.

(4) Če za posamezno vrsto uporabe avtorskih del tarifa še nikoli ni bila določena, lahko kolektivna organizacija sama določi začasno tarifo, tako da:

1. od izbranih tarif desetih držav članic za istovrstne avtorske pravice, istovrstna avtorska dela in njihove istovrstne načine uporabe izloči tri tarife, ki po višini najbolj odstopajo navzgor;
2. določi povprečje tarif preostalih izbranih sedmih držav članic za istovrstne avtorske pravice, istovrstna avtorska dela in njihove istovrstne načine uporabe in
3. kot korekcijski faktor določenega povprečja tarif upošteva obseg repertoarja, ki ga zastopa, in razmerje med povprečjem bruto domačega proizvoda na prebivalca v enoti kupne moči v preostalih izbranih sedmih državah članicah in bruto domačim proizvodom na prebivalca v enoti kupne moči v Republiki Sloveniji, vse glede na koledarsko leto pred določitvijo začasnih tarif.

(5) Začasna tarifa mora biti obrazložena, sicer je nična.

(6) Kolektivna organizacija začasno tarifo skupaj z obrazložitvijo in vabilom k pogajanju za sklenitev skupnega sporazuma objavi na spletni strani AJPes in na svoji spletni strani. Začasna tarifa začne veljati 15. dan po objavi na spletni strani AJPes.

69. člen **(pristojnost nadzora)**

(1) Nadzor na izvajanjem tega zakona izvaja pristojni organ, razen nad določbo osmega odstavka 40. člena, nad katero nadzor izvaja AJPes, in določbami 48. člena tega zakona, nad katero nadzor izvaja Tržni inšpektorat Republike Slovenije.

(2) Pristojni organ izvaja nadzor v skladu z letnim programom dela, sprejetim v skladu z zakonom, ki ureja državno upravo. Poleg nadzora, ki je opredeljen v letnem programu dela, lahko pristojni organ opravi nadzor tudi po uradni dolžnosti ali na pobudo tretje osebe. Tretja oseba, ki pri pristojnem organu vloži pobudo za ukrepanje zoper kolektivno organizacijo, ni stranka v postopku.

(3) Pristojni organ ni pristojen za odločanje o sporih med imetniki pravic in kolektivno organizacijo ter med uporabniki in kolektivno organizacijo.

72. člen **(ukrepi pri kršitvah kolektivnih organizacij)**

(1) Pristojni organ z odločbo kolektivni organizaciji odredi, da v določenem roku odpravi ugotovljeno kršitev določb tega zakona.

(2) Če kolektivna organizacija ne odpravi ugotovljene kršitve iz prejšnjega odstavka, lahko pristojni organ, če je to glede na težo kršitve primerno, odredi kolektivni organizaciji odpoklic članov posloводства kolektivne organizacije.

(3) Pristojni organ lahko z odločbo odvzame izdano dovoljenje, če:

1. nastanejo okoliščine, ki bi bile razlog za zavrnitev izdaje dovoljenja;
2. kolektivna organizacija v nasprotju z določbami tega zakona prenese opravljanje svojih nalog na zunanje izvajalce;
3. kolektivna organizacija deli zbrana sredstva imetnikom pravic v nasprotju s tem zakonom ali pravili o delitvi zbranih avtorskih honorarjev;
4. kolektivna organizacija večkrat krši določbe tega zakona in teh kršitev ne odpravi;
5. kolektivna organizacija ponavlja istovrstne kršitve, ugotovljene z izvršljivo odločbo pristojnega organa.

(4) Pristojni organ lahko z odločbo o odvzemu dovoljenja hkrati izreče, da se odvzem dovoljenja glede na težo kršitve ne bo izvršil, če bo kolektivna organizacija v določenem roku odpravila ugotovljene kršitve in če v določenem roku, ki ne sme biti krajši od enega in ne daljši od treh let, ne bo storila nove kršitve, zaradi katere je mogoče odvzeti dovoljenje.

(5) Pristojni organ lahko izda odločbo po drugem ali tretjem odstavku tega člena le, če kolektivni organizaciji pred tem odredi odpravo ugotovljenih kršitev.

(6) Zoper odločbo ali sklep pristojnega organa ni dovoljena pritožba, možna pa je tožba v upravnem sporu, o kateri odloča upravno sodišče na svojem sedežu.

(7) Odločba iz tretjega odstavka tega člena postane izvršljiva z dnem pravnomočnosti. Pristojni organ objavi obvestilo o pravnomočni odločbi v Uradnem listu Republike Slovenije.

77. člen **(prekrški kolektivne organizacije)**

- (1) Z globo od 3.500 do 6.000 eurov se za prekršek kaznuje kolektivna organizacija, če:
- ne predlaga v roku vpisa firme ali imena v register (drugi odstavek 15. člena);
 - ne obvesti pristojnega organa o sklenitvi, spremembi in odpovedi pogodbe z zunanjim izvajalcem (peti odstavek 17. člena);
 - ne objavi evidenc na spletni strani (deveti odstavek 19. člena);
 - ne posodablja podatkov v evidencah (deseti odstavek 19. člena);
 - se na skupščini ne piše zapisnika ali zapisnik ni v roku objavljen na spletni strani kolektivne organizacije (četrti odstavek 25. člena);
 - član nadzornega odbora in poslovodstva ne poda vsako leto na skupščini pisne individualne izjave o nasprotju interesov in izjava o nasprotju interesov ne vsebuje vseh informacij (29. člen);
 - ne upošteva posebnih primerov delitve (31. člen);
 - najmanj enkrat letno imetnikom pravic in tujim kolektivnim organizacijam ne posreduje informacij (prvi in drugi odstavek 38. člena);
 - ne objavi prosto dostopno informacij in podatkov (39. člen);
 - ne sestavi letnega poročila v roku (peti odstavek 40. člena);
 - letnega poročila skupaj z revizorjevim poročilom ne predloži AJPes (osmi odstavek 40. člena);
 - posebnega poročila revizije v roku ne objavi na svoji spletni strani (peti odstavek 43. člena).
- (2) Z globo 3.500 do 6.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba kolektivne organizacije, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (3) Z globo od 4.000 do 7.000 eurov se za prekršek kaznuje kolektivna organizacija, če:
- ne vodi evidenc (šesti in osmi odstavek 19. člena);
 - zbranih avtorskih honorarjev ter prihodkov, pridobljenih iz bančnih depozitov, ne vodi na ločenih računih za vsako vrsto avtorskih pravic posebej (prva alineja drugega odstavka 30. člena);
 - ne upošteva rokov v zvezi z delitvijo avtorskih honorarjev (34., 35. in 36. člen);
 - ne ravna v skladu z zahtevo pristojnega organa (prvi odstavek 70. člena);
 - ne posreduje v roku dokumentov (71. člen).
- (4) Z globo 4.000 do 7.000 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba kolektivne organizacije, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

78. člen **(prekrški pravnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost)**

- (1) Z globo od 600 do 6.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če:
- pristojni kolektivni organizacije ne pošlje v roku in obliki, določenima v tem zakonu ali skupnem sporazumu, podatkov o uporabi avtorskih del iz njenega repertoarja (prvi odstavek 48. člena);
 - pristojni kolektivni organizaciji v roku ne pošlje sporedov vseh uporabljenih del ali, kadar to ni mogoče, drugih podatkov, potrebnih za izračun avtorskega honorarja (drugi odstavek 48. člena);
 - pristojni kolektivni organizaciji enkrat mesečno ne pošlje in na svoji spletni strani javno ne objavi sporedov oddajanih avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije (tretji odstavek 48. člena);
 - pristojni kolektivni organizaciji enkrat mesečno ne pošlje podatkov o uporabi avtorskih del iz repertoarja kolektivne organizacije (četrti odstavek 48. člena);
 - pristojni kolektivni organizaciji v roku ne pošlje podatkov, ki so potrebni za izračun dolžnega nadomestila, kot so vrsta in število prodanih izvirnikov, zavezanec in maloprodajna cena brez javnih dajatev (peti odstavek 48. člena);

- pristojni kolektivni organizaciji, ki ima dovoljenje za kolektivno upravljanje pravice do nadomestila iz 37. člena ZASP, ob koncu vsakega polletja ne pošlje podatkov o vrsti in številu prodanih ali uvoženih naprav za tonsko in vizualno snemanje, naprav za fotokopiranje, praznih nosilcev zvoka ali slike ter podatkov o prodanih fotokopijah, ki so potrebni za izračun dolžnega nadomestila (šesti odstavek 48. člena).

(2) Z globo od 600 do 3.000 eurov se za prekršek kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

79. člen

(drugi prekrški pravnih oseb)

(1) Z globo od 1.200 do 8.400 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če pristojnemu organu ne posreduje v roku poročila in zaključnega poročila skupaj z revizorjevim poročilom (drugi in tretji odstavek 76. člena).

(2) Z globo od 1.200 do 4.800 eurov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

81. člen

(uskladitev z določbami tega zakona)

(1) Kolektivna organizacija, ki že ima dovoljenje pristojnega organa za kolektivno upravljanje pravic, se uskladi z določbami tega zakona v enem letu od uveljavitve tega zakona.

(2) Kolektivna organizacija iz prejšnjega odstavka mora po poteku roka iz prejšnjega odstavka posredovati pristojnemu organu:

1. statut;
2. pravila o delitvi zbranih avtorskih honorarjev;
3. pravila o uporabi nerazdeljenih zneskov avtorskih honorarjev;
4. pravila o politiki vlaganja avtorskih honorarjev v bančne depozite in uporabi teh prihodkov;
5. pravila o stroških poslovanja;
6. pravila o namenskih skladih;
7. pravila o obvladovanju tveganj in
8. repertoar.

(3) Če kolektivna organizacija ne predloži pristojnemu organu dokumentov iz prejšnjega odstavka, ali če predloženi dokumenti niso v skladu z določbami tega zakona, pristojni organ ravna v skladu z 72. členom tega zakona.

(4) Kolektivna organizacija iz prvega odstavka tega člena se uskladi s 40., 41. in 42. členom tega zakona za prvo poslovno leto, ki se začne po 31. decembru 2016.

(5) Postopki nadzora, ali kolektivna organizacija izvaja naloge v skladu z zakonom, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, začeti pred uveljavitvijo tega zakona, se dokončajo po doslej veljavnih predpisih.

(6) Pri odločanju o zahtevah za izdajo dovoljenja za kolektivno upravljanje avtorskih pravic, o katerih na dan uveljavitve tega zakona še ni bila izdana dokončna odločba, se uporabljajo določbe tega zakona.

(7) Postopki, ki so bili začeti in vodeni na podlagi 3. točke prvega odstavka 149. člena ZASP, se na dan uveljavitve tega zakona ustavijo.

(8) Tarife in skupni sporazumi, ki so veljavni na dan uveljavitve tega zakona, se štejejo kot veljavni skupni sporazumi po določbah tega zakona.

(9) Postopki sodnega varstva zoper odločbe Sveta, ki na dan uveljavitve tega zakona tečejo po 157.d členu ZASP, se dokončajo po doslej veljavnih predpisih.

IZDAJATELJ: AIPA, k. o.

UREDNIŠKI SVET: Danijel Hočevar, Sebastian Cavazza, Matevž Luzar, Gregor Štibernik

Oblikovanje: Zvone Kukec

April 2021